

BɔA Mɔizi lá plaade

Yá pɔ́ kú láε bee guuɔ

Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bɔ zɔbleu Egipi (20.2). Dòò bee mé lápi tɔbɔkɔi ũ, àle yá pɔ́ kú a guu owɛɛ. Lua mé a gbéɔ bona ũ. Dòò doŭpi mé de Lua ikoyá mèn kwɔ mide ũ. Lua Isailio bɔ́ ké a yeŋzi, ɔ́ a dɔ́lené aao yeazi sɔ́, aaiɔ misiilee, aaiɔ a ikoyá kɔ́a.

Imina mé mò ní Isailio taa Egipio. Ké a wɛ gɛ̀gɛ̀, aa dasi kù, ɔ́ Egipi kía Falaɔ́ ní dá zɔ́zɔ́ (Daa 45.17-20, 47.11). An taasi pɔ́ aale ke yá i sá Luaguo, ɔ́ à gbé sè ní guu, wɔ́ mɛ Mɔizi, aà de ní dɔ́aana ũ. Lua azɔ́a òb Mɔizie à mè a tón Dii. A dabudabuɔ́ kè à a gbáa òb Egipioɔne, ɔ́ aa Isailio gbàε (1.1-15.21). A dɔ́aané à ɔ́liánzi Sinai gbáau (15.22-18.17). Lua Isailio sè a gbéɔ ũ, ɔ́ a a bàakuaŋɔ́ yádàné Sinai gbepɔ́leu, à a ikoyá dɔ́lené (19.1-24).

Gɔ́ pɔ́ Lua lé kpaaũkpɛdɔ́a ɔ́b Mɔizie (25-31), Isailio zugaaena pɔ́ ní vuao aa dɔ́le ní dii pɔ́ ní bóle Egipi ũ. Yá bee Lua pɔ́ fɛ̀ ɔ́ à yáɔ́lamá (32-34). Bɔ́a lápi láakɔ́i wà Dii kpaaũkpɛpi dɔ́a yá'ò, we Lua òb kpaaũuŋɔ́ (35-40).

Gbé, níle zɔ́ble kpelewan lò, lápi lé ɔ́bɔ́wɛɛ lá Lua ì gbéɔ bo sɔ́ana aa gɔ́ wéɛɔ ũ, ké aao naano, aaiɔ na ní kɔ́o.

Iadaa Isailioɔwa Egipi

¹ Isaili pɔ́ aa tà Egipi ní ní mae Yakɔ́buoɔ,* baade

* **1:1** Daa 46.3-7

ń a be gbéɔ tón ke: ² Lubeni, Simeɔ, Levii, Yuda, ³ Isakaa, Zabulɔni, Bēyāmeε, ⁴ Dã, Nefatali, Gada, Aseε. ⁵ Yakɔbu buipio pii gbɛɔn bàaɔkwie. Yosefu gbé bee sɔ a ku Egipi yāa kòε. ⁶ Ǿ Yosefu gà ń a v̄iɔ ń a gɔɔ gbéɔ pii. ⁷ Isailio ne'ĩ aa kò aa kãfi aa dasikù maamaa, aa li bùsupia.

⁸ Kí dafu pɔ Yosefu d̄ɔo kpalablè Egipi,† ⁹ ɔ a ò a gbéɔne: A Isailio gwa, aa dasikù aa liwála. ¹⁰ Wà gé ɔnokeiné ké aasu káfio yáí. Tó zĩ sù f̄εε, aa na wá ibeɔwa, aa zĩkawanɔε, aai bole wá bùsuu.

¹¹ Ǿ wà gbéɔ d̄ilené ń diiɔ ũ, aa ń wetā ń zĩ gbāao. Beewa ɔ aa Pitoũ ń Lamεεo kàle Falaɔɔe aà blewekakiiɔ ũ. ¹² Kási lá wàle ìadamá léu, màa aaiɔ káfí, aaiɔ ligua, ɔ gili gè Egipiɔgu ń yáí. ¹³ Ǿ wà ń dá zɔzi pāsũ, ¹⁴ wà ń pɔ yà, wà gĩbozi gbāa dànέ ń bilikibɔao ń buazi piiɔ. Wà zipiɔ dànέ pii pāsipāsie.

¹⁵ Ǿ Egipiɔ kía Ebelu nɔε ne'inaɔ sisi, ado tón Sifila, ado Pua. ¹⁶ A òné: Tó a ne'ĩ Ebelu nɔεɔne sa, tó ḡɔεε, à aà de. Tó nɔεε sɔ, à aà tó. ¹⁷ Ama nɔεpiɔ Lua v̄ia v̄i, ɔ aai yá pɔ a òné keo, aale neḡɔεo tó. ¹⁸ Ǿ kíapi ń sisi à ń lá à mè: Akea á kè màa a neḡɔεo tòi? ¹⁹ Aa wèwà aa mè: Ebelu nɔεo de lán Egipi nɔεɔwao, aa wāa, aai ne'i e wàò gé móie. ²⁰ Màa Isailio lé káfí, aale dasikũ. Ǿ Lua maakè nɔε ne'inaɔpiɔne, ²¹ à ń gbá néo, ké aa a v̄ia v̄i yáí. ²² Ǿ Falaɔɔ yādile a gbéɔne pii à mè: A Ebelu nétēna pɔ de neḡɔε ũo ka Niili iu pii, āma à nenɔεo tó.‡

2

Mɔzi ia

† 1:8 Zin 7.17-18 ‡ 1:22 Zin 7.19

1 Levii bui g̃ɛ Levii bui nɔɛ sè. 2 Nɔpi nɔsi à nɛŋi g̃ɛ ũ. Ké a è népi maa, à aà ùlɛ mɔ àaɔ.* 3 Ké i fɔ à aà ùlɛ lɔ, à kɛfu gbí sè à kɔtaa lèwà, ké í su g̃ɛuo yáí. ɔ à népi dàu à gè a dilɛ Niili dānau vó guu. 4 Népi dāe ze kāaa, àlɛ gwa yá pɔ a su à aà lɛ.

5 Falaɔ nɛnɔɛ gè zu'oi swai, ɔ aà gbéɔ lé bebe swa g̃ɔsɔlɛ. A gbí è dilɛa vóu, ɔ à a zíkɛna zì, à gè a sè. 6 Ké a wè, a è né mé dau, àlɛ ɔɔlɔ. A kèè wɛnaũ à mè: Ebelu nɛg̃ɔɛnaɛ. 7 ɔ népi dāe mò a ò Falaɔ népiɛ: N ye mà gɛ Ebelu nɔɛ sísinɛ aà yókpanɛ népiwa yà? 8 A wèwà à mè: Ao, gé! ɔ nɛnɔɛnapi gè népi da sísi. 9 Falaɔ nɛnɔɛpi òè: Népi sɛ taò, ní aà gwamɛɛ, mí a fiabonɛ. ɔ à népi sè tàò, àlɛ aà gwa. 10 Ké népi zɔ̀kù, à aà sè gèò Falaɔ nɛnɔɛpiɛ, ɔ à aà sí a né ũ.† A tɔkpàè Mɔizi,‡ asa à mè a aà b̀ò íuɛ.

Mɔizi baalɛ taa Madiã

11 Gɔɔɛwa ké Mɔizi zɔ̀kù, à gè a bui Ebeluɔ gwai, ɔ à zì gbāa pɔ aalɛ kɛ è.§ A è Egipi gbé lé a bui gbè. 12 Ké à a saɛ gwàgwa, i gbèe eo, ɔ à Egipi gbépi dè a v̀lɛ bùsu'ũfāau.

13 Gu sía dɔa, ké à b̀ò, à Ebeluɔ è gbèɔn pla, aalɛ sòleke. ɔ à gbé pɔ a yá nao là à mè: Bóyáí nílɛ n gbèdo gbèi? 14 A wèwà à mè: Déme n dilɛ wá kía ũ ké n gbasa nílɛ yákpalekewanɔi? N ye n ma de lá n Egipi gbépi dèwa yà? ɔ via Mɔizi kù à mè: Wà yáɛ d̀è fá!

15 Ké Falaɔ yápi mà, àlɛ wɛɛlɛ Mɔizi de, ɔ à baalèè à tà Madiã bùsuu,* à z̀òlɛ l̀ò saɛ we. 16 Madiã sa'onae ku, a nɛnɔɛv̀ v̀lɛ gbèɔn sɔpla, ɔ aa mò it̀ò aa

* 2:2 Zln 7.20, Ebe 11.23 † 2:10 Zln 7.21 ‡ 2:10 Bee mè bɔa.

§ 2:11 Ebe 11.24-26 * 2:15 Zln 7.23-29, Ebe 11.27

kà pɔtuɔɔ imibɔu ní mae pɔɔne. ¹⁷ Ké sādánaeɔ mò lé ní yá, ɔ Mɔizi fɛle yási ní nɔepiɔ, ɔ à í kpàné ní pɔɔwa. ¹⁸ Ké aa tà ní mae Leueliwa, à ní lá à m̀è: Akea a su káau gbái? ¹⁹ Aa wèwà wà m̀è: Egipi gɔee mé wá sí sādánaɔwa. Baa se ɔme itò a kpàwɛe wá pɔɔwa. ²⁰ Ǿ à ní lá à m̀è: A ku má ní? Bóyái a gɔepi tò wei? A aà sísi aà mɔ pɔblewanɔ. ²¹ Mɔizi m̀è, ɔ à wè zòle ní gɔepiɔ, ɔ gɔepi a nenɔe Sefola kpàwà. ²² A ne'í gɔe ũ, ɔ Mɔizi tɔkpàè Geesou,† à m̀è b̀òmɔn a ũ dāɔ b̀usu la.

²³ Ké à gègè, ɔ Egipiɔ kía gà. Isailiɔ lé aauke zɔzi pɔ aale ke yái, aale wiile, ɔ an wiipi Lua lè. ²⁴ A ní aaukea mà, mé aà bàa pɔ kú ní Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo i sãaãguo.‡ ²⁵ Lua Isailiɔ gwà, ɔ à wɛnad̀óné.

3

Lua Mɔizi sísia

¹ Mɔizi lé a ànsue Madiã b̀usu sa'ona pɔɔ dá, à guwaiwai baa vì e à kà gbɛ pɔ wí me Olebu kíi. ² Ǿ Dii Malaika b̀ò m̀wà tévua guu kàeleu. Mɔizi lepi gwà, a è té dɔwà, kási sɔ àle tékũo. ³ Ǿ à m̀è: Má gé dabudabupi gwaie, mí pɔ pɔ tò kàlepi lé tékũo dɔ. ⁴ Ké Dii è à m̀è gwai, ɔ à lezuaazi za kàlepi guu à m̀è: Mɔizi! Mɔizi! Ǿ a wèwà à m̀è: Má ké! ⁵ Lua òè: Nsu s̄io. N n kyale b̀ɔb̀ɔ, asa gu pɔ ní zeu adoae ma kua la yái. ⁶ Ǿ à m̀è: Máme má n deziɔ Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo Lua ũ. Ǿ Mɔizi ɔkù a wéwa, ké a wesia Luae vía ví yái. ⁷ Ǿ Dii m̀è: Ma taasi pɔ ma gbéɔ lé ke Egipi è, mé ma wii pɔ an wɛtãnaɔ tò aale lé

† 2:22 Bee m̀è b̀òmɔ. ‡ 2:24 Daa 15.13-14, 18

mà. Má ní wāwākea d̄s. ⁸ Ayāmeto ma pila mà ní sí Egipiɔwa, mí ní bɔle b̄supiu, mí ḡér̄nɔ b̄usu táaede yāasau, gu pó v̄í ní z'io diu, b̄usu pó Kanaaɔ kuu ní Itiɔ ní Amɔleɔ ní Peliziɔ ní Iviɔ ní Yebusiɔ. ⁹ Isailiɔ wiileá ma le sa, mé ma ía pó Egipiɔ lé damá è. ¹⁰ Gé sa, ma n z̄í Falaɔwa, ké n̄ ma gb̄é Isailiɔ bɔle Egipi.*
¹¹ Ǿ Mɔizi ò Luaε: Dén ma ũ ké mà gé Falaɔwa mà Isailiɔ bɔle Egipii? ¹² Lua òè: Máɔ kunnɔε. Zia pó ma n z̄í seelan ke: Tó n ní b̄óle Egipi, á ma sisi gbεε bee p̄leu.

¹³ Ǿ Mɔizi ò Luaε: Tó ma γε má ò Isailiɔne ma m̄e an deziɔ Lua mé ma z̄imá, tó aa ma la n t̄oi, kpelewa má onéi? ¹⁴ Lua w̄èwà à m̄e: Mámεmaa gb̄é pó má de a ũ.† Oné mámε ma n z̄imá. ¹⁵ Lua òè lɔ: O Isailiɔne n̄ me ma Dii an deziɔ Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo Lua mé n z̄imá. Ma t̄ón we ḡɔɔpii. Aɔ ma sisi màa e á buiwa. ¹⁶ Ge n̄ Isaili gb̄ēz̄ɔɔ k̄āaa, ní oné ma Dii an deziɔ Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo Lua mé b̄ò m̄òma. Oné mále ní e, ma yá pó w̄àle kené Egipi è. ¹⁷ Má ní bɔle Egipi, gu pó aale taasikeupi, mí ḡér̄nɔ b̄usu pó Kanaaɔ kuu ní Itiɔ ní Amɔleɔ ní Peliziɔ ní Iviɔ ní Yebusiɔ, gu pó v̄í ní z'io diu. ¹⁸ Aa n yāmaε. Mpi ní Isaili gb̄ēz̄ɔɔ à γε Egipiɔ kía le, í oè ma Dii Ebeluo Lua mámε ma b̄ɔ m̄ɔwá, ma m̄e aà á gba zé à gé ḡɔɔ àaɔ kei guwaiwaiu, ké à e sa'o mapi ma Dii á Luawa. ¹⁹ Má d̄s ké Egipiɔ kía a we à γεo, mé i ke ma ḡānàwà bàasio. ²⁰ Má ɔt̄ɔ Egipiɔwa, mí dabudabuɔ ke mà kpaoñzi, i gbasa á gbaε. ²¹ Má tó Egipiɔ á wegwa, ké tó ále tá, á tá ɔgiio. ²² A n̄ɔε píi ánuusu ge vua n̄ɔambleb̄ɔɔ ní p̄okasaɔ gbεa a Egipi n̄ɔε deewa ní n̄ n̄ɔε pó kú aà beɔ, í da á neḡɔεo ní á nen̄ɔɔne. Màa

* **3:10** Z̄ln 7.30-34 † **3:14** Z̄aa 8.24, Zia 1.4, 8

á Egipiɔ pɔɔ símá dúuduu.

4

Lua Mɔizi gbaa dabudabukea zé

¹ Mɔizi wèwà à mè: Tó aai ma náaikεo, mé aai ma yámao, tó aa mè níme ni bɔ n mɔao sɔ be? ² Ɔ Dii aà là à mè: Bó ní kúa wei? A wèwà à mè: Goε. ³ Dii òè: Pále zíε. Ké a pále, ɔ à lì mlē ũ, ɔ Mɔizi bòzā. ⁴ Ɔ Dii òè: Ɔbɔ n kū a vláwa. Ké a kù, ɔ à èa gò go ũ aà ɔzì. ⁵ Dii òè: Màa nýɔ ke, aa e si ké ma Dii an dezio Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo Lua mé bɔ mɔma.

⁶ Dii èa òè bɔ: Ɔsɔbɔ n ulau. Ɔ a sòbu. Ké a bɔ, a è kusu lía, à kè púuu lán buawa. ⁷ Dii òè: Èa n ɔsɔbɔ n ulau. A èa sòbu. Ké a bɔ, a è à sù a gbεu. ⁸ Dii òè: Tó aai n náaikε aa seela séia sío, aa seela gbεzā sí. ⁹ Tó aai seela plaapiɔ si aa n yámà sɔo, Niili í tó n kóle tɔle, a li au ũε.

¹⁰ Ɔ Mɔizi òè: O'o Dii! Za zi yá'o àamanɔo. Baa za gɔɔ pɔ n yá'òmεε, ma lé gbiaε. ¹¹ Ɔ Dii òè: Déme ledɔ gbēnazinaei? Déme í aà léna naale ge í aà swádokūi? Déme í to aà gu'e ge í aà vɛakūi? Ma Dii, mámeo lò? ¹² Gé sa! Má dɔnle ní yá'oao, má yá pɔ nýɔ o danε. ¹³ Ɔ à mè: O'o Dii! N yá na! Gbēpále zì. ¹⁴ Ɔ Dii pɔ pà Mɔizizi à mè: N vɛi Aalona Levii bui kuo lé? Má dɔ ké yá'o zì'ũaànɔo. Ale mó dainle. Tó à wesínle, aà pɔ a ke na. ¹⁵ Yá'oaànɔ, ní yá pɔ a su o daè. Mapi, máo dɔále ní yá'oao, mío yá pɔ ásu ke daé. ¹⁶ A yá'o gbéɔne n gēε ũ, aɔ de n ledɔekena ũ, mé nýɔɔ deè Lua ũ. ¹⁷ Goε sé nýɔ kúa, ní seelaɔ kεδ.

Mɔizi εaa Egipi

18 Mɔizi tà a ànsue Yetolowa, a òè: Ma gba zé mà ta ma gbéɔ kɔi Egipi, mà e tó aa ku wɛni guu e tia. Yetolo òè: Ka aafia. 19 A mɔ lè Dii ò Mɔizie Madiã bùsuu à mè: Fɛlɛ n ta Egipi, asa gbé pɔ aale n wɛ yãaɔ gàga pɔi. 20 Ǿ Mɔizi a na sè ní a nɛgɔɛnapio, à ní dí zàa'inao kɛ, à èa lé tá Egipi, a Lua gopi kɔa. 21 Ǿ Dii òè: Tó n ka Egipi, dabudabu pɔ ma a iko kpàmao kɛ Falaɔo aɛ pɔi. Kási má aà swãfɛè, i gí gbéɔ gbaei. 22 Ní oè ma Dii ma mè Isaili mé ma nɛgɔɛ séia ũ, 23 Ǿ má òè aà ma nɛgɔɛ séiapi gbae aà gɛ ma sísi. Lá à gí aà gbaei, má aà nɛgɔɛ séia dɛ sa sɔɛ.

24 Zé guu Mɔizi lé i guei, Ǿ Dii aà lè we, a ye à aà dɛ. 25 Ǿ Sefola gbè fɛna sè à a né tɔzòò,* à a gyafɔo nà Mɔizi gbáwa à mè: Sɔanaɛ, níme ní ma au gɔ ũ. 26 Tɔzɔa bee yáí à mè, au gɔ. Ǿ Dii Mɔizi tò.

27 Dii ò Aalonaɛ: Gé dai Mɔizile guwaiwaiu. Ǿ à gè aà lè Lua gbɛ kɔi, à lɛpèwà. 28 Mɔizi yá pɔ Dii a zí oi dàu a siu Aalonaɛ ní seela pɔ a òɛ à kɛo. 29 Ǿ Mɔizi ní Aalonaɔ tà Egipi aa Isaili gbɛzɔo kàaa. 30 Aalona yá pɔ Dii ò Mɔizie dàu a siuné pɔi, Ǿ Mɔizi dabudabupio kè Isailio wáa. 31 Aa yápi sí. Ké aa mà Dii mé mò ní gwai à ní taasikɛa è, Ǿ aa kùlɛè aa mipèlɛ.

5

Mɔizi ní Aalonaɔ gɛa Falaɔo gwai

1 Bee gbɛa Mɔizi ní Aalonaɔ gè Falaɔo lè aa òè: Yá pɔ Dii Isailio Lua òn kɛ: A mè n a gbéɔ gbae aa gɛ dikɛkɛɛ guwaiwaiu. 2 Falaɔo wèmá à mè: Dén Dii ũ ké mà misiilèè, mí Isailio gbaei? Má Dii dɔo. Má

* 4:25 Daa 17.10

Isailiɔ gbaεo. ³ ɔ aa òè: Ebeluɔ Lua mé b̀ò m̀òwá. Wá gba zé wà gé gɔɔ àaɔ kei guwaiwaiu, wí sa'o Dii wá Luapiwa, ké asu gagyākawáguo ge zí. ⁴ ɔ Egipiɔ kíapi ò Mɔizie ní Aalonao: Akεa á tò gbéɔ laai lé go ní zíwai? A εa á zíwa. ⁵ ɔ à εa m̀è: Ké gbéɔ dasikù sa, ɔ á ye aa kámabo ní ní zíoa?

⁶ Zibeezi Falaɔɔ yádile Isaili wetānaɔne ní ní dɔaanaɔ à m̀è: ⁷ Asuli musā kpámá aa bilikibɔ̀ lá i ke yāawa bo. Aali gé ní pó ḱéi níziaε. ⁸ Kási aali bilikibɔ̀ a lé gbεu lá aai bɔ ziwae. Asu laonéo, asa màadeɔne. A yáí tò an wii dɔ, aale me wa ye gé sa'oi ní Luawae. ⁹ A zí káfiné, ké aasu íampakii e aa laaidɔ ege yáɔwa bo.

¹⁰ ɔ an wetānapiɔ ní ní dɔaanaɔ m̀ò wa òné: Falaɔɔ m̀è á musā kpáwá bo. ¹¹ A ge séle ázia gu pó á eu. Kási wá zí laoéo, baa yɔɔ. ¹² ɔ aa fāaa aa gè Egipi gupiiu sē ḱéi musā ũ. ¹³ An wetānapiɔ Ì naemá lá gu lé dɔ, ké aali ní zí né, lá aai ne gɔɔ pó wí musā kpámáwae. ¹⁴ Wà gbēa kè Isaili dɔaana pó an wetānaɔ ní díleɔne, wa òné: Akεa i bilikibɔ̀ gbā ge gía, à kà lá wà a lé dàé yāawao ni? ¹⁵ ɔ Isaili dɔaanaɔ gè wiilè Falaɔɔwa aa m̀è: Akεa níle ke wápiɔ n z̀òblenaɔne màai? ¹⁶ Wàle musā kpáwá bo, mé wàle me wà bilikibɔ̀. Wàle wá gbē, kási n gbéɔ mé tàae ví. ¹⁷ ɔ à m̀è: Màadeɔn á ũ. Màa á beò! A yáí iɔ me á gé sa'oi Diiwae. ¹⁸ A gé zíkai. Wa musā kpáwá bo, kási áli bilikibɔ̀ lá wa dàé léue.

¹⁹ Ké wa ò Isaili dɔaanaɔne aasu gɔɔ do bilikibɔ̀a laoo, aa d̀ò ké wà yá èe sa. ²⁰ Ké aa b̀ò Falaɔɔ ḱí, aa kpáaũ ní Mɔizio ní Aalonao, aale ní dá, ²¹ ɔ aa òné: Dii á yá gwa, i yákpalekéánɔ, asa á tò Falaɔɔ ní a gbéɔ ye

wá gíyãio. A wá dea zé kpàmáε. ²² Ǿ Mɔizi èa ge ò Diiε: Dii, b́yãí n ìadà gbépiɔwai? Bee yáí n ma zlia? ²³ Za gɔɔ ṕ ma ge yã'ò Falaɔɔε ní n t́o, ɔ àε ìada n gbéɔwa, mé ni ní b́o!

6

Dii Isailiɔ suabaa legbèa Mɔizie

¹ Ǿ Dii òè: Nyɔ yá ṕ má ke Falaɔɔε e tia. A ní gbaε ma gbãa zɔɔ yáí. A ní yá a bùsuu ma gbãa zɔɔ yáí. ² Ǿ Lua èa yã'ò Mɔizie à mè: Mámεmaa Dii, ³ ma b́ mɔ Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuowa Lua Gbãapiide ũ,* kási aai ma d́ ké ma t́n Diio. ⁴ Ma bàa kúrínɔ ma mè má Kanaa bùsu ṕ aa ku a guu nibɔɔ ũ kpámá. ⁵ Ma Isailiɔ aaukea mà an zɔblea Egipiɔne yáí, mé ma bàa ṕ kúrínɔpi i sãmaguo. ⁶ Ayãmeto o Isailiɔne n̄ me: Mámεmaa Dii, má á b́ zí gbãa ṕ Egipiɔ dàé guu, mí á bo. Má yákpalekérínɔ, mí á bo ní ma gàsa gbãao. ⁷ Má á sé ma gbéɔ ũ, mí de á Lua ũ, íɔ d́ ké mámεmaa Dii á Lua ṕ á b́ Egipi zí gbãau. ⁸ Má géánɔ bùsu ṕ ma a legbè Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuoɔne guu. Má á gba àɔ ví. Mámεmaa Dii.

⁹ Mɔizi yápi ò Isailiɔne, kási aai aà yãmao, ké zɔzì pãsí ní kãdè yáí. ¹⁰ Ǿ Dii ò Mɔizie à mè: ¹¹ Ge n̄ o Egipiɔ kí Falaɔɔε aà Isailiɔ gbaε aa b́le a bùsuu. ¹² Ǿ Mɔizi wè Diiwa à mè: Lá Isailiɔ lí ma yãmao, ma gbé ṕ ma lé gbia, kpelewa Falaɔɔ a ma yãmai?

Mɔizi ní Aalonao buibɔkí

* **6:3** Daa 17.1, 28.3, 35.11

13 Dii yā'ò Mɔizie ní Aalona Isailiò ní Egipiò kíao yá musu, a òné aa bɔle ní Isailiò Egipi. 14 An bui uabeleò tón ke: Isaili negḡe sǎia Lubeni negḡeòn ke: Anɔki, Palu, Ezɔnɔ, Kaami. Lubeni buiòn we. 15 Simeò negḡeòn ke: Yemuε, Yamini, Oada, Yakε, Zohaa ní Kanaa nɔe né Sauluo. Simeò buiòn we. 16 Levii negḡeò tón ke an buiwa: Geesɔ, Keata, Melali. Levii kè wε basoolokwi ní soplaοe (137). 17 Geesɔ negḡeòn ke an buiwa: Libeni ní Simeio. 18 Keata negḡeò tón ke: Amlaũ, Isaa, Heblɔ, Uzieli. Keata kè wε basoolokwi ní àaḡoε (133). 19 Melali negḡeòn Mali ní Musio ũ. Levii buiòn we daεdaε. 20 Amlaũ a dasε Yokebede sè nɔ ũ, ɔ à Aalona ní Mɔizio ìò. Amlaũ kè wε basoolokwi ní soplaοe (137). 21 Isaa negḡeòn Kole ní Nefegio ní Zikelio ũ. 22 Uzieli negḡeòn Misaeli ní Elezafáo ní Sitelio ũ. 23 Aalona Aminadabu né Eliseba, Naasɔ dǎe sè nɔ ũ, ɔ à Nadabu ní Abiuo ní Eleazaao ní Itamaao ìò. 24 Kole negḡeòn Asii ní Elikanao ní Abiasafao ũ. Kole buiòn we. 25 Aalona né Eleazaa Putieli nenɔeò do sè nɔ ũ, ɔ à Finεasi ìò. Levii bui uabeleòn we daεdaε. 26 Aalona ní Mɔizi pó Dii òné aa Isailiò bɔle Egipi gǎgǎn we. 27 Ampio mé yā'ò Egipiò kí Falaḡoε, ké aa e Isailiò bɔle Egipi. 28 Ké Dii yā'ò Mɔizie Egipi, 29 à mè ámeaa Dii, yá pó ále oè aà o Falaḡoε pii. 30 Ǿ Mɔizi òè a lé gbiae, kpelewa Falaḡo a a yāmai?

7

Yá mèn kwi ytaa Egipiwa

1 Ǿ Dii ò Mɔizie: Gwa! Ma n ke Falaḡoε lamawa, ɔ n vɛi Aalona de n yā'ona ũ. 2 Yá pó má òne pii o n vɛi Aalonaε, i o Falaḡoε aà Isailiò gbae aa bɔle a bùsuu.

³ N beeo má aà swáfě̀. Má seelaɔ́ n dabudabuɔ́ ke Egipi dasi,* ⁴ kási Falaɔ́ a á yāmao. Má ɔ́t̄s Egipiɔ́wa, mí yákpalekerínɔ́, mí bɔ́ n ma zīgɔ́ ma gbé Isailiɔ́. ⁵ Tó ma bɔ́ n ma gbāao Egipi, má Isailiɔ́ bɔ́leu, Egipiɔ́ i dɔ́ sa ké mámɛmaa Dii. ⁶ Ǿ Mɔizi n Aalonao kè lá Dii ònéwa. ⁷ Gɔɔ pɔ́ aa yā'ò Falaɔ́e, Mɔizi wè basiiɔ́e, Aalona sɔ́ wè basiiɔ́ n àaɔ́o.

⁸ Ǿ Dii ò Mɔizie n Aalonao: ⁹ Tó Falaɔ́ dabudabu gbèama, o Aalonae aà a go se pàle aà ae, i li mlě ũ. ¹⁰ Ké Mɔizi n Aalonao gè Falaɔ́ kíi, aa kè lá Dii ònéwa. Aalona a go se pàle Falaɔ́ n a iwao ae, ɔ́ à li mlě ũ. ¹¹ Ǿ Falaɔ́ Egipi wɛzɛnaɔ́ n ɛsedeɔ́ sísì, ɔ́ aa dabudabupi kè màa sɔ́ n ɛsedeke guu. ¹² Ké an baade a go pàle,† ɔ́ an gopiɔ́ li mlě ũ sɔ́, ɔ́ Aalona go n pɔ́ɔ mòmɔ́. ¹³ Falaɔ́ swá yīaae, i n yāmao lá Dii òwa.

Iɔ́ lia au ũ

¹⁴ Dii ò Mɔizie: Falaɔ́ swá gbāa, à gí gbéɔ́ gbaei. ¹⁵ Ge n aà le zia kɔɔ, gɔɔ pɔ́ àle gé swai, níɔ́ aà dā Niili sae we. Nyɔ́ n go pɔ́ li mlě ũpi kūa, ¹⁶ ní oè n me, ma Dii Ebeluɔ́ Lua máme ma n zīwà n oè aà ma gbéɔ́ gbae aa gé ma sísii guwaiwaiu, kási e tia i ma. ¹⁷ Ma Dii ma mē, yá pɔ́ a to aà dɔ́ ké mámɛmaa Diin ke: Tó n Niili í lè n go pɔ́ n kūao, a li au ũe.‡ ¹⁸ Kpɔ́ pɔ́ kú ípi guuɔ́ i gaga, Niili í i gíɔ́, Egipiɔ́ i fua mií.

¹⁹ Ǿ Dii èa ò Mɔizie: O Aalonae aà a go se dɔ́ Egipiɔ́ ía, an swao n n swa'onaɔ́ n n biao n n íkalekíiɔ́ píi, i gɔ́ au ũ. Au iɔ́ daa gua Egipi, baa n pēnaɔ́ n olaɔ́ guu ío píi.

* **7:3** Zln 7.36 † **7:12** 2Tim 3.8 ‡ **7:17** Zia 11.6, 16.4

20 Ǿ Mɔizi n̄ Aalonao kè lá Dii ònéwa. Aalona a gopi sè à Niili í lèd Falaɔɔ n̄ a ìwaɔ wáa, ɔ́ ípi gè au ũ p̄íi. § 21 Kpɔ pɔ́ kú a guuɔ gága, ɔ́ Niili ípi gídò, Egipiɔ fùà mii. Au daa gua Egipi. 22 Egipi esedeɔ kè màa sɔ́ n̄ esedeke guu, ɔ́ Falaɔɔ swá gbāakù, i n̄ yāmao lá Dii òwa. 23 Falaɔɔ èa tà a be, i yápi da seo. 24 Egipiɔ bia yòyɔ́ Niili gɔ́sɔ́wa, ké wà e imi, asa aai f̄ swada í m̄io. 25 A ku màa e gɔɔ sopla Dii Niili lea gbɛa.

Blɔɔ kaa

26 Ǿ Dii ò Mɔiziɛ: Ge n̄ o Falaɔɔɛ, ma Dii ma m̄è àà ma gbéɔ gbɛe aa gé ma sísi. 27 Tó à ḡí n̄ gbɛi sɔ́, má tó blɔɔ ka àà bùsu gupiiue. 28 Blɔɔ Niili pa e aa bua s̄is̄ia, aai ḡè àà ua e àà kpéu kpea, aai dede àà wúlebɔwa. Aa ḡè àà ìwaɔ uaɔ n̄ àà gbéɔ uaɔ. Aa ka àà k̄inaɔ guu n̄ àà blɛdabɔɔu. 29 Blɔɔ dedɛwà n̄ àà gbéɔ n̄ àà ìwaɔ p̄íi.

8

1 Dii èa ò Mɔiziɛ: O Aalonae àà a go se dɔ swaɔla n̄ swa'ɔnaɔ n̄ biaɔ, blɔɔ i ka Egipi bùsuu. 2 Ké Aalona a go d̄ò Egipi íɔla, ɔ́ blɔɔ b̄òlɛ l̄í bùsupia. 3 Ǿ esedepiɔ kè màa sɔ́ n̄ esedeke guu, aa tò blɔɔ l̄í Egipia.

4 Ǿ Falaɔɔ Mɔizi n̄ Aalonao sísi à m̄è: A awakpa Diie àà blɔɔ k̄ɛa n̄ ma gbéɔ, mí á gbéɔ gbɛe aa gé sa'oiwà. 5 Ǿ Mɔizi ò Falaɔɔɛ: Gɔɔ dilem̄e mà awakpane Diie n̄ n̄ ìwaɔ n̄ n̄ gbéɔ, ké àà blɔɔ k̄ɛma n̄ n̄ uaɔ, aai ḡɔ swai ado. 6 Falaɔɔ m̄è: Zia. Ǿ Mɔizi m̄è: A ke lá n̄ òwa ké n̄ e n̄ d̄ɔ gb̄e muaa n̄ Dii wá Luaoo. 7 Blɔɔ k̄ɛma n̄ n̄ uaɔ n̄ n̄ ìwaɔ n̄ n̄ gbéɔ, aai ḡɔ swai ado.

⁸ Ké Mɔizi n Aalonao gò Falaɔ kɛi, Mɔizi wabikè Diiwa blɔɔ pɔ a kà Falaɔnguɔ yá musu. ⁹ Dii Mɔizi wabikea mà, ɔ blɔɔpiɔ gàga kpéɔ guu n uɔ n wénkpɛɔ. ¹⁰ Wa kàaakāaa, ɔ bùsu gidò píi. ¹¹ Ké Falaɔ è dáama kè, aà swá èa gbāakù, ɔ i Mɔizi n Aalonao yāmao lá Dii òwa.

Gáí kaa

¹² Dii ò Mɔizie: O Aalonae aà a go sé, i tɔɔle léò, bùsuti i li gáíɔ ũ Egipi gupiiu. ¹³ ɔ aa kè màa. Aalona a go sè à tɔɔle lèò, ɔ bùsuti lí gáíɔ ũ, aa kà gbēnazinaɔgu n nòbɔɔ. Egipi bùsuti lí gáíɔ ũ píi. ¹⁴ Esedeɔ yòwà màa n esedeke guu sɔ, ɔ aa fùà. Gáíɔ kà gbēnazinaɔgu n nòbɔɔ. ¹⁵ ɔ esedeɔ ò Falaɔɔ: Lua ɔgbɛɛ. Kási Falaɔ swá gí yīaaɛ, i n yāmao lá Dii òwa.

Usinaɔ kaa

¹⁶ Dii ò Mɔizie: Fɛle kɔɔkɔɔ ge Falaɔ le gɔɔ pɔ àle gé swai, ní oè ma Dii ma mè aà ma gbéɔ gbaɛ aa gé ma sísii. ¹⁷ Tó à gí n gbaei, má ũsinaɔ kaaàgu n aà iwɔɔ n aà gbéɔ n aà be kpéɔɛ. Egipi kpéɔ i pa n ũsinaɔ, aa da tɔɔle se. ¹⁸ Gɔɔ bee Gosɛ bùsu gu pɔ ma gbéɔ kuu ɔ má bɔ ado. We ũsinaɔ kauo, ké aà e dɔ ké mámɛmaa Dii aà bùsuu. ¹⁹ Má a gbéɔ dɔkɔɛ n aà gbéɔ. Zia ɔ seelapi a ke.

²⁰ ɔ Dii kè màa. ũsinaɔ kà Falaɔ ua n aà iwɔɔ uɔɔ. Egipi ɔɔkpà píi ũsinaɔ yáí. ²¹ ɔ Falaɔ Mɔizi n Aalonao sísi à mè: A ge sa'o á Luawa bùsuu la. ²² ɔ Mɔizi òè: A zeví wà ke màao, asa pɔ pɔ wá sa'òò Dii wá Luawa de Egipiɔne tɛ ũɛ. Tó wa sa'ò n pɔ pɔ dené tɛ ũo n wáa, aa wá pápa n gbɛo aa wá dedeo

lé? ²³ Wá taa'o guwaiwau ɔɔ àaɔɛ, wí gbasa sa'o Dii wá Luawa lá a òwɛɛwa. ²⁴ ɔ Falaɔɔ mè: Má á gbaɛ à ɛ sa'o Dii á Luawa guwaiwau, āma ásu gé zāo. A awakpaɛmɛɛ sa. ²⁵ Mɔizi òè: Tó ma ta, má awakpaɛ, i ũsinaɔ kēma zia ní n iwaɔ ní n gbéɔ. Ama nsu mɔafilikɛ n̄ gí gbéɔnɛ aa gé sa'oi Diiwa bo. ²⁶ Ké Mɔizi b̀ Falaɔɔ kíi, à awakpaɛ Diiɛ. ²⁷ Dii aà wabikɛa mà, ɔ ũsinaɔ k̀ Falaɔɔwa ní a iwaɔ ní a gbéɔ. I ɔ gueio, baa m̀endo. ²⁸ Kási Falaɔɔ swá gí gbāa e tiaɛ, i ní gbáɛo.

9

Pɔtuɔɔ gagaa

¹ Dii ò Mɔizie: ɛ n̄ Falaɔɔ le, ní oè Dii á Ebeluɔ Lua mè, aà ma gbéɔ gbaɛ aa gé ma sísi. ² Tó à gí ní gbaɛi mé a ní k̄a e tia, ³ má ɔɔ aà pɔtuɔɔwa bua. Má gagyā pāsi ká aà s̄ɔgu ní aà zāa'inaɔ ní aà yiongoɔ ní aà zuɔ ní aà sāo ní aà bleɔ. ⁴ Má Isaili p̄ɔ d̄k̄ɔɛ ní Egipiɔ p̄ɔ. Isailiɔ p̄ɔ kee a gao. ⁵ Ma Dii ma a ɔɔd̄ilɛ. Zia má bee kɛ b̀suu la.

⁶ Ké gu d̀, ɔ Dii k̀ màa. Egipiɔ pɔtuɔɔ gaga píi, kási Isailiɔ p̄ɔ kee i gao. ⁷ Falaɔɔ yá p̄ɔ k̀pi gbèa a mà Isailiɔ p̄ɔ kee i gao, kási aà swá gí gbāaɛ, i gbépiɔ gbaɛo.

Sáne kaa Egipiɔgu

⁸ Dii ò Mɔizie ní Aalonao: A mua túfu ɔkpa, Mɔizi i fā musu Falaɔɔ aɛ, ⁹ i da Egipi b̀sua píi lán luutēwa, i ka gbēnazinaɔ ní n̄bɔɔgu sáne ũ gupiiu. ¹⁰ ɔ aa mua túfu s̀ɛɛ aa gèð Falaɔɔ kíi. Ké Mɔizi túfupi fà musu, ɔ à kà gbēnazinaɔ ní n̄bɔɔgu sáne

ũ. * 11 Ɛsedeɔ i fɔ̀ gè Mɔizi kɔ̀io sánɛpiɔ yáí, asa à ní lé ní Egipiɔ píie. 12 Ǿ Dii Falaɔ swáfè lá a ò Mɔiziewa, ò i ní yámao.

Lougbe kwea

13 Dii ò Mɔizie: Fɛle kɔ̀kɔ̀ ge Falaɔ le, ní oè ma Dii á Ɛbeluɔ Lua ma mè, aà ma gbéɔ gbae aa gé ma sísi. 14 Ké bee sa má ía píi kpáaazi ní aà ìwaɔ ní aà gbéɔ, ké aà e dɔ̀ dúnia guu píi gbèe muaamanɔ. 15 Asa tó ma ɔ̀tómá ma gagyākàrígu yāa, dɔ̀ aàpi ní a gbéɔ aa làa dúnia guu. 16 Má tò aà ku ké aà ma gbāa e, ma tó i li dúniaa píie.† 17 Lá àle azía se lesí de ma gbéɔla e tia, àle ní gbaeɔ, 18 zia maa'i má tó lougbe pāsí kwé maamaa, lougbe pó a taa i ke Egipi yāao zaa wa kàle e ní a gbāo. 19 Oè aà gbéɔ zí aa aà pɔ̀tuɔɔ ní pó pó a ví buaɔ séle káka kpéu píi. Gbēnazinaɔ ní pó pó kú bàasiɔ, tó wi gēínɔ kpéuo, lougbe a kwémá aa gagaɛ.

20 Falaɔ ìwaɔ vɔ̀lakè Dii yáɛ, aa ní zíkɛnaɔ ní ní pɔ̀tuɔɔ káka kpéu. 21 Ama gbéɔ pó aai Dii yādaɔ, aa ní zíkɛnaɔ ní ní pɔ̀tuɔɔ tò bàasi. 22 Ǿ Dii ò Mɔizie: Ǿse musu, lougbe i kwe gbēnazinaɔ ní pɔ̀tuɔɔ ní buapówa Egipi bùsu gupíiu. 23 Ké Mɔizi a go dɔ̀ musu, Dii tò lou lé pūna, àle ma ní gbeo, àle píle, mé lua lé su tɔ̀lewa. Dii lougbe kà Egipiɔgu.‡ 24 Lougbe lé kwé, lou lé pílepíle. Lougbepi pāsí. Zaa Egipi bùsu ku, lou bee taa i mau yāao. 25 Lougbepi pó pó kú bàasi Egipi bùsuuɔ ásookè píi, gbēnazinaɔ ní pɔ̀tuɔɔ ní buapó píi. A sèa líɔ è'ɛ píi. 26 Gosé bùsu gu pó Isailiɔ kuu ò lougbepi i kauo ado.

* 9:10 Zia 16.2 † 9:16 Lom 9.17 ‡ 9:23 Zia 8.7, 16.21

²⁷ Falaɔ Mɔizi n̄ Aalonao s̄isi a òn̄é: Ké bee sa ma duunakè. Dii dee yá nae, mapi n̄ ma gb̄éɔ t̄aedeɔn wá ũ. ²⁸ A awakpaè. Loupūnaa n̄ loughεε beeo kà. Má á gbae sae, wa gíé bo. ²⁹ Mɔizi òè: Tó ma bo w̄énkpe, mé ma a ɔ ò Dii kíi oi, loupūnaa a ze, loughε i láa, ké n̄ e n̄ d̄s̄ t̄ɔl̄éá Dii p̄óe. ³⁰ Ama má d̄s̄ ké mpi n̄ n̄ ìwaɔ, ále v̄iake Dii Luaεo e tia.

³¹ Naa n̄ maseo ò̀̀kpà, ké naa p̄ia mé mase m̄oe b̄ò yáí. ³² Ese n̄ weao i ò̀̀kpao, ké aai ma gb̄ezā yáí. ³³ Mɔizi b̄ò Falaɔ kíi à gè w̄énkpe, à a ɔ ò Dii kíi oi, ɔ loupūnaa n̄ loughεo zè, lou i ma bo. ³⁴ Ké Falaɔ è lou n̄ loughεo n̄ loupūnaao zè, à ḡí lé duunake, aà swá gb̄aakũ, aapi n̄ a ìwaɔ. ³⁵ Aà swá ȳiaa, à ḡí Isailio gbaei lá Lua dà Mɔizie a ò̀̀wa.

10

Kwaɔ kaa

¹ Dii ò Mɔizie: Gé Falaɔ kíi, asa ma aà swáfè n̄ aà ìwaɔ, ké mà a dabudabuε beeo ke n̄ guu, ² ke n̄ e n̄ o n̄ néɔne n̄ n̄ t̄ɔ̀nao lá ma Egipio wet̄à n̄ dabudabu p̄ó má kè n̄ guuo, í d̄s̄ ké m̄am̄εmaa Dii. ³ ɔ Mɔizi n̄ Aalonao ge ò Falaɔe aa m̄è: Dii Ebeluo Lua m̄è, n̄ȳɔ ku misiileae sai e b̄oe ni? N a gb̄éɔ gbae aa gé a s̄isii. ⁴ Tó n̄ gi n̄ gb̄áei, zia a kwaɔ ka n̄ b̄usuu, ⁵ aa da t̄ɔl̄ea, wa gu'eo, aai léle p̄ó p̄ó ḡ̀ne loughε gbeaɔwa n̄ lío p̄íi. ⁶ Aa ka n̄ kp̄éɔ pai n̄ n̄ ìwaɔ p̄ó n̄ Egipio p̄ó p̄íie. N maeo n̄ n̄ dezio aai a taa e ȳaao, za goo p̄ó aa z̄̀le b̄usuu la e n̄ a gb̄ao. ɔ Mɔizi èa b̄ò Falaɔ kíi.

⁷ Falaɔ ìwaɔ òè: Gb̄épio aao músikpawázi màa e b̄oe ni? Gb̄épio gbae aa gé Dii n̄ Lua s̄isii. N d̄s̄ ké Egipi ò̀̀kpào lé? ⁸ ɔ wà èa sù n̄ Mɔizio n̄ Aalonao

Falaṣṣo kíi, a òné: A gé Dii á Lua sísi. A deṣo mé aa géí? ⁹ Mṓizi wèwà à mè: Néfēnen gbēzṣṣo. Wá gé wápiie ní wá nēgṣeṣo ní wá nenṣeṣo ní wá sãṣo ní wá bleṣo ní wá zuṣo, asa Dii dikpe ṣ wále gé kei. ¹⁰ Ǿ a òné: Tó ma á gbáe ní á nṣeṣo ní á néṣo ápii, Dii á bṣo! A laaika! A ye fēmanṣe. ¹¹ Aawo! A gṣeṣo mé aa gé Dii sísi, asa bee á gbèa. Ǿ wà ní yá Falaṣṣo kíi.

¹² Dii ò Mṓizie: N ṣṣo Egipi bṣua, kwao i ká, aai sē ní lá pṣo bṣo loughbe gbēaṣo ble pii. ¹³ Ké Mṓizi a go dṣo Egipia, Dii bṣo ní íanao gukpe oi, àle pé bṣupiiwa fāane ní gwāasinao zesai. Ké gu dṣo, gukpe íanapi sù ní kwao.* ¹⁴ Ǿ kwapiṣo mṣo kù Egipi bṣua pii. An dasi de a yāa pṣola, mé a taa a ke bau lo. ¹⁵ Aa kpàle tṣolea gupiiu, ṣ tṣole sísi. Aa sē ní láṣo ní libe pṣo bṣo loughbe gbēaṣo blè pii. Sē ge láe ku Egipi bṣuu lo.

¹⁶ Wegṣṣo Falaṣṣo Mṓizi ní Aalonao sísi à mè: Ma duunakè Dii á Luae ní ápiṣo. ¹⁷ A sṣuu gēndonae bee kemanṣo ní ma duunao, í awakpamee Dii á Luae aà kaalee bee kēa. ¹⁸ Ké à bṣo Falaṣṣo kíi, à awakpà Diiē. ¹⁹ Ǿ Dii bṣo ní ían gbāao be'ae oi, à mṣo kwao sèle ká Isia Tēau. Baa kwa mēndo i gṣo Egipi lo. ²⁰ Dii Falaṣṣo swāfē, ṣ i Isailiṣo gbāeo.

Gusia daa Egipia

²¹ Dii ò Mṓizie: Ǿse musu, gusia pṣo wa e ǝkāvà i da Egipia. ²² Ké Mṓizi ṣṣo musu, ṣ gusia gēle dà Egipia gupiiu e gṣṣo àaṣ.† ²³ Wili kṣ'eo, mé gbēe i e gṣo a tíao e gṣṣo àaṣpi. Kási gupua ku gu pṣo Isailiṣo kuu piiē.

* **10:13** Zia 9.3 † **10:22** Sou 105.28, Zia 16.10

24 Ǿ Falaṣṣo Mṣizi sṣisi à mè: A gé Dii sṣisii n á nṣeo n á néṣo píi, í á sṣāo n á bleṣo n á zuṣo tó. 25 Mṣizi mè: To wàṣo wá sa'obṣṣo n sa pṣo wí a pṣo káteu à tékū obṣṣo kūa, ké wà e wà Dii wá Lua gbagbaṣo. 26 Sema wà gé n wá pṣotuoṣṣo, baa mènṣo a gṣo, asa an guu ṣ wá sa'obṣṣo seṣo wà Dii wá Lua gbagbaṣo. E wàṣo gé kái we, wá dṣo pṣo pṣo wá sé wà sa'oowà gṣiao. 27 Dii Falaṣṣo swáfè, ṣ i we n gbáeo. 28 Falaṣṣo ò Mṣizie: Gomεε we! Nsu tó wá wé ke sṣiṣo bo. Zí pṣo wa wesikṣoṣe, n gae. 29 Ǿ Mṣizi mè: Lá n ò, má wesinle bo.

11

Egipi negṣe séiao gaga

1 A mo lè Dii ò Mṣizie yāa à mè: Má ṣada Falaṣṣowa n Egipi bṣsuo gēn do lo, i gbasa á gbae. Tó àle á gbae, a á yáe fá! 2 O gbéṣne an baade gṣe n nṣeo ánuṣu pṣo n vua pṣo gbea gbé pṣo á ví Egipi gbé ũwa. 3 Má tó Egipiṣo Isailio wegwa. Mṣizi sṣo a beee ví Egipi Falaṣṣo ṣwaṣo n a gbéṣne.

4 Ǿ Mṣizi ò Falaṣṣo: Dii mè, gwāasin weedo á pā Egipi bṣsua, 5 Egipi negṣe séiao i gaga píi sea za Falaṣṣo pṣo zṣlea báawa néwa e à ge pe nṣe zṣkena pṣo aai wṣsilṣo pṣowa n pṣotuo nesana séiao píi. 6 Búbua gbāa a da Egipia gupiiu, a taa i ke yāao, mé a ke bau bo. 7 Kási Isailio guu baa gbē a gbodṣo gbēnazina ge pṣotuwao, ké n e n dṣo Dii Egipiṣo dṣkṣe n Isailio yái. 8 N ṣwaε beeo mo ma kíi píi, aai kúlemεε, aai me má gé n ma gbéṣo píi. Bee gbea sa mí gé. Ǿ Mṣizi bṣo Falaṣṣo kíi n pṣfē zṣo.

9 Dii ò Mṣizie yāa à mè: Falaṣṣo a n yāmao, ké ma dabudabukeao e dasikū Egipi yái. 10 Mṣizi

ń Aalonao dabudabupio kè Falaɔo aɛ píi, ɔ Dii àà swáfɛ̃. A ǵi Isailio gbacɛi aa bo a bɔsuu.

12

Gɛamusu dikpe

¹ Dii yā'ò Mɔizie ń Aalonao Egipi à mɛ̀: ² Mɔɛ bee lio deé mo sɛ́ia ũ wɛ́ ń wɛ̀o. ³ A o Isailioɛ píi, mɔɛ bee goɔ kwide zǐ uale ń ualeo píi aali sã se mɛ̀ndodo. ⁴ Tó ua gbéɔ dasi i ka aa sã mɛ̀ndo neo, aa sé ń ua pɔ aa ku kɔ saeo a gbéɔ dasileu, ké a kini su goɔ yáí. ⁵ A sãsa ge blesan bobna pɔ sãa vio sé.* ⁶ Isailio píi, baade a pɔ gwa e mɔɛ bee goɔ gɛo mɛ̀ndosaide zǐ. Oosi i de, ⁷ í a au lé kpé pɔ wa a nɔo sou kpɛɛɛ gɔwa, ɔplaa ń zɛɛio ń musuo. ⁸ Gwãasɛn doŋpi à nɔopi kpátea, í só ń kàao ń lá kɛsão. ⁹ Asu so búsu ge fùukeao. A kpátea ń a mio ń a gbáɔ ń a gupɔo. ¹⁰ Asu to gu do a kiniwao. Tó a kini gɔ, à káteu à tékũ. ¹¹ Tó ále só, à asanado, í kyalekpa, á gopana io naa á ɔzǐ, í só kpakpa, asa Dii Gɛamusu sa'obɔɛ.

¹² Gwãasɛnapi má pã Egipia mà negɔɛ sɛ́iao dede búsupi gupiiu ń pɔtuo nesana sɛ́iao píi, mí yáda Egipi táaɔla. Mámɛmaa Dii. ¹³ Aupi io de seela ũ kpé pɔ á kú a guuwa. Tó mále ɔtɔ Egipiowa, mé ma aupi è, má gɛálaɛ, gagapi a á leo. ¹⁴ Ali goɔpi dile ma dikpe ũ a yá dɔngu yáí, io dikpɛpi ke felekaa ũ e á buiwa.

Kàaso dikpe

* **12:5** Zãa 1.29, Ebe 9.14, 1Pie 1.19

15 Ali kàa so e gɔɔ sɔpla. A gɔɔ sɛ́ia zǐ àli pɔ́se'ese pɔ́ kú á kpéuo kóle,† asa gbé pɔ́ pɔ́sea sò gɔɔ sɔplapi guu, wa aà bɔ Isailio guu wà deε. 16 A gɔɔ sɛ́ia zǐ ní a gɔɔ sɔpladeo àli kɔ́kāaa à ma sísi. Ásu zǐe ke gɔɔ beeo zǐo, sema blekea gbépiiε bàasio, a lén we. 17 Ali Kàaso dikpeke, asa zǐbeezi ò ma á bóle Egipi lán zǐgɔɔwa. A buio lío dikpepi ke kètókɔε ũ. 18 Mɔ sɛ́ia gɔɔ gɛo m̀endosaide zǐ oosi, ào kàa so e a gɔɔ bao ní m̀endoode zǐ oosi. 19 Pɔ́se'ese su ào kú á beo e gɔɔ sɔpla, asa gbé pɔ́ pɔ́sea sò, b̀òmɔn nò, belen nò, wa aà bɔ Isailio guu wà deε. 20 Asuli pɔ́sea so gɔɔ beeo. Gu pɔ́ á kúu píi, àlio kàa só.

Gɛamusu dikpe sɛ́ia

21 Mɔizi Isaili gbɛzɔɔo sísi píi, a oné: A gé á ua sã séi, í de Gɛamusu dikpekebo ũ. 22 A ése sáo se à zɔ au pɔ́ kú ta guuwa, í lé kpeεε gɔɔwa, ɔplaii ní zεio ní musuo. A gbɛε su bɔ a kpéuo e gu do. 23 Tó Dii lé pã bùsua àle Egipio dεde, mé à au è kpeεε gɔɔwa, a gɛε. A to gbɛdɛdena gɛázi à á dεdeo.‡ 24 Apio ní á buio ào yápi kúa kètókɔε ũ e á buiwa. 25 Tó a gɛ bùsu pɔ́ Dii á gbáu lá à a lεgbèwa, ào lousisiyãpi kúa. 26 Tó á néo lousisiyãpi mi gbèawá, 27 à oné a de Gɛamusu sa pɔ́ wí o Diiwa ũε, asa ké à Egipio d̀de, à gè wá Isailio kpéε, i wá dεdeo. ɔ gbéɔ kùle Diiε aa mip̀ε. 28 Ké aa tà, aa kè lá Dii ò Mɔziε ní Aalonaowa.

Egipi negɔε sɛ́iao gagaa

29 Gwãasin wεedo Dii Egipi negɔε sɛ́iao d̀de píi sea za Falaɔo pɔ́ zɔlea báawa néwa, e à gè pè

† 12:15 Bɔa 23.15, Mat 26.17, 1Kln 5.7-8 ‡ 12:23 Ebe 11.28

dakpɛunaɔ pɔwa n̄ pɔtuo nesana s̄iaɔ p̄ii. ³⁰ Falaɔ f̄le gwá n̄ a iwɔ n̄ Egipio p̄ii, ɔ búbua dà Egipia, asa uae ku gesaio. ³¹ Gwáasina ɔ Falaɔ Mɔizi n̄ Aalonao sisi a òné: A f̄le b̄le n̄ Isailio ma gb̄éɔ guu. A gé Dii sísi lá á òwa. ³² A á bleɔ n̄ á s̄aɔ n̄ á zuɔ s̄le lá á òwa. A géi, í samaa'omɛɛ.

³³ Egipio lé nae gb̄épiɔwa aa b̄lené n̄ búsuu kpakpa, asa aa mè: Wá gaga p̄ie. ³⁴ Isailio n̄ kàatideaɔ kà taɔ guu a se'esesai, aa n̄ ulaɔ f̄fiwà aa dàda n̄ ḡau. ³⁵ Aa kè lá Mɔizi ònéwa, aa ánuusu p̄o n̄ vua p̄o n̄ p̄okasaɔ gb̄èa Egipiowa. ³⁶ Dii tò Egipio n̄ wegwa, ɔ aa kpámá. Màa aa Egipio p̄o símá.

Isailio daa z̄eu

³⁷ Isailio dàzeu k̄ese, aa b̄le n̄ Lameseo aa tà Suko. Ḡeɔ òaasɔɔo leɛ òaa àaše (600.000), néɔ n̄ n̄oɔ bàasi. ³⁸ Bui z̄ilo dodoaɔ tān̄oɔ dasi lo. Bleɔ n̄ s̄aɔ n̄ zuɔ dasi k̄è z̄ai. ³⁹ Aa k̄a k̄è n̄ k̄atidea p̄o aa b̄ò Egipio. A se'ese v̄io, asa wà n̄ yá Egipi zezesaie. Aai ble mài e s̄è k̄è wà ble z̄eu.

⁴⁰ Isailio kua Egipi k̄è w̄è òaa pla n̄ baakwioe. § ⁴¹ W̄è òaa pla n̄ baakwiopi gb̄ea, dikp̄epi z̄í ɔ Dii z̄iḡpiɔ b̄le Egipi p̄ii. ⁴² Gwáasinapiá Dii p̄oe. Isailio lío it̄kewà e an buiwa, asa gwápi ɔ Dii Isailio b̄lea Egipi it̄kè.

Ḡeamusu dikp̄e

⁴³ Dii ò Mɔizie n̄ Aalonao: Ḡeamusu yá p̄o má d̄ilen k̄e: Buip̄alee su a n̄ò soo, ⁴⁴ āma z̄o p̄o á lù mé à t̄z̄ò a só. ⁴⁵ Nib̄o ge gb̄èwina su soo. ⁴⁶ A so kp̄éu, ásu bo n̄ a n̄òpio bàasio. Ásu s̄api wáe eo.*

§ 12:40 Daa 15.13, Gal 3.17 * 12:46 Z̄aa 19.36

47 Isaili píi lí dikpɛpi kɛ. 48 Tó bòmɔ kú á guu, mé a ye Gɛamusu dikpɛkɛ Diie, aà tɔzɔzɔ a be gɔɛɔne píi, i gɔ bele ũ, i gbasa kɛ. Gyafɔɔdee suli bleo. 49 Bele n bòmɔ pɔ kúánɔɔ, ikoyá doupiɛ. 50 ɔ Isailiɔ kè lá Dii ò Mɔizie n Aalonaowa píi. 51 Zibeezi Dii Isailiɔ bèle Egipi gãgã.

13

Kàaso dikpɛ n nɛgɔɛ sɛiaɔ kpaɔ Luawao

1 Dii yá'ò Mɔizie à mè: 2 Isaili nɛgɔɛ sɛiaɔ n pɔtuo nesana sɛiaɔ kpaɔ, asa ma pɔɔne píi.*

3 Mɔizi ò gbɛɔne: A bɔa Egipi zɔbleau gɔɔe bee yá àɔ dɔágu, asa Dii mé á bɔ Egipi n a ɔ gbãao. Asuli pɔsɛa so gɔɔpiwao. 4 Ale bɔ Egipi mɔ sɛia pɔ wɪ me Abibu guu gbãɛ. 5 Dii legbɛ̀ á deziɔne à mè á bɔsu pɔ wɪ n z'io diu mé Kanaa n Itiɔ n Amɔleɔ n Iviɔ n Yebusiɔ kuu kpáwá. Tó a tò a kau, àli dikpɛpi kɛ mɔe beeu. 6 Aliɔ kàa so e gɔɔ soplá. A gɔɔ sopladepi zɪ iɔ deé Dii dikpɛ ũ. 7 Aliɔ kàa so e gɔɔ soplapi ge pað. Pɔsɛa ge pɛɛsɛ'ɛsɛ suliɔ ku uae á bɔsuu gɔɔ beewao. 8 Gɔɔ bee àli o á nɛgɔɛɔne ále bee kɛ yá pɔ Dii kèé ké à á bóle Egipi yáie. 9 Dikpɛpi iɔ deé seela ũ lán pɔ daa ɔwa ge dɔngubɔ yea mi'aewawa, ké Dii ikoyá su bɔ á léuo, asa ɔme á bóle Egipi n a ɔ gbãao. 10 Aliɔ ikoyápi kɛ a gɔɔwa wɛ n wɛo.

11 Tó Dii tò a ka Kanaa bɔsuu, mé a kpáwá lá à a legbɛ̀é n á deziɔwa, 12 à á nɛgɔɛ sɛiaɔ kpawá píi. A pɔtuo nesana sɛiaɔ iɔ de aà pɔ ũ píi. 13 Ili á zàa'in nesana sɛia bo n sãneɔ. Tó i boo, à a waa fi. A á nɛgɔɛ sɛiaɔ bo píi. 14 Tó á nɛgɔɛ á lá yápi mii zia aa

* 13:2 Luk 2.23

mè, bó yán wei, à oné, ké Dii wá bó zɔbleu Egipi ní a ɔ gbāao yáε. ¹⁵ Ké Falaɔɔ gɪkè à gɪ wá gbaei, ɔ Dii Egipi nεgɔε sɛ́iaɔ dède píi ní pɔtuo nesana sɛ́iaɔ píi. A yáí ɔ wi sa'oiwà ní pɔtuo nesana sɛ́iaɔ, mé wi wá nεgɔε sɛ́iaɔ bo. ¹⁶ Bee aɔ de seela ũ lán pɔdaa wá ɔwa ge pɔyea wá mi'aewawa, asa Dii mé wá bó Egipi ní a ɔ gbāao.

Isailiɔ bɔa Egipi

¹⁷ Ké Falaɔɔ Isailiɔ gbàε, Lua i bɔ́nɔ Filitɛ̀ bùsu zé guuo, baa ní a káikεo, asa à mè: Tó wá fɛlemá ní zɪo, aa làasookε εa taa Egipiwaε. ¹⁸ Lua d̀i, à guwaiwai zé sè́nɔ Isia Tɛ̀a oi. Isailiɔ̀ b̀ Egipi ní n g̀kεbɔɔ k̀a.

¹⁹ Mɔizi Yosefu ge sè, àε taɔ, asa Yosefu tò Isailiɔ̀ legbè̀ yāa à mè, tó Lua m̀ ní b̀i, aa a gεwa sɛ́le b̀ɔ̀ weε.†

²⁰ Ké aa b̀ Suko, aa gè̀ b̀okpà guwaiwai lé Etaũ. ²¹ Dii ìɔ̀ d̀aané telu guu fāanε, ké àɔ zε'ɔ̀b̀né. Gwāasina s̄, ìɔ̀ d̀aané té guu ké àɔ gupuné, aaiɔ̀ táa'o fāanε ní gwāasinao. ²² Telupi lí gɔ ní aε fāanεo, mé tépi lí gɔ ní aε gwáo.

14

Egipiɔ̀ péleá Isailiɔ̀zi

¹ Dii ò Mɔizie: ² O Isailiɔ̀nε aa lile ge b̀okpa Pi'ailo saε Midoli ní ísiao zānguo, b̀aa ní Baalizef̄ɔ. A b̀okpa ísiao saε we. ³ Falaɔɔ aɔ e a sāsā, guwaiwai á k̀k̀k̀ε. ⁴ Má aà swáf̄ε, i péleázi, mí tɔbɔ Falaɔɔ ní a zīgɔ̀ yá musu, Egipiɔ̀ ìɔ̀ d̄ ké māmεmaa Dii. ɔ Isailiɔ̀ kè m̀aa.

† 13:19 Daa 50.25, Yoz 24.32

⁵ Ké wa ò Egipio kí Falaɔɔe gbépio bàalè, ɔ aàpi ní a ìwaa nòse pàle sè an yá musu aa mè: Kpelewa wá kè wá tò Isailio b̀ z̀obleawɛɛ guui? ⁶ Ǿ Falaɔ god̀ a s̀ɛ, à a z̀igɔ̀ nàaa. ⁷ A s̀go maao sè mèn òaa àaɔ ní Egipi s̀goɔ p̀ii, z̀igɔ̀ kíaɔ ká ní guu. ⁸ Dii Egipio kí Falaɔ swáfɛ̀, ɔ à p̀le Isailiozi, aale b̀le an mi daa ía. ⁹ Ǿ Egipio p̀leɛzi ní Falaɔ s̀ɔ̀ ní aà s̀goɔ ní aà s̀deɔ ní aà z̀igɔ̀ p̀ii, ɔ aale mó ní lei ní b̀ou ísia sae Pi'ailo sae b̀aa ní Baalizɛfɔ̀.

¹⁰ Ké Falaɔ káikù, Isailio wezù, ɔ aa Egipio è té ní kpe. Via ní kú maamaa, ɔ aa wiilè Diiwa. ¹¹ Aa ò Mɔizie: Miaɔ ku Egipi noa? B̀yáí n m̀wanɔ guwai-waiu la wà gagai? Akɛa n wá b̀le Egipii? ¹² Wi onɛ Egipio lé? Wi me wá tó tɛɛ wà z̀ble Egipioɛo lé? Z̀bleané maawɛɛ de gagaa guwaiwaiua. ¹³ Mɔizi òné: Asu to vía á kũo. A ze tɛɛ, í e lá Dii a á suaba gbã, asa Egipi p̀ó ále ní e gbãɛ, á ní e bau lo. ¹⁴ Dii mé a z̀ikaé. Aɔ ku kílilikie.

P̀aa Isia T̀aa

¹⁵ Dii Mɔizi là à mè: B̀ wii níle léai? O gb̀ɔne aa b̀ ní táo. ¹⁶ N n gopana d̀ ísiao, ní z̀ɛ̀, Isailio i gɛ a z̀anguo gugiiu. ¹⁷ Mapi, má Egipio swáfɛ̀, aai gɛ ní gbɛa, mí t̀b̀ Falaɔ ní a z̀igɔ̀ ní a s̀goɔ ní a s̀deɔ yá musu. ¹⁸ Tó ma t̀b̀ Falaɔ ní a s̀goɔ ní a s̀deɔ yá musu, Egipio i d̀ sa ké mámmaa Dii. ¹⁹ Lua Malaika p̀ó d̀aaa Isailioɛ èa gè kú ní kpe, mé telu p̀ó kú ní aɛ èa gè ní kpe lo ²⁰ ampio ní Egipio z̀anguo. Telupi gupù Isailioɛ mé à gusiakpà Egipioɛ, ɔ an gbɛe i e s̀ a deei gwãasina beeo.

²¹ Ké Mɔizi òd̀ ísiao, ɔ Dii b̀ ní ían gbãao gukpe oi. A kàka e gu gè d̀ò, à ísia s̀le kpà e gugii b̀. Ké í z̀ɛ̀,

22 ɔ Isailio taa'ò gugiiu aa bùa. I bíiboa an ɔplaaí n̄ n̄ ɔzeio.* 23 ɔ Egipio pèlɛn̄zi. Falaɔ s̄ɔ n̄ a s̄goɔ n̄ a s̄deɔ píi té n̄ kpe ísia guu. 24 Gufɛn̄e Dii Egipi zīgɔ gwà za telu tede guu, ɔ a tò gili gèngu. 25 A tò an s̄goɔ v̄lɛ, a tò an taa'oa zì'ùkù, ɔ aa mè: Wà bàale Isailion̄e, asa Dii lé zikanéwan̄e.

26 Dii ò Mɔziɛ: ɔɔ ísiaa, í i da Egipiola n̄ n̄ s̄goɔ n̄ n̄ s̄deɔ. 27 ɔ Mɔzi ɔɔò ísiaa, ɔ í lé pa a gbɛu gudɔlɛia. Lá í lé su màa, ɔ Egipio bàalè aa kpàaùò. We Dii tò ísia kùaaumá. 28 I sù à dà s̄goɔla n̄ s̄deɔ n̄ Falaɔ zīgɔ p̄ gè ísia guu Isailio gbɛaɔ píi. An kee i b̄o, baa mendo. 29 Isailio s̄ aa taa'ò í zānguo gugiiu. I bíiboa an ɔplaaí n̄ n̄ ɔzeio. 30 Zibeezì Dii Isailio sí Egipiowa, ɔ Isailio Egipio gɛɔ è ísia ḡs̄ɔlɛ. 31 Ké Isailio Dii gbãa z̄ɔ p̄ a mò Egipion̄e è, aa viakèè, ɔ aa aà náaikè n̄ aà zòblena Mɔzio.

15

Mɔzi le

1 ɔ Mɔzi n̄ Isailio píi lɛe bee sí Diie* aa mè:
 Má lesi Diie, asa à tɔbò,
 à s̄deɔ n̄ n̄ s̄ɔ kà ísiau.
 2 Dii mé ma gbãa ũ,
 má lé mawà, aàpi mé ma suabà.
 ɔme ma Lua ũ,
 má aà táasile.
 ɔme ma mae Lua ũ,
 má aà tɔbɔ.
 3 Diiá zīgɔɛ, aà tón Dii.
 4 A Falaɔ s̄goɔ n̄ aà zīgɔ kà ísiau,
 à zīgɔ kíaɔ s̄ɔlɛ Isia T̄ɛau.

* 14:22 1Kln 10.1-2, Ebe 11.29 * 15:1 Zia 15.3

⁵ Ipi dàńla,

aa kpàle zílɛ lán gbɛwa.

⁶ Dii, n ɔplaa n gbãa tɔ̀bò,

Dii, n n íbɛɛɔ ulò ní n ɔplaaɔ.

⁷ N n wèlɛɔ nè n gawi zɔ̀ɔ guu,

n pɔ̀ pà, n ní kwé lán sɛ̀wa.

⁸ N pɔ̀bò n níu, ɔ̀ í fèlɛ,

a zɛa lán bíiwa,

ísia í ï a guoguo.

⁹ Wá íbɛɛpiɔ̀ mè,

wa pélɛwázi wà wá lɛɛ,

wi wá pɔ̀ɔ síwá lá wa yeiwa,

wi ní fɛ̀ndaɔ̀ wo wà wá dɛdɛ̀dɛ̀.

¹⁰ N n lé'iana gbàɛ, ɔ̀ ísia dàńla,

aa kpàle lán bɛɔmawa í zɔ̀ɔpiu.

¹¹ Dii, táa kpele mé muaannɔ̀?

Déme muaannɔ̀?

Yáɔ̀nsaɛkɛna, n zɔ̀ɔkɛ adoa,

n gawi ï to vía wá kú.

¹² N n ɔplaa d̀, ɔ̀ tɔ̀lɛ ní mɔ̀mɔ̀.

¹³ Nyɔ̀ dɔ̀aa wá gbé pɔ̀ n wá bóɔne n gbèkɛ guu,

ńyɔ̀ géwanɔ̀ n bùsuu ní n gbãao.

¹⁴ Tó buipáleɔ̀ mà, aa lualua,

iwáa a ka Filitɛ̀ bùsudeɔ̀ pɔ̀a.

¹⁵ Eɔ̀ɔ̀ũɔ̀ kíaɔ̀ bílikɛ,

gili a gɛ̀ Mɔ̀abu dɔ̀aanaɔ̀gu,

Kanaa bùsudeɔ̀ kúsu a kwɛ̀ nípii.

¹⁶ Vía zɔ̀ɔ a ní kú, sɔ̀ i kéńgu,

aa gɔ̀ kílíkíli lán gbɛwa n gbãa zɔ̀ɔ yáí Dii,

e wá gbé pɔ̀ ní wá é n pɔ̀ ũɔ̀ gɛ̀.

¹⁷ Dii, ńyɔ̀ géwanɔ̀ gbè̀sìsì pɔ̀ ní sè n pɔ̀ ũ kúí,

ní wá zɛdɔ̀ gu pɔ̀ ní d̀lɛ n zòlɛkíi ũ,

n kúkii pó n kèke nziaε guu.

¹⁸ Dii aɔ kible gɔɔpiiε.

¹⁹ Ké Falaɔ sɔɔ n a sɔgoɔ n a sɔdeɔ gè ísia guu, ɔ Dii sù n ío à dàńla, kási Isailiɔ taa'ò gugiiu ísiapiuε.

²⁰ ɔ ānabi Miliaũ, Aalona dāe, sésēna sè, ɔ nɔεɔ bò teaazi pii, aale sésēnapa, aale ɔwā. ²¹ Miliaũ lesiné à mè:

A lesi Diiε, asa à tɔbò,
à sɔdeɔ n n sɔɔ kà ísiau.

I fii

²² Mɔizi dàzeu n Isailiɔ, aa kè Isia Tēawa aa gè Sulu guwaiwaiu. Aa taa'ò gɔɔ àaɔ guwaiwaipiu, aai í eo. ²³ Ké aa kà gu pó wí mε Mala, aai fɔ a imiɔ, ké a fii yái. A yái tò wà tɔkpà gupie Mala.† ²⁴ ɔ gbéɔ zɔadò Mɔiziwa aa mè: Bó wá mii? ²⁵ Mɔizi wiilè Diiwa, ɔ Dii lí òlò. Ké a zù íu, ɔ ípi nakũ. Wekii ɔ Dii ikoyā dīlené à n yó ²⁶ à mè: Tó a laaidò ma Dii á Lua ma yáwa mé ále yá pó má yei ke, tó a yá pó má dīleɔ mà mé á ma ikoyāɔ kũa pii, má gyā pó má kà Egipiɔgu kee kááguo, asa māmεmaa Dii á gbàgbāna ũ. ²⁷ Bee gbεa aa kà Eliũ, gu pó nibɔna mèn kuεplaɔ kuu n daminali mèn bàaɔkwio. ɔ aa bòokpà í saε we.

16

Mana n bùu

¹ Isailiɔ fèle Eliũ nípii, ɔ aa kà Sini guwaiwai pó kú Eliũ n Sinaio zānguo an bɔa Egipi mɔ plaade gɔɔ gēode zí. ² ɔ aa zɔadò Mɔizi n Aalonaowa

† 15:23 Bee mè fii.

guwaiwaiu we nípii, ³ aa òné: Bóyáí Dii i wá dɛdɛ Egiptio ni? Wekíi wi zɔ́lɛ wà pɔ́blɛ ní ǹòò e wà kǎɛ, ò a m̀ò wá dɛdɛi guwaiwaiu la ní ǹòanao.

⁴ Dii ò M̀ɔiziɛ: Kua za musu má blɛ fááɛ,* gbɛ́ɔ lí b̀ɔlɛ g̀ɔɔ do p̀ɔ sɛ́lɛi lá gu lé d̀ɔ ní lé léú, ké mà ní lé mà gwa tó aa ma ikoyá k̀ú. ⁵ G̀ɔɔ soolode z̀í g̀ɔɔ pla p̀ɔ ò aali sɛ́lɛ, aaliɔ a blɛkɛ. ⁶ Ǿ M̀ɔizi ní Aalonao òné píi: Oosia á d̀ɔ ké Dii mé á b̀ɔlɛ Egipti, ⁷ zia k̀ɔɔ í Dii gawi e. A z̀ɔa p̀ɔ á k̀àazi mà, asa p̀ɔen wá ũ ké a gbasá z̀akàwázio. ⁸ M̀ɔizi èa m̀è: Dii a á gba ǹò à so oosia, zia k̀ɔɔ i blɛ kpáwá á lé léú, ké à z̀ɔa p̀ɔ á k̀àazi mà yáí. P̀ɔen wá ũ. I kɛ wámɛ a z̀akàwázio, Diɛ.

⁹ Ǿ M̀ɔizi ò Aalonae: O Isailiɔne píi aa s̀ɔ Diizi, asa à ní z̀akaa màɛ. ¹⁰ Ké Aalona lé yá'oné, aa aed̀ò guwaiwai oi, ò aa è Dii gawi b̀ò má telu guu. ¹¹ Ǿ Dii yá'ò M̀ɔiziɛ à m̀è: ¹² Ma Isailiɔ z̀akaa mà. Oné oosia aa ǹò s̀ɔ, zia k̀ɔɔ aa blɛblɛ aa ká, aai d̀ɔ ké m̀ámɛmaa Dii ní Lua.

¹³ Oosi bùuɔ m̀ò lí ní b̀òoa. Ké gu d̀ò fii kpà à líai. ¹⁴ Ké fii kwè, ò p̀ɔ g̀ò kálɛ t̀ɔlɛ puanǹɔ kekekele lán kp̀òtɛɛwa. ¹⁵ Ké Isailiɔ è, aa òk̀ɔɛ: B̀ón wei? Asa aai d̀ɔ b̀ɔ no. M̀ɔizi òné: Blɛ p̀ɔ Dii kpáwá à blɛn we. ¹⁶ Yá p̀ɔ Dii d̀ilɛén kɛ: A baade lí sɛ́lɛ a lé léú. A sɛ́lɛ á baade miwa zaa lɛ dodo á uadeɔ léú. ¹⁷ Isailiɔ k̀è màa. Aa sɛ́lɛ, gbɛ́ɔ p̀ɔ z̀ɔ, gbɛ́ɔ p̀ɔ bílao. ¹⁸ Wá zaa d̀au, ké gbɛ́ p̀ɔ sɛ́lɛ z̀ɔ p̀ɔ su f̀ɛo, mé gbɛ́ p̀ɔ i sɛ́lɛ bílao p̀ɔ su k̀ésáwàò.† ¹⁹ M̀ɔizi òné: Gbɛ́ su a k̀ini tó e k̀ɔɔ. ²⁰ Gbɛ́ɔ i M̀ɔizi yámao, aa a k̀ini tò e k̀ɔɔ, ò à k̀òkà à yaikè, ò M̀ɔizi p̀ɔ pà gbɛ́ beezi.

* **16:4** Zaa 6.31 † **16:18** 2Kln 8.15

21 Lá gu lé dɔ baade i sɛ́lɛ a lé léú. Tó íatē gbāakù, pɔ́ pɔ́ gè tɔ̀lɛ í yɔɛ. 22 Gɔɔ soolode zǐ aa blɛ sèlɛ lɛɛ pla, baade miwa zaa lɛ plapla. Ǿ an gbēzɔɔ ge ò Mɔizie nípii. 23 A ònɛ́: M̀aa Dii d̀ilɛ. Ziaá kámabozíɛ, Dii gɔɔɛ. A pɔ́ pɔ́ á ye kɔ́sa kɔ́sa. A pɔ́ pɔ́ á ye disa disa, í a k̀ini pɔ́ gè d̀ilɛ e kɔɔ. 24 Aa d̀ilɛ e kɔɔ lá Mɔizi òwa. Bee i yaikɛo, i k̀òkɔao. 25 Ǿ Mɔizi ònɛ́: A ble gbā, asa kámabozíɛ, á e guei gbāo. 26 Alio sɛ́lɛ e gɔɔ soolo. A gɔɔ sopladeá kámabozíɛ, aɔ ku gɔɔ beeo.

27 Gɔɔ soplade zǐ gbēɛò b̀ò sɛ́lɛi, ɔ̃ aai eo. 28 Ǿ Dii ò Mɔizie: Aɔ kú ní ikoyā pɔ́ má d̀ilɛò masaio e b̀ɔɛ ni? 29 Aɔ d̃ ké ma Dii máme ma kámabogɔɔ d̀ilɛé. A yáí tò gɔɔ soolode zǐ mi gɔɔ pla blɛ kpáwá. Baade lío ku a gbɛu, gbēɛ suli b̀o gu pɔ́ á kúu gɔɔ sopladepi zǐo. 30 Ǿ aa kámabò gɔɔ soplade zǐ.‡ 31 Isailio t̀okpa blɛpiɛ Mana.§ A dɛ lán p̀ówen pua kelenaɔwae. A í na lán k̀aa zɔdewa.*

32 Mɔizi m̀è: Yá pɔ́ Dii d̀ilen kɛ: Wà mana zaa lɛ do d̀ilɛ wá buionɛ, ké aa blɛ pɔ́ a kpáwá wá blè guwaiwaiu wá b̀oa Egipi gbɛa e s̃. 33 Ǿ Mɔizi ò Aalonaɛ: Lo sɛ mana zaa lɛ do kau, ní d̀ilɛ Dii aɛ, ké àò d̀ilɛa wá buionɛ.† 34 Ǿ Aalona d̀ilɛ gbè p̀èp̀èɛ saɛ, ké àò d̀ilɛa lá Dii ò Mɔiziewa. 35 Isailio mana blè wè blaɛ‡ e aa gè k̀àò bùsu pɔ́ gbéó kuu. Aa manapi blè e aa gè k̀àò Kanaa bùsu z̀lɛuɛ. 36 Zaa lɛ do litili plaɛ.

17

‡ 16:30 Bɔa 20.8-11 § 16:31 Bee m̀è b̀ón wei. * 16:31 Nao 11.7-8 † 16:33 ɛbɛ 9.4 ‡ 16:35 Yoz 5.12, 1Kln 10.3

I bɔa gbɛu
(*Nao 20.2-13*)

¹ Isailio fɛɛ Sini guwawaiu n̄pii, aale bòokpakpa lá Dii ònéwa, ɔ̄ aa gè bòokpà Lefidiũ. Aai í e we wa m̄io, ² ɔ̄ aa zɔadò Mɔiziwa aa m̄è: Wá gba í wà mi. A òné: Bóyáí áɛ zɔadɔai? Akɛa áɛ Dii léwɛi? ³ Ké imi lé n̄ de, ɔ̄ aa zɔadò Mɔiziwa aa m̄è: Bóyáí n wá bóɛ Egiyii? N ye n̄ wá dɛdɛ n̄ imio n̄ wá néo n̄ wá pɔtuoo yá? ⁴ ɔ̄ Mɔizi wiilè Diiwa à m̄è: Kpelewa má ke n̄ gbépii? A ḡɔ̄ yoo aa ma pápa n̄ gbɛo wà ma dɛɛ. ⁵ Dii òè: Isaili gbɛzɔoo séɛ, í dɔaa gbépiɔɛ. N n go pɔ n̄ Niili lèò se ɔ̄. ⁶ Máo zɛa n̄ aɛ Olebu gbɛwa we. Gbɛpi lé, í i bɔ, aai mi. ɔ̄ Mɔizikè màa Isaili gbɛzɔoo wáa. ⁷ ɔ̄ wà tɔkpà gupie Masa,* asa we aa Dii léwèu aa m̄è: Dii kúwanɔɛ wee? Wà tɔkpàè Mɛliba† ɔ̄, ké Isailio zɔakà we yáí.

Zíkai n̄ Amalekiɔ

⁸ Amalekiɔ m̄ò zíkai n̄ Isailio Lefidiũ. ⁹ ɔ̄ Mɔizi ò Yozueeɛ: Gb̄éɔ̄ plɛwɛɛ, í gɛ zíkai n̄ Amalekiɔ. Zia máo zɛa s̄is̄iɛ bee misonawa n̄ Lua goo k̄ua. ¹⁰ Yozuee kè lá Mɔizi òɛwa, à gè zíkai n̄ Amalekiɔ. ɔ̄ Mɔizi n̄ Aalonao n̄ Huluo dèdɛ s̄is̄ipi misonawa. ¹¹ Tó Mɔizi a ɔ̄ sè, Isailio ɔ̄ Amalekiɔ fue, áma tó à a ɔ̄ s̄iile s̄o, Amalekiɔ ɔ̄ Isailio fue. ¹² Ké Mɔizi ɔ̄ wà, ɔ̄ wà gbɛ se ðile aà z̄iɛ, à z̄lɛwà, ɔ̄ Aalona n̄ Huluo aa aà ɔ̄ kúk̄ua, gb̄ɛdo ɔ̄plaaí, gb̄ɛdo ɔ̄zɛi, ɔ̄ aà ɔ̄ ḡɔ̄ zɛa e íat̄ɛ gè ḡɔ̄ kp̄éu. ¹³ ɔ̄ Yozuee z̄iblè Amalekiɔwa, à n̄ dɛdɛ n̄ f̄ɛndao.

¹⁴ Dii ò Mɔizie: Bee k̄ɛ lá guu àò de ðonguboo ũ, ní o Yozueeɛ, asa má Amalekiɔ midɛ d̄unia guu piiɛ.‡

* **17:7** Bee m̄è lɛwɛa. † **17:7** Bee m̄è zɔakaa. ‡ **17:14** 1Sam 15.2-9

15 Mɔizi gbagbakii bɔ, ɔ à tɔkpàè Diimadalapoo 16 à mɛ: A Dii dɔlapoo dɔ musu, Dii iɔ zika ní Amalekiɔ gɔɔpiiɛ.

18

Yetolo gɛa Mɔizi gwai

1 Mɔizi ànsue Yetolo, Madiã sa'ona, yá pɔ Lua kè Mɔizie ní a gbé Isailiɔ mà, lá Dii ní bóle Egipi. 2 A mɔ lè Mɔizi a na Sefola gbàè be yãa 3 ní a nɛgɔɛ mèn plaɔ.* Ado tón Geesoũ,† asa Mɔizi mɛ bùsu pãleu la bòmɔn a ũ. 4 Ado tón Eliezɛɛ,‡ asa Mɔizi mɛ a mae Lua dɔalɛɛ, à a bɔ Falaɔɔ fɛnda lézi. 5 Ǿ Yetolo fɛle lé mɔ Mɔizi kíi ní aà néɔ ní aà nao gu pɔ à bòokpau Lua gbɛ sae guwawaiu. 6 A lékpásákè Mɔizie à mɛ: Málɛ mɔ n kíi ní n nao ní n né mèn plaɔ. 7 Mɔizi bɔ dà a ànsueleɛ, à kùle à lepèwà. Aa kɔ aafia gbèa, ɔ aa gè kpéu. 8 Mɔizi yá pɔ Dii kè Falaɔɔɛ ní Egipiɔ Isailiɔ yáí dàu a siuè pii ní taasi pɔ ní lé zéuɔ pii ní lá Dii ní bóuo. 9 Yetolo pɔ kèna yãmaa pɔ Dii kè Isailiɔnɛwa pii ní lá à ní bó Egipiɔ ɔzi. 10 Ǿ à mɛ: Wà Dii sáaukpa, lá à á bó Falaɔɔ ní Egipiɔ ɔzi. 11 Má dɔ sa ké Dii zɔɔ de dii kiniɔla pii. Ké Egipiɔ bɔnkùwá, a òlɔné. 12 Ǿ Yetolo sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékũ ò Luawa ní sa pãleɔ lɔ. Ǿ Aalona ní Isaili gbɛzɔɔɔ pii aa mɔ pɔblèaàno Lua aɛ.

Yágɔgɔnaɔ dilɛa

(Iko 1.9-18)

13 Ké gu dɔ Mɔizi zɔle lé yágɔgɔné, aa kálɛaaàzi za kɔɔ e oosi. 14 Ké Mɔizi ànsue yá pɔ àle kené è pii, ɔ à aà là à mɛ: Bó níle ke ní gbéɛ beeɔ màai? Bóyáí

* 18:3 Zin 7.29 † 18:3 Bee mɛ bòmɔ. ‡ 18:4 Bee mɛ Lua ma dɔnlɛde.

ńlɛ yákpalekené ndo, gbépii káleanzi za kɔɔ e oosii?
 15 Mɔizi wèwà à mè: Gbéɔ̄ ì mɔ ma kɔ̄i Lua lɛdama
 maiɛ. 16 Tó aa yákele vɔ̄, aai mɔ ma kɔ̄i mà yápi
 gó̄gɔ̄né, mí Lua ikoyá pɔ a ðilɛɔ oné.

17 Mɔizi ànsue òè: Yá pɔ ńlɛ ke maao. 18 Nyɔ̄
 kpasa, gbé pɔ kunnɔɔ i kpasa lɔ, asa zɔ̄pi ðenlaɛ,
 ńyɔ̄ fɔ̄ ke ndoo. 19 Ma yáma sa, má lɛdama, Lua iɔ
 kunnɔ. Nyɔ̄ ðené kɔɔ ũ, ńɔ̄ gé ń ń yáɔ Lua kɔ̄i, 20 ńɔ̄
 ikoyá pɔ Lua ðilɛɔ ðané, ńɔ̄ zé pɔ ðe aa se ɔ̄lɔné ń yá
 pɔ aali keɔ. 21 Gbé laaide náaide pɔ Lua vɔ̄a vɔ̄ mé
 aali gbagusaesioɔ plɛ ń guu, ní ń ðilɛ gbɛɔ̄n òaa sɔɔɔ
 ðaaanaɔ ũ ń gbɛɔ̄n basɔɔɔ pɔɔ ń gbɛɔ̄n blakwiɔ pɔɔ
 ń gbɛɔ̄n kwɔɔ pɔɔ 22 aaɔ yá gó̄gɔ̄né gbépiɔne gɔɔpii. Aali
 mɔma ń yá zɔ̄'ũɔ pii, áma aali yá yɔɔnaɔ gó̄gɔ̄ ńzɔ̄a.
 Beewa ɔ̄ aa n aso laone. 23 Tó Dii wèine mé ń kè màa,
 ńyɔ̄ fuo, gbépiɔ i ta be aafia.

24 Mɔizi a ànsue yámà, a kè lá a òɛwa pii. 25 A gbé
 laaideɔ plɛ Isaili buiɔ guu pii, à ń ðilɛ gbɛɔ̄n òaa sɔɔɔ
 ðaaanaɔ ũ ń gbɛɔ̄n basɔɔɔ pɔɔ ń gbɛɔ̄n blakwiɔ pɔɔ
 ń gbɛɔ̄n kwɔɔ pɔɔ. 26 Ɔ aaiɔ yá gó̄gɔ̄né gɔɔpii. Yá zɔ̄'ũ ɔ̄
 aai mɔò Mɔiziwa, ɔ̄ aai yá yɔɔnaɔ gó̄gɔ̄ ńzɔ̄a. 27 Mɔizi
 gè zè a ànsueɛ, ɔ̄ à tà a bùsuu.

19

Sinai gbɛ saɛ

1 Isailiɔ bɔa Egipi mɔ àaɔde gɔɔ séia zɔ̄ 2 aa fɛlɛ
 Lefidiũ. Ké aa kà Sinai guwaiwaiu, ɔ̄ aa bòokpà we
 Sinai gbɛ saɛ. 3 Mɔizi ðèðe gè Lua kɔ̄i gbɛpi musu,
 ɔ̄ Dii lɛzùààzi à mè: Yáɛ bee o Yakɔ̄bu bui Isailiɔne:
 4 A è lá má kè Egipiɔne, lá ma á sé ma suánɔ ma kɔ̄i,

lán kúu a né sea a gàsɪawawa. ⁵ Tó a ma yãmà mé á ma bàakuaánɔ yá kŭa sa, áɔ de ma gbé yenzideɔ ũ* bui píi guue. Baa ké dúnia de ma pó ũ píi, ⁶ áɔ demεε kíáɔ ní sa'onao ũε, ma gbé pó an kua adoao ũ.† Yá pó nýs̄ o Isailiɔnen we.

⁷ Mɔizi pila à gbēz̄ɔɔ s̄isi, s̄ à yá pó Dii òe dàu a s̄iuné píi. ⁸ Aa wèwà píi aa mè: Yá pó Dii òwεε píi, wá kεε. ☉ Mɔizi yá pó wa ò sèle à gè s̄iɔ Diiε. ⁹ Dii òè: Má mós n k̄i s̄úleε gèele guu, ké gɔɔ pó mále yá'onε, aa e wà ma, aaiɔ n náai v̄i gɔɔpii. ☉ Mɔizi yá pó gbéɔ ò sèle s̄iɔ Diiε. ¹⁰ ☉ Dii òè: Gé ní k̄i, ní oné aa gbābo níziε gbā ní ziao, aai ní pɔkasaɔ pí, ¹¹ aaiɔ ku s̄ou guu zia bàasi, asa a gɔɔ àaɔde z̄í má pila mà ze Sinai gbε musu gbépii wáae. ¹² Kɔɔ dané gbepi pɔleu e à liai píi, ní oné aa laaika, aasu dede gbepiwao, an gbēe su ɔk̄awà seo. Gbé pó ɔk̄awà, wà ade de. ¹³ Wasu ɔk̄a adewao, wà aà pápa ní gbεo ge wà aà z̄ɔz̄ó ní kao wà de. Pɔtuon nò, gbēnaz̄inan nò, à ḡae. Tó aa mà wà kuupè wà a ba ḡa, aa s̄ɔ gbepizi.‡

¹⁴ Mɔizi pila gbepiwa à mò gbépiɔ lè, a òné aa gbābo níziε aa ní pɔkasaɔ pí. ¹⁵ A èa òné: Aɔ ku s̄ou guu gɔɔ àaɔde z̄í yá musu. Asu wúle ní nɔεoo. ¹⁶ Ké gu d̄ò a gɔɔ àaɔdepi z̄í, s̄ lou lé p̄una àle pílepilε, mé lou s̄isi gbε musu. Ké aa kuu ó gbāa mà, s̄ v̄ia gbé pó kú b̄ouo k̄u píi, aale kpakpanaga.§ ¹⁷ Mɔizi b̄òlér̄nɔ b̄ouo, à ḡér̄nɔ Lua k̄i, s̄ aa zè z̄íle gbepi sae. ¹⁸ Súleε k̄ule Sinai gbewa ké Dii pílawà ní téo yái. Súlepi f̄le lán mua súlewa, mé gbepi lé lualua píi.

* 19:5 Tit 2.14 † 19:6 1Pic 2.9, Zia 1.6, 5.10 ‡ 19:13 Ebe 12.18-20

§ 19:16 Zia 4.5

19 Kuu ɔ gbãa lé káfi. Ké Mɔizi yã'ò, ɔ Lua wèwà loupūnaa guu.

20 Dii pīla à zè Sinai gbɛ misonawa, à Mɔizi sīsi, ɔ à dède gè we. 21 Dii òè: Pila n gbépiɔ gba laai, aasu gu baa ví aa mɔ ma gwaio, ké an daside su gagao yáí. 22 Baa sa'ona pɔ aai sɔmazio, aa gbãɔ nziãɛ, ké másu n dèdeo yáí. 23 Mɔizi ò Diie: Aa dèdeo, asa n wá gbá laai n mè wà kɔɔ da gbepi pɔleu, i gɔ n pɔ ũɛ. 24 ɔ Dii òè: Pila n Aalona sɛ mɔð, āma sa'onaɔ n gbé kīniɔ su gu baa ví wà mɔ ma kíio, ké másu n dèdeo yáí. 25 ɔ Mɔizi pīla gbépiɔwa, à yápi òné.

20

Dii yādilea mèn kwio (Iko 5.1-33)

1 Lua yáɛ bee ò pii à mè: 2 Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bóle zɔbleu Egipi.

3 Asu àɔ diie vío, ma bàasio.

4-5 Asuli pɔɛ taa ke à kúle à zɔbleèo, pɔ pɔ kú musu ge tɔle ge í guun nò, asa ma Dii á Lua, mili sí sàao. Mi mae pɔ yemazio yāvái wi an buiɔne n musu e à ge pé n síwenaɔ n n sɔkpaɛɔwaɛ. 6 Gbé pɔ yemazi aa ma yādileaɔ kūaɔ sɔ, miɔ gbêke vírɔɔe e n bui léwa.*

7 Ma Dii á Lua ásuli ma tó sí pāo, asa gbé pɔ ma tó sí pā, má tó aà bɔ pāo.

8 Ali kámabogɔzi dɔ ma pɔ ũ. 9 Ali á buazi n á zi píio ke gɔɔ soolo, 10 a soplade iɔ dé kámabozí ũ, asa ma Dii á Lua ma pɔɛ. Asuli zīe ke gɔɔpi zīo, ápiɔ ge á nɛgɔɛ ge á nenɔe ge á zīkɛna gɔɛ ge nɔe ge á potuo ge nibɔ pɔ kú á be. 11 Asa gɔɔ soolo ɔ ma musu n dúniao

* 20:6 Nao 14.18

kè ní ísiao ní pọ́ pọ́ kú ní guuɔ́ píi, ɔ́ ma kámabò a gɔɔ sopladepi zǐ. Ayāmɛto ma báaadà kámabogɔɔpiu, má dǐlɛ ma pọ́ ũ.†

12 Ali á de ní á dao kpɛla, ké à e gēgē b̀usu pọ́ ma Dii á Lua málɛ kpáwáu.‡

13 Asuli gbēdeɔ.§

14 Asuli wúle ní gbēpále nɔoo.*

15 Asuli kpáí'oo.†

16 Asuli yáɔ́ á gbédeewao.‡

17 Asuli á gbédee ua b̀iikɛo. Asuli aà nɔ b̀iikɛo ge aà zíkɛna gōɛ ge nɔɛ ge aà zu ge aà zàa'ina ge pọ́ pọ́ a víɔ́ píi.§

18 Gbēpii loupūnaa mà ní kuu'ɔo, aa loupilɛa è ní súleɔ dɔ gbɛ musu, ɔ́ vía ní kú, aalɛ lualua, aa zɛ káaa. 19 Aa ò Mɔizie: Yá'owēɛ nzia, wí ma. Nsu to Lua yá'owēɛo, ké wásu gagao yáí.* 20 Mɔizi òné: Asu to vía á kũo, asa á laai gwaa yáí ɔ́ Lua m̀di, ké à e ào a vía ví, mé ké ásu duunakeo yáí. 21 Aa zɛ káaa, ɔ́ Mɔizi s̀ò telui, gu pọ́ Lua kupiu.

Dii gbagbakii yá

22 Ǿ Dii ò Mɔizie: Yáɛ bee o Isailiɔne: Azɪawa á mà lá ma yá'òé za musu. 23 Asu táa ke à naao. Asu ánuusu ge vua pi táaɔ ũo. 24 A ma gbagbakii bo ní bèleɔ, íli sa'owà ní são ní zuɔ, sa pọ́ wí a pọ́ káteu à tékũ ní sáaukpasao. Gu pọ́ má dǐléé ào ma sisiu, má mó á kíi, mí báaadaágu. 25 Tó ále ma gbagbakii pi bo ní gbɛo, ásu ke ní gbè áaoo, asa tó a gāpèlewà, à

† 20:11 Daa 2.1-3 ‡ 20:12 Mat 15.4, Efɛ 6.2-3 § 20:13 Daa 9.6

* 20:14 Mat 5.27 † 20:15 Lom 13.9 ‡ 20:16 Mat 19.18-19

§ 20:17 Lom 7.7, 13.9 * 20:19 Efɛ 12.18-19

sãakèn we.† ²⁶Asu ma gbagbakii bo à a dɛdɛkii keo, ké á puizi su bɔwào yáí.

21

Zɔɔ gwaa yá (Iko 15.12-18)

¹ Ikoyã pɔ́ nýɔ́ danéɔ́n ke: ² Tó gbé Ebelu lù zɔ ũ, ali zíkɛè wè sooloɛ, a wè soplade i bɔ wéɛ ũ fiabosai. ³ Tó à m̀ adoe, a bɔ adoe. Tó a nɔ v́ɛ, aà bɔ ní a nɔo. ⁴ Tó aà dii mé nɔ kpàwà mé à néɔ́ Ìaà̀nɔ, nɔɛpi ní a néɔ́ gɔ́ aà diie, i bɔ ado. ⁵ Tó zɔpi mè, á ye a diizi ní a nao ní a néɔ́, á ye bɔ wéɛ ũo, ⁶ aà dii i geaà̀nɔ yãgɔ́gɔ́nɔ kíi, i sãaà̀nɔ kpɛɛɛi, i aà swá f́ ní kao gã̀mɔ ge gã̀mɔ líwa, iɔ ku aà zɔ ũ e gɔɔpii.

⁷ Tó gbé a nenɔɛ yíã zɔ ũ, a e bɔ lá zɔgɔɛ Ì bɔwao. ⁸ Tó aà dii dilɛ á aà se nɔ ũɛ, mé nɔpi i su kèèò, aà to wà aà bo. A zɛv́ à aà yíã buipãlewao, ké à b̀ aà yáú yáí. ⁹ Tó a kpà a néwae sɔ́, aà aà dilɛ a nenɔɛ ũ. ¹⁰ Tó à nɔ pãle sè, asu a káau baa bɔ ble ge pɔkasao ge kpé yáuo. ¹¹ Tó i yá m̀n àaɔpiɔ kèèò, zɔpi zɛv́ à ta pã fiabosaie.

Gbé kea'ia yá

¹² Tó gbé gbé lè a dè, wà ade dɛ sɔ́. ¹³ Tó àɛ wɛɛɛ à aà dɛoɛ sɔ́, tó kai mé m̀, má ulekii dilɛé, Ìli bàale ta we. ¹⁴ Tó gbé ǹsɛpãsi kè à a gbédee dè, baa tó à bàalè gè nà ma gbagbakíizi, wà gi wà aà dɛ.

¹⁵ Tó gbé a de ge a da gbè, wà ade dɛ. ¹⁶ Tó gbé gbé sè kpáí, a yíã ge a kũan nò, wà ade dɛ. ¹⁷ Tó gbé a de ge a da kpɛ̀b̀, wà ade dɛ.*

† 20:25 Yoz 8.31 * 21:17 Mat 15.4

18 Tó wàɛ sòleke, mé gbé a gbēdo lè ní gbɛo ge ɔkū, mé i gao, tó a ku dèadèa, 19 à fì fèlɛ lé bɔ bàasi ní lío, gbé pɔ à aà lè a bɔ gosaie, i aà zɪ pɔ i e kèo fiaboè ní ɛɛ pɔ wa kèèo. 20 Tó gbé a zɔgɔɛ ge nɔɛ lè ní goo, mé à gà gòɔ, wa ade wetā. 21 Tó zɔpi gɔɔ do ge gɔɔ pla lè sɔ, wasu aà diipi wetāo, asa aà ɔaɛ. 22 Tó gɔɛo lé dɛɛka mé aa kpà nɔsindeea, tó à nɔbòlɛ mé aà gue i ke'iao, lá nɔɛpi zá dànɛ, aa a fiabo màaɛ, tó yāgɔgɔnɔ wèi. 23 Tó ía pāle su ku a guue sɔ, wa ga fiabo ní gao, 24 wé ní wéo, swaa ní swaaɔ, † ɔ ní ɔo, gbá ní gbáo, 25 tɛbɔ ní tɛbɔo, ía ní íao, bɔ ní bɔo. 26 Tó gbé a zɔgɔɛ ge nɔɛ lè, aà wé wí, aà aà gbaɛ aà wé fiaboa ũ. 27 Tó aà swaaɛ sɔ, aà aà gbaɛ aà swaa fiaboa ũ.

Pɔtuɔyá

28 Tó zu gɔɛ ge nɔɛ zò a dè, wà zupi pápa ní gbɛo wà dɛ, aà dii i bɔyāu. Wasu zupi nòo soo. 29 Tó zupi pāsɪ za káauɛ sɔ, mé wa ò a diiɛ, tó i dɔo, ɔ à gbé zò a dè, wà zupi pápa ní gbɛo wà dɛ, wi a dii dɛ lɔ. 30 Tó wà ɔa dà a diiɛ aà wɛni fiaboa yáí, lá wa òè píi a boɛ. 31 Tó zupi né dè, yá doũɛ. 32 Tó zupi zɔgɔɛ ge nɔɛ dè, zu dii a ánuusu ɔwatɛ baakwi kpa zɔ diiwaɛ, wi zupi pápa ní gbɛo wà dɛ.

33 Tó gbé pɔ wè a lòlɛ, ge tó à lòo yò, i pɔ taɛo, ɔ zu ge zàa'ina zù a guu, 34 lòode fiabo pɔ diiɛ ní ɔao, pɔɛpi i gɔè.

35 Tó gbé zu gbēpāle pɔ zò a dè, aà a bɛɛ yía, aai a ɔa kpaalɛ, aai a ge kpaalɛ màa lɔ. 36 Tó zù dii dɔ za káau ké a pāsɪ mé i dɔo, a zu fiabo ní zuoɛ, a ge i gɔè.

---

† 21:24 Mat 5:38

Aizεε yá

³⁷ Tó gbé zu ge sã kpáí'ò, mé a dè ge a yíá, a zu fiabo ní zuo mèn sɔɔε, í sã fiabo ní são mèn sííɔ.

22

¹ Tó kpáí kpé gbòò, mé gbēe aà kù à aà lè a dè, tó gwáε ade tàae vïo, ² tó ní íatēwεoε sɔ, bee mé tàae ví.

Kpáí a fiaboε. Tó a pɔe ví sɔo, wà aà yía zɔ ũ pó pò à a kpáí'ò yáí. ³ Tó wà zu ge zàa'ina ge sã pò à a kpáí'ò è aà ɔzì bēε, a a fiabo mèn plaε.

⁴ Tó gbé lé pɔɔ dā bua ge vεεbu guu, mé a tò a pɔɔ gbēpāle bua pɔblè, ade a fiabo ní a bua ge a vεεbu pɔmaaɔε. ⁵ Tó wà tesò sēwa, mé à gè dà gbēpāle bugbeu ge pɔgba, mé aà pɔɔ tekù, tekpana a fiaboε.

⁶ Tó gbé ɔa ge àizεε kpà a gbédeewa ulɛi, mé wa sè aà kpéu kpáí, tó wà kpáipi kù, a pò pò à a kpáí'ò fiabo lεε plaε. ⁷ Tó wi e aà kùò, kpεde ge yákpalekenao le, aai gwa tó ɔme pò pò wa kpàwa ulɛipi sè. ⁸ Tó lekpa a gè gbéɔ zānguo zu ge zàa'ina ge sã ge pɔkasa yá musu ge pɔe mé vūaa ɔ gbēe è à mè a pɔe, gbēɔn plapiɔ gé yákpalekenao kíi. Gbé pò yákpalekenao mè aà yá nao a fiabo a gbédeε lεε plaε.

⁹ Tó gbé zàa'ina ge zu ge sã ge pɔpāle kpà a gbédeewa gwai, tó à gà ge a gue kè'ia ge wa kù gbēe i eo, ¹⁰ an gbēɔn pla mípii aa ka Diiwa, gbé pò wà pò kpàwàpi i me i ɔkāwàò. Pó dii ze ní a kaao, gbé pò à pò kpàwàpi sɔ a fiaboo. ¹¹ Tó wa kùwà kpáie sɔ, a fiabo pò diiεε. ¹² Tó wàì mé dè, a a seela ɔbè, a pò pò wàì kùpi fiaboo. ¹³ Tó gbé pɔtuò sè a gbédeewa mé a gue kè'ia a dii kpε ge pòpi gàn nò, a a fiaboε. ¹⁴ Tó

pó dii wáaε s̄, a a fiaboo. Tó wa sèwà wà fiabòèε s̄, òa pó wa sèowà bee a m̄.

Kua n̄ k̄o yá

¹⁵ Tó gbé p̄oyè wéndia pó wi kpásã yāaoε, a n̄pi wεεl'òa kpaε, i aà se n̄ ũ. ¹⁶ Tó né mae ḡi fiáfiá aà z̄ákaàn̄, ḡōpi a gi n̄wεεl'òa kpá lá w̄i kpawae.

¹⁷ Asu to n̄ε p̄odamade à̄o kuo. ¹⁸ Tó gbé p̄otuo d̄ãakpà, wà ade dε. ¹⁹ Sa'oa Diiwa ado bàasio, gbé pó sa'ò dii p̄alewa, wà ade t̄òbz̄.

²⁰ Asu b̄òm̄ wεt̄ao, ásu gbãam̄òè, asa b̄òm̄on á ũ yāa Egipi. ²¹ Asu gyaa ge tonε wεt̄ao. ²² Tó a aà wεt̄a mé à wiilèa, má yásiaàn̄ε. ²³ Ma p̄o i felε, mí á dεdε z̄i guu, á nao i ḡō gyaa ũ, á néo i ḡō desai s̄.

²⁴ Tó a òa s̄èa ma gbé taaside pó kúán̄ε, ásu ɔ'idiaè lán ɔ'idian̄dewao. ²⁵ Tó n̄ n̄ gbédee zwāa t̄òm̄asi, kpawà e íat̄è à̄o ḡē kpéu, ²⁶ asa aà wúleb̄o m̄èndona pó ì fiíwan we. Bó a wúleòì? Tó à wiilèa, má yásiaàn̄ε, asa s̄osobiden ma ũ.

²⁷ Asu Lua t̄òb̄ēsio. Asu á bùsu gbãade kao.* ²⁸ Asu à á bua ge á lu pó káau pó i ma gba ḡo gágao. Ali á n̄εḡōε séīāo kpaá. ²⁹ Ali á zu ge á s̄ã n̄esana séīāo kpaá. Ali kε a dawa ḡo soplaε, a swaāde ìli kpáa. ³⁰ Āo dε ma gbé pó an kua r̄idoāo ũ. Asuli n̄òo pó wai dè soo. Ali kpá gb̄ōwa.

23

Yákea a zéwa

¹ Asuli w̄ape baokpao. Asuli ze n̄ gb̄v̄aio εge seelade ũo. ² Asuli té b̄ilazi yāv̄aika musuo. Asuli

* 22:27 Zin 23.5

ze ní bílao yákpale guu à bɔ yázede kpeo. ³ Tó taaside yá nao, ásuli zeaàno. ⁴ Tó n ibee zu ge aà zàa'ina sàsã, mé n kpaauò, kũ n suoè be. ⁵ Tó n n zangude zàa'ina è, àle fu asowa, dɔaàle, nsu to weo.

⁶ Tó taaside yá na, ásuli bɔ aà kpeo. ⁷ A kē mɔafiliwa zà. Asuli tàesaide ge gbēmaa deo, asa má tó tàae de bɔ pão. ⁸ Asuli gbagusaesio, asa gbagusae ì to wedeo viakūe, mé ì gbēmaaɔ yá fuangba. ⁹ Asuli bòmɔ wetão. A bòmɔke dɔ, asa bòmɔn á ũ yãa Egipi. ¹⁰ Alio pótɔ á bua, ìliò keke e wè soolo, ¹¹ a wè soplade í tó tɔle kámabo à íampa, á taasideɔ i a zã pɔ bèle weo kɔnwɛ, sèanɔbɔ i a kɔni só. A yá doupi ke ní á vɛebuɔ ní á kù kpéo. ¹² Alio zikɛ e gɔɔ soolo, a soplade zí ìli kámabo, ké á zuɔ ní á zàa'inaɔ e kámabo, mé á zɔɔ ní bòmɔ e íampa. ¹³ Aɔ yá pɔ má òé kũa píi. Asuli dii pãleɔ sísisio. Wasuli ní tó ma á léu seo.

Lousisidikpe mèn àaɔ
(Bɔa 34.18-26, Iko 16.1-7)

¹⁴ Wɛ ní wɛo àli mɔ lousisidikpe leɛ àaɔ keimeɛ. ¹⁵ Alio Kàaso dikpeke lá má dàéwa, ìliò kàa so e gɔɔ sopla mɔ pɔ wí me Abibu guu a gɔɔwa, asa mɔpi guu ò a bɔle Egipi. Gbēe suli mɔ ma kɔi ɔgiio. ¹⁶ Alio Pɔkeke dikpeke gɔɔ pɔ a na pɔkekeawa, ìliò á buapɔ káauɔ kpaá. Alio Pɔkãaa dikpeke wè láaawa gɔɔ pɔ a á buapɔ kãaa píi. ¹⁷ Wɛ ní wɛo gɛn àaɔ á gɔe píi lí mɔ dikpekei mapi ma Dii á Luaɛ. ¹⁸ Asuli pɔsea kpaá sãnu ní á sa'obɔ auoo. Asuli dikpe sa'obɔ nísi díle gu dɔwàò. ¹⁹ Ali gé Dii á Lua kpéu ní á buapɔ káauɔ. Asuli blene nò kuu ní a da yó'ioo.

Dii ɛgbɛa Kanaa bɔsu yá musu

²⁰ Má Malaika zĩ aà dɔaaé, ɔ á dɔ́a zéu, i géánɔ gu pɔ́ má kèkɛu. ²¹ A laaidɔ aà yáwa, ɔ aà yāma. Asu bɔ aà kpeo, asa a sùuukéánɔ á tàae yá musuo, ké ma tó kuwà yái. ²² Tó a aà yāmà mé a yá pɔ́ má òé kè pii, máɔ de á ibeɛo ibeɛ ũe, á wèlɛo wèlɛ ũ. ²³ Ma malaikapi a dɔaaé, i ge zeé bɔsu pɔ́ Amɔlɛo kuu ń Itiɔ́ ń Pelizibɔ́ ń Kanaaɔ́ ń Iviɔ́ ń Yebusiɔ́, mí ń midéé. ²⁴ Asu kúle ń diiɔ́nɛo, ásu zɔ́blenéo, ásu ń kea keo. A ń gboo, í ń gbèpeleɔ wíwi. ²⁵ A zɔ́ble Dii á Luae, i báaadaé á bleu ń á imiao, i gyāo kéwá. ²⁶ Nɔ́ɛo nɔ́bɔle á bɔsuuo, mé fli aɔ kuuo. Má á wēni dɔ́é ń mɔgalaoe. ²⁷ Má viadada gbé pɔ́ kú á aeɔzi, mí tó gili gē bui pɔ́ a ka ń kíiɔ́gu, mí tó á ibeɛo kpekpaé. ²⁸ Má beɔɔ gbae á ae, aa ka Iviɔ́ ń Kanaaɔ́ ń Itiɔ́gu, aai ń yáé. ²⁹ I ke má ń yáé wè do guu gɔ́o no, ké bɔsupi su gɔ́ lákpe ũ, sèanɔ́bɔɔ liálao yái. ³⁰ Máɔ ń yáé busebusee e à ge dasikū à ka bɔsu kūa. ³¹ Má á bɔsu lé daé za Isia Tēa léu e Filitēo Isia léu, za guwaiwai léu e Uflata léu. Má bɔsupideɔ naé á ɔzié, í ń yá. ³² A lé su àɔ kú ń yáu ge ń diiɔ́ yáuo. ³³ Asu to aao kú á bɔsuuo, ké aasu to à duunakemɛeɛo yái, asa tó a zɔ́blè ń diiɔ́nɛ, a mɔkpà áziaeɛ.

24

Lua bàa kua ń Isailiɔ́ sa'oa

¹ Dii ò Mɔizie: Mpi ń Aalonao ń Nadabuo ń Abiuo ń Isaili gbèzɔ́o gbèɔn bàaɔkwio, à dede gbewa à mɔ ma kíi, í kúlemɛe za kākāa. ² Ní sɔ́mazi ndo, aasu sɔ́mazio, mé bíla su dedennɔ gbepiwao.

³ Mɔizi gè yá pɔ Dii ò dàu a s̄iuné p̄ii ní ikoyã p̄ii. Aa wè s̄anus̄anu mípii aa m̀è: Yá pɔ Dii ò p̄ii, wá k̄ee.

⁴ Ǿ Mɔizi yá pɔ Dii òpio k̀è lá guu p̄ii.

A f̄ele k̄ɔk̄ɔ, à aà gbagbak̄ii b̀ò gbep̄ɔleu, ̄ɔ à gbep̄èlepele m̀èn kuepla Isaili bui kuepl̄aɔ pɔ ũ. ⁵ A Isaili èwaasoɔ z̄ì ní zuswanaɔ, ̄ɔ aa sa pɔ w̄i a pɔ kát̄eu à t̄ékū òò Diiwa ní s̄aukpas̄aɔ. ⁶ Ǿ Mɔizi zupio au s̄i a kpaalè lee pla. A a lee do d̄ile ní tao, à a lee do èle sa'ok̄iwa. ⁷ Ǿ à Dii bàakuar̄in̄ɔ lá s̀è à a kyok̄èn̄é. Aa m̀è: Yá pɔ Dii ò p̄ii, wá k̄ee, wá misiileèe. ⁸ Ǿ à aupi s̀è a f̄amá à m̀è: Dii bàakuaán̄ɔ aun we yād̄ileáéee beeɔ musu p̄ii.*

⁹ Mɔizi ní Aalonao ní Nadabuo ní Abiuo ní Isaili gb̄ẽz̄ɔɔ gb̄ẽɔn bàaɔkwio d̀ède g̀è Lua k̄ii. ¹⁰ Aa ní Isailio Lua è. Safi gb̀è gusalala kálee aà gbá z̄ie, a í de búunn̄ɔ wásawasa lán luab̄ebuunawa.† ¹¹ Lua i ȳae ke Isaili gb̄ãadep̄ion̄eo. Aa wes̄iaàle, ̄ɔ aa p̄oblè aa im̄i.

Mɔizi kua Sinai gb̄e musu

¹² Dii ò Mɔizie: Dede gb̄ewa n̄ m̄o ma k̄ii, níɔ ku we. Má gb̀è p̄ep̄ee pɔ ma ikoyã pɔ má d̄ile k̀ém̄aɔ kpama, k̀é n̄ e dané. ¹³ Ǿ à f̄ele ní a zɔb̄ãna Yozueeo, aale gé d̄edei Lua gb̄ewa. ¹⁴ Ǿ Mɔizi ò gb̄ẽz̄ɔɔne: Aɔ wá dá la, wá ea suwá. Aalona ní Huluo aao kúán̄e. Tó gb̄ee ȳae v̄i, aà geò ní k̄ii. ¹⁵ Ǿ Mɔizi d̀ède gb̄epiwa. Súele daa a misonaa, ¹⁶ ̄ɔ Dii gawi p̄ila Sinai gb̄epiwa. Súlepi daa màa e ḡɔɔ soolo, a ḡɔɔ soplade ̄ɔ Dii lezù Mɔizizi za súlepi guu. ¹⁷ Isailio Dii gawi è lán t̄é p̄ásiwa gb̄epi misonaa. ¹⁸ Ǿ Mɔizi

* **24:8** Mat 26.28, 1Kln 11.25, Èbe 9.19-20, 10.29 † **24:10** Eze 1.26, Zia 4.2-3

gè súdepi guu, à èa dède gbepiwa. A ku we e gɔɔ bla fãane ní gwãasinao.

25

Gbadaa zwàakpedɔa yá musu

(Bɔa 35.4-9)

¹ Dii yá'ò Mɔizie à mè: ² O Isailiɔne aa gbadamee, ní sí gbé pɔ wèi à damee ní nòsemendooɔwa. ³ Pɔ pɔ nýɔ símá gba ũɔn ke: Vua, ánuɔ, mɔgoté, ⁴ babuuna, bà gàalulade, wɔɔtɛna, zwãa, blekã, ⁵ sãsa báa pɔ wa kèke tɛɛɔ, ayo báaɔ, lɛpusiali, ⁶ filia nísi, pɔ gɔnana pɔ wɔ nísi pɔ wɔ pɔ dilèd à gɔ ma pɔ ũ ní tulaletio keɔɔ, ⁷ onisi ní gbè bɛɛede pále pɔ wa zíkèd sa'o'ula ní aà bòloonnɔɛowaɔ. ⁸ Aa kpɛdɔmɛɛ, míɔ kúrínɔ. ⁹ A zwàakpɛpi ní a pɔkeleɔ ke pii, lá má a taa ɔlɔnɛwa.

Kpagolo yá

(Bɔa 37.1-9)

¹⁰ Kpagolo ke ní lɛpusialio. A gbàa iɔ gàsɔsɔu pla ní kíniɔ, a yàasa iɔ gàsɔsɔu do ní kíniɔ, a lesɔ sɔ gàsɔsɔu do ní kíniɔ. ¹¹ Vua tɛɛtɛ kúlewà a guu ní a kpɛo pii, ní zãble a léwa ní vuao n̄ liai. ¹² Vua zã pi mèn síiɔ kpagolo pɔ ũ, ní pépe a gbá mèn síiɔɔwa, kpɛla ní kpɛleo. ¹³ N a séliɔ ke ní lɛpusialio, ní vua kúle lípiɔwa. ¹⁴ Ní lipɔɔɔpiɔ sɔlsɔlsɔ zã pɔ pépe kpagolo saaloɔwau, aaiɔ de kpagolopi séliɔ ũ. ¹⁵ Lipɔɔɔpiɔ iɔ sɔlsɔlsɔba kpagolopi zãɔu, wasuli lípiɔ bɔle zãpiɔuo. ¹⁶ Ikoyã gbè pèpɛɛ pɔ má kpamaɔ ka kpagolopi guu.

¹⁷ N a netae ke ní vua tɛɛtɛɔ duunkɛmakii* ũ, a gbàa iɔ gàsɔsɔu pla ní kíniɔ, a yàasa iɔ gàsɔsɔu do ní

* 25:17 Ebe 9.5

kɪnio. ¹⁸ Malaika gàsɪadeɔ pi mèn pla ní vua pɔ wa gbègbè maanno a netaepi pɔ ũ ¹⁹ ado léla, ado léle. N a netaepi pí ní malaikapiɔ aao zɛawà g̃ɔ kpela ní kpeleo. ²⁰ An gàsɪaɔ ɔɔ pɔoa musu a netaepia. Malaikapiɔ aɛ ɔɔ dɔakɔwa, an wé ɔɔ pɛa netaepiwa. ²¹ Ikoyā gbè pèpɛɛ pɔ má kpamaɔ ka kpagolopiu, ní a népi taɛ. ²² A netaepi musu ɔ máli kpaaũnnɔ malaika mèn pla pɔ aa zɛa ikoyā kpagolopiwaɔ zānguo. We ɔ máli yá pɔ má dile Isailiɔnɛ kpauma.

Táabũnu yá
(Bɔa 37.10-16)

²³ Táabũnu ke ní lɛpusialio, a gbàa ɔɔ gàsɪsɪuu pla, a yàasa ɔɔ gàsɪsɪuu do, a lɛsí sɔ gàsɪsɪuu do ní kɪnio. ²⁴ Vua tɛɛtɛɛ kúlewà, ní zāble a léwa ní vuaɔ n̄ liai. ²⁵ Lipepɛɛ dai n̄ liai, a lɛsí ɔɔ ɔtá do, ní zāble a léwa ní vuaɔ n̄ liai. ²⁶ Vua zā pi mèn síiɔ táabũnupi pɔ ũ, ní pépe a gola mèn síiɔwa a gbápekii. ²⁷ Zāpiɔ ɔɔ pɛpɛ lipɛpɛɛpi zíle lipɔɔ pɔ wàli táabũnupi sɛɔɔ ũ. ²⁸ Lɛpusiali ɔ níyɔ ā lipɔɔpiɔ ũ, ní vua kúle lípiɔwa búlubulu, ɔɔ de táabũnupi séliɔ ũ.

²⁹ Tapɛlentiɔ ní toonaɔ pí ní vua tɛɛtɛɛo táabũnupi pɔɔ ũ ní loɔ ní imibo pɔ wàli vɛɛ kauɔ. ³⁰ Níli pɛɛ† pɔ wàli kpáaɔ kále táabũnupiwa, ɔɔ kálea ma aɛ we gɔɔpii.

Dau yá
(Bɔa 37.17-24)

³¹ Dau pí ní vua tɛɛtɛɛo, ní a gbá ní a lidao ní a vú piaaɔ ní a bɛɔ gbègbè maanno vua doũpi ũ. ³² Ní daupi gɔna ke soolo, kpela àaɔ, kpele àaɔ. ³³ A

† 25:30 Lev 24.5-8

gɔnapɪ ɪɔ vɪ́ mèn àaɔ'aaɔ zoolozoolonɔ lán kánavuwa ní a bɛɔ. Maa dau gɔna mèn soolopɪɔ aao de píi. ³⁴ Daupi lida ɪɔ vɪ́pɪɔ vɪ́ lɔ mèn síiɔ baade ní a bɛɔ. ³⁵ Kɔpɛkɪi mènɔ ɪɔ ku dau lidawa gɔna mèn plaɔ pɛkɪi. A plaade ɪɔ ku gɔna mèn pla páleɔ pɛkɪi, a àaɔde ɪɔ ku gɔna mèn pla páleɔ pɛkɪi lɔ. Maa daupi lida gɔna mèn soolopɪɔ aao de. ³⁶ Wa daupi lida pí ní vua tɛtɛɛoɛ ní a kɔpɛpɛkɪiɔ ní a gɔnapɪɔ gɔɔ. ³⁷ N a filiaɔ ke mèn sopla n̄ didi a musu, ké aao gupu aɛ. ³⁸ Filiadebɔɔ ní a tésibɔɔ ɪɔ de vua tɛtɛɛ ũ. ³⁹ Ní daupi ní a pɔkelepɪɔ ke píi ní vua kiloo baakwi ní síiɔo. ⁴⁰ Kɛ ní laaio lá mále a taa kɛnɛ gbɛ musu lawa.‡

26

Zwàakpɛɔa yá (Bɔa 36.8-38)

¹ Zwàakpɛ zwāa ke ní pólɛ pólɛ wa tà ní bataɛao, wà gɔinakèwà ní malaika gàsɪadeɔ ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔɔtɛnao le kwi. ² Pólɛpɪɔ gbāa ɪɔ gàsɪsuu baakwi plasai, a yàasa sɔ gàsɪsuu síiɔ. Pólɛpɪɔ zɔɔ aɔ sáa màa píie, ³ wi pólɛpɪɔ nami le sósɔo. ⁴ Babuuna letánke n̄ dɔdɔ zwāapɪɔ lé gbɛzāɔwa ⁵ mèn blakwikwi, bapɪɔ ɪɔ bɔaa ní kɔɔ píi. ⁶ Mɔkoolonaɔ pí ní vuaɔ mèn blakwi, ní bapɪ kákau lá a bɔaabɔaa ní kɔɔwa, ní zwàakpɛ zwāapɪ daokɔi. ⁷ Blekā pólɛ tá le kuɛdo, wɪli kú zwàakpɛpia. ⁸ Pólɛ mènɔ gbāa ɪɔ gàsɪsuu baakwi, a yàasa sɔ gàsɪsuu síiɔ. Pólɛ le kuɛdopɪɔ zɔɔ aao sáa màa píi. ⁹ N a le sɔɔɔ nami adoa, ní a le soolo pólɛ gɔɔ nami adoa lɔ. Pólɛ le soolode kpaaũ pólɛ le pla léu kpépi lé pólɛ ũ. ¹⁰ Bà

‡ 25:40 Zin 7.44, Ebe 8.5

letânke ñ dɔdɔ zwãapiɔ lé gbezãɔwa blakwikwi. ¹¹ Mɔkoolonaɔ pí ní mɔgotẽo mèn blakwi, ní bapi kákau, zwãakpe zwãapi i dakɔi. ¹² Zwãapi gbãa pɔ a de kpépiã i ka zwãapi mèn do guo, iɔ bãea kpé kpe. ¹³ Zwãapi yàasa pɔ a de kpépi zwãa káauã kpela ní kpeleo gãsísuu dodo, iɔ bãea màa. ¹⁴ Sãsa báa pɔ wa kèkè tẽẽẽ dadakɔi, wĩli kú zwãakpepiã, ní ayo báaɔ dadakɔi, wĩli kua lɔ.

¹⁵ Lepusiali á pèpèpèpèpè zwãakpe lipelɔ ũ. ¹⁶ Lípiɔ gbãa iɔ gãsísuu kwikwi, a yàasa sɔ gãsísuu dodo ní kinio. ¹⁷ Lipèpèpiɔ swá lɔ ñ kpaai mèn plapla. Zwãakpe lípiɔ ke màa píi. ¹⁸ Lipèpèpè ke màa mèn bao zwãakpe gɛmidɔkii oi pɔ ũ, ¹⁹ ní a zebɔɔ pí ní ánusuo mèn bla, wĩli lí mèn baopiɔ pépèu, lí mèn do iɔ zebɔ vĩ pla a swáɔ gẽkii ũ. ²⁰ Lipèpèpè ke màa lɔ mèn bao zwãakpe gugbãntoo oi pɔ ũ, ²¹ ní a zebɔɔ pí ní ánusuo mèn bla, wĩli dile mèn plapla wà lí mèn do swá pépèu. ²² Lí pèpè ke màa mèn soolo zwãakpe be'ae oi pɔ ũ. ²³ Lí pèpè ke màa lɔ mèn pla zwãakpe be'ae oipi golaɔ pɔ ũ. ²⁴ Gola lí mèn plapiɔ paa ñ nakɔwa za zĩle e musu, zã mèn do aɔ vĩ. ²⁵ Zwãakpepi aɔ lipèpèpè vĩ màa mèn swaaɔe ní ánusuo zebɔɔ mèn gẽo ní mèn doo, lí píi ní a zebɔɔ mèn plapla.

²⁶ Lepusiali á pɔɔpɔɔ mèn sɔo zwãakpe kpe do lipèpèpèpè yebɔ ũ, ²⁷ ní á lɔ mèn sɔo kpe do lipèpèpèpè pɔ ũ. Lipɔɔ pãle ã lɔ mèn sɔo zwãakpe be'ae oi lipèpèpèpè yebɔ ũ. ²⁸ Lipɔɔ pɔ aɔ ku guo a pã lipèpèpèpèla guoguoẽ, bɔa a léla e a léle. ²⁹ Vua kúle lipèpèpèpèpèwa, ní ní zãɔ pí ní vuo a lipɔɔpiɔ sɔlɔkii

ũ. Vua kúle lipɔɔpiɔwa ɔ. ³⁰ Zwàakpɛpi ɔ lá ma a taa òlɔne gbɛ musuwa.

³¹ Zwàatã ò pɛle suuna ũ, ní gɔinakɛwà lán malaika gàsɪadeɔwa ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔɔtɛnao ní bataɛao. ³² Lɛpusiali á a lipɛleɔ ũ, ní vua kúlewà píi, ní lípiɔ pɛpɛ a zɛɔ pɔ wa pí ní ánusuo mèn síiɔ guu. Zwãapi ɔ lipɛle mèn síiɔpiɔ kùbɔ pɔ wa pí ní vuaɔwa. ³³ Zwãapi mɔkoolonaɔ ka lipɛle kálopiɔ. Ikoyã kpagolo dile suunapi kpɛ. Suunapi i zwàakpɛpi biile leɛ pla, kpɛle ní luakukɪo.* ³⁴ Ikoyã kpagolo pɔ kú luakukɪi né taɛ, ³⁵ ní táabũnu dile suunapi saɛ kpɛle oi zwàakpɛ gugbãntoo oi, ní dau dile ò a aɛ ɔ táabũnupiwa zwàakpɛ gɛɔmidɔkɪi oi.

³⁶ Zwàatã kpɛpi lé pɔ ũ, ní gɔinakɛwà ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔɔtɛnao ní bataɛao. ³⁷ Lɛpusiali á zwãapi lipɛleɔ ũ mèn sɔo, ní vua lewà píi, ní a káloɔ pí ní vuaɔ, ní a zɛɔ pí ní mɔgotɛo mèn sɔo.

27

Sa'okii yá (Bɔa 38.1-7)

¹ Sa'okii kɛ ní lɛpusialio, a gbàa iɔ gàsɪsuu sɔo, a yàasa iɔ gàsɪsuu sɔo ɔ. A gbàa ní a yàasao iɔ sáa, a lesi sɔ gàsɪsuu àaɔ. ² Sa'okii kɛ ní a kɔbaɔ gɔɔ mèn síiɔ gola ní golao, ní mɔgotɛ kúle sa'okii piwa. ³ Sa'okii pɔkeleɔ kɛ ní mɔgotɛo, a oo túfukabɔ ní a pɛluɔ ní a au'elebɔ ní a saɔ ní a tésibɔ píi. ⁴ Mɔyãayãana pí sa'okii pɔ ũ ní mɔgotɛo. Mɔgotɛ

* **26:33** Ebe 6.19, 9.3-5

zã pi mèn síiõ, ní dɔdɔ mɔyãayãanapi golaɔwa. ⁵ Mɔyãayãanapi sɔb sa'okii zíε, ní feleò musu e à ka sa'okii pi guo. ⁶ Lepusiali á p̄ɔɔp̄ɔ sa'okii pi p̄ ũ, ní kpá ní mɔgot̄eo. ⁷ Lip̄ɔɔpiɔ sɔb sɔb zãpiɔ sa'okii kp̄ela ní kp̄leo a seɔ ũ. ⁸ Sa'okii pi ke ní lip̄εεε, iɔ ε ví, lá má òlɔne gbε musuwa.

Zwàakpe kaa yá
(Bɔa 38.9-20)

⁹ Kaa da zwàakpei, a geɔmidɔkii oi iɔ gàsɔsuu basɔ, iɔ zwãa p̄ wa tà ní bataεao ví ¹⁰ ní lip̄leo mèn bao. Ní a zebɔ pí ní mɔgot̄eo mèn bao, ní lip̄le kálo ní m̄p̄ɔɔ pí ní ánuɔ. ¹¹ A gugbãntoo oi zwãa gbãa iɔ gàsɔsuu basɔ màa lɔ ní lip̄leo mèn bao ní a zebɔ p̄ wa pí ní mɔgot̄eo mèn bao, ní lip̄le kálo ní m̄p̄ɔɔ pí ní ánuɔ. ¹² Naa be'ae oi kaa yàasa iɔ gàsɔsuu blakwi ní zwãao ní a lip̄leo mèn kwi ní a zebɔ mèn kwi. ¹³ Naa gukpe oi kaa yàasa iɔ gàsɔsuu blakwi. ¹⁴ Zwãa gàsɔsuu ḡeo iɔ ku kaa lé ɔplaai ní a lip̄leo mèn àaõ ní a zebɔ mèn àaõ. ¹⁵ Zwãa gàsɔsuu ḡeo iɔ ku ɔzei lɔ ní a lip̄leo mèn àaõ ní a zebɔ mèn àaõ. ¹⁶ Kaapi lé zwãa iɔ gàsɔsuu bao ní a lip̄leo mèn síiõ ní a zebɔ mèn síiõ. A zwãapi iɔ de p̄le p̄ wa tà ní bataεao wà ḡɔinak̄wà ní babuunao ní bà ḡaaluladeo ní w̄ɔt̄enaŋ ũ. ¹⁷ Kaa lip̄le p̄ liai iɔ m̄p̄ɔɔ ní kálo p̄ wa pí ní ánuɔ ɔ ví ní a zebɔ p̄ wa pí ní mɔgot̄eo. ¹⁸ Kaapi gbãa iɔ gàsɔsuu basɔ, a yàasa gàsɔsuu blakwi, a lesi s̄ gàsɔsuu sɔo. A zwãa iɔ de p̄le p̄ wa tà ní bataεao ũ, iɔ zebɔ p̄ wa pí ní mɔgot̄eo ví. ¹⁹ Zwàakpe p̄kele p̄ wàli a zik̄eo píi, baa a k̄ubɔ ní a kaa k̄ubɔ, wa pí ní mɔgot̄eo píie.

Filianaa yá
(Lev 24.1-4)

²⁰ O Isailiɔne aali mɔne ní nísí íwao dau pɔ ũ, ké a filiaɔ lí e aaɔ gupu. ²¹ Aalona ní a negɔɛɔ líɔ filiapiɔ kéke kpaaũkpɛpiu zwãa pɔ kpaa ikoyã kpagoloi kpɛɛɛ oi, ìliɔ naa ma aɛ we za oosi e gu gɛ lí dɔd. Yápi iɔ de Isailiɔne yádilea láasai ũ e an buiwa.

28

Sa'on pɔkasaɔ
(Bɔa 39.1-31)

¹ Isailiɔ guu ñ n v̄i Aalona ní a negɔɛɔ Nadabu ní Abiuo ní Eleazaao ní Itamaao sísi, aaliɔ ma gbagba.

² Pɔkasa pɔ n v̄i Aalona ali sɔmazikɛɛ, iɔ gawi v̄i ní bɛɛɛo. ³ O gɔide pɔ ma ní gbá ñnɔɔne píi, aa pɔkasapiɔ ke Aalonaɛ, wi aà dile adoa aàɔ ma gbagba. ⁴ Pɔkasa pɔ aa kɛ̀ɛpiɔn ke: Bòloonnɔɛ, sa'o'ula, ulatao, ulatao pɔ wà ba kèwà, tulu, asana. Aa pɔkasapiɔ ke n v̄i Aalonaɛ ní a negɔɛɔ, ké aali e sɔmazi ma gbagbai. ⁵ Aa pɔkasapiɔ ke ní vuao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀ɔtɛnao ní bàabaaɔ.

⁶ Aa sa'o'ulapi z̄ɔ ní pɔ̀ɛ pɔ wa tã ní bataɛao, wà ḡɛɛɛnɔ̀wà ní vuao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀ɔtɛnao. ⁷ Danziipi iɔ de bakangãu ũ. ⁸ Aai asana tã ní sa'o'ula pɔ̀ɛ doũpio, ké aali dɔ sa'o'ulapia. ⁹ Onisi gbɛ se mèn pla, ní Isaili buiɔ tó kè gbɛpiɔwa ¹⁰ lá an ia tète kɔ kpɛwa. Tó mèn soolo iɔ ku gbè mɛ̀ndowa, a soolo pɔ ḡɛ iɔ ku a plaadewa. ¹¹ Isaili buiɔ tó kè gbɛpiɔwa, lá pɛ̀nkɛna ÿ wɛ̀sãkɛ pɛ̀nawawa. Gbɛpiɔ kũbɔɔ ke ní vuao, ní gbɛpiɔ dadau. ¹² Gbè mèn plapiɔ pépe sa'o'ula

bakangãuwa, aaiɔ de Isaili buiɔ yãɔngugbeɔ ũ. An tɔ iɔ ku Aalona gãu kpe pla pii yãɔngugbeɔ ũ ma aε. ¹³ Gbekũbɔpiɔ ke ní vuao. ¹⁴ Vua t̄εt̄εε tá mèn pla, a t̄aa iɔ de lán balεenawa, ní dɔɔɔ gbekũbɔpiɔwa.

¹⁵ Bòɔloonnɔε ke yágɔgɔbɔ ũ ní pɔle pɔ wa t̄a ní bataεao lán sa'o'ula pɔwa, wi gɔinakεwà ní vuao ní babuunao ní bà ḡaaluladeo ní w̄ɔt̄ēnao. ¹⁶ Bòɔloonnɔεpi gb̄aa ní a ȳaasao iɔ s̄aa ɔt̄a dodo. ¹⁷ Z̄ablewà ní gb̄è beεedeɔ d̄ò s̄iis̄. A d̄ò s̄éia saadɔani ní topazao ní εmelodio. ¹⁸ A d̄ò plaade tiikɔazi ní safiio ní diamaao. ¹⁹ A d̄ò àaɔde belili ní agatao ní ametisio. ²⁰ A d̄ò s̄iis̄de kisoliti ní onisio ní yasepeo. Gbepiɔ kũbɔɔ ke ní vuao, ní dadau. ²¹ Gbepiɔ iɔ mèn kuεpla Isaili buiɔ tɔ léu. Wa ní tɔpiɔ k̄ε gbepiɔwa dodo, lá w̄i w̄èsāk̄ε p̄enawawa. ²² Vua t̄εt̄εε tá mèn pla, a t̄aa iɔ de lán balεenawa. ²³ Vua t̄āana pí b̄òɔloonnɔε pɔ ũ mèn pla, ní t̄āanapiɔ d̄ɔɔɔ b̄òɔpi sw̄áɔwa musu. ²⁴ Balεena mèn plapiɔ d̄ɔɔɔ b̄òɔpi t̄āana mèn plapiɔwa, ²⁵ ní balεenapiɔ le d̄ɔɔ d̄ɔɔ gbekũbɔ pɔ kú bakangãuwaɔwa. ²⁶ Vua t̄āana mèn pla p̄āleɔ pí, ní ní d̄ɔɔɔ b̄òɔpi sw̄áɔwa z̄íle, a gu pɔ ali na sa'o'ulawa. ²⁷ Vua t̄āana p̄āleɔ pi mèn pla lɔ, ní d̄ɔɔɔ sa'o'ulapi aε a p̄ék̄ii saε z̄íle oi asana musu. ²⁸ Wi b̄òɔloonnɔε t̄āanaɔ ní sa'o'ula t̄āanapiɔ d̄ɔk̄ɔwa ní babuuna t̄āao, b̄òɔpi iɔ d̄ɔa sa'o'ula asanawa, k̄é asu go sa'o'ulapiwao ȳái.

²⁹ Gɔɔ pɔ Aalona lé ḡε zw̄áakp̄εu, aɔ Isaili buiɔ tɔ pɔ wa k̄ε yágɔgɔ b̄òɔloonnɔεwa naa a s̄ɔwae, iɔ

deme á yãɔngubɔ ũ gɔɔpii. ³⁰ Ní Uliũ ní Tumiũ* ka bɔɔpiu, aaiɔ naa Aalona sɔwa gɔɔ pɔ àlɛ mɔ ma kíi. Maa Aalona aliɔ Isaili buiɔ yágɔgɔbɔ naa a sɔwa gɔɔ pɔ àlɛ mɔ ma kíi píi.

³¹ Ulatao pɔ Aalona ali da ní sa'o'ulao ke ní zwãa búunao. ³² Danziipi fɔ guoguo a migékíi ũ, ní a nɔ̀ɛpi miba, lá pɔnamina í kɛwa, ké asu kɛo yáí. ³³ Gɔinake sa'o'ulapi léwa lán gbɛafu bɛwa n̄ liai ní babuunao ní bà gaaluladeo ní wɔɔtɛnao, ní vua ánanao looloo gbɛafu bɛpiɔ zãnguɔ. ³⁴ Vua ánanan ke, gbɛafu ben ke, vua ánanan ke, gbɛafu ben ke. Wa ke ulataopi léwa màa e à liai à gɛ pɛɛ. ³⁵ Aalona lí ulataopi da à zíkɛð, tó àlɛ mɔ ma kíi zwãakpɛu ge àlɛ bɔ, wíliɔ aà kɔ́fi ma, ké asu gao yáí.

³⁶ Vua tɛɛtɛ ke pɛpɛɛnɔ, ní kɛwà Dii pɔɛ, lá wí wɛ̀sákɛ pɛnawawa. ³⁷ Vua pɛpɛɛnapi dɔ tulu aɛ ní balɛna búunao. ³⁸ Iɔ naa Aalona mi'aewa, iɔ dɛ Isailiɔ tàae pɔ aalɛ ma gba pɔ a yáí seela ũ a miwa, pɔ pɔ aalɛ ma gba píin nò. Vua pɛpɛɛnapi aɔ naa aà mi'aewa gɔɔpiiɛ, ké aa e wàɔ namanɔ.

³⁹ Ulatao ke ní bàabaaɔ, ní tulu ke ní bàabaaɔ lɔ. Gɔideɔ i asana ke. ⁴⁰ Ulatao ke Aalona nɛgɔɛɔne ní asanaɔ ní fùà gbàaɔ, aaiɔ bɛɛɛ ví ní gawio. ⁴¹ Pɔkasapiɔ da n víi Aalonaɛ ní aà nɛgɔɛɔ, ní nísikamá n̄ ní dazíu. N ní dilɛ nídoá, aaiɔ ma gbagba. ⁴² Bàabaa sòolo gese zɔ́nɛ́, aali ye ní kánawɛ kpɛ e à ní gbala ulɛ. ⁴³ Tó Aalona ní a nɛgɔɛɔ lé gɛ kpaaukpɛu, ge tó aalɛ gé sa'okíi ma gbagbai,

* **28:30** Nao 27.21, Iko 33.8, Eza 2.63, Nɛɛ 7.65

an baade lí a sòlopi ye, ké aasu tàaekε aa gagao yáí. Bee ìɔ de ikoyā ũ Aalonae ní aà buiɔ aà kpε.

29

Sa'onao dilea yá (Lev 8.1-36)

¹ Lá nýɔ ke tó níle ní dile aa ma gbagban ke: Zugaaena se m̀endo ní sāsakao sāsaiɔ m̀en pla. ² P̀eti sé, ní kàa kεɔ ní kàa p̀ó wa tòto ní nísio ní kàawana p̀ó wà nísikàwàɔ. ³ Ká gbíu, ní se m̀ɔɔ ní zugaaenapio ní sāsakao m̀en plapiɔ. ⁴ Aalona ní a néɔ se m̀órnɔ kpaaũkpε kpεεε, ní ní zu'o we. ⁵ Aalona p̀okasaɔ daè, ulatao ní ulatao p̀ó wà ba k̀èwàɔ ní sa'o'ulao ní b̀òloonnɔεo. Ní b̀òpi ba dɔ sa'o'ula asanawa. ⁶ Tulu diè, ní vua pepεena p̀ó alio aà dile ma p̀ó ũ na tulupiwa. ⁷ Nísi p̀ó wí ma p̀ó dileɔ se ka aà miwa ǹ aà daziu. ⁸ M̀ó ní aà néɔ, ní ulatao dané, ⁹ ní asanadɔɔné ní pi, ní ní f̀ua gb̀aaɔ kpákpané. Má dile aame aao ma gbagba g̀ɔpii. Lá nýɔ Aalona ní a néɔ daziun we.

¹⁰ M̀ó ní zugaaenao kpaaũkpε kpεεε, Aalona ní a néɔ aai ɔnana a miwa, ¹¹ ní zugaaenapi kòlokpa ma ae kpaaũkpε kpεεε we. ¹² Zupi au sí, ní máma ma gbagbaki k̀ɔbaɔwa ní n ɔtonao, ní au p̀ó g̀è éle ma gbagbakiipi gbázi. ¹³ Zupi sálana ní a guu nísio sé píi ní a gòleɔ ní gòlepi nísio, ní kpasa sa'okíiwa, ¹⁴ ní zupi ǹɔ ní a báao ní a guupɔɔ kátεu à tékũ b̀ò kpε. Bee ìɔ de sa p̀ó wa o an duuna yá musu ũ.

¹⁵ Sāsakao se m̀endo, Aalona ní a néɔ i ɔnana a miwa, ¹⁶ ní sápi kòlokpa, ní a au sí ǹ le sa'okíiwa ǹ liai. ¹⁷ Sápi paa, ní goaagoaa, ní a guupɔɔ ní a koeɔ

pípi, ní kálẹ́ n a mio n a gukíniò. ¹⁸ Sã búupi kpara sa'okíiwa sa pò wí a pò káteu à tékū ũ a gí ì kemee na ũ.*

¹⁹ Sāsakao plaade sé, Aalona n a néo i onana a miwa, ²⁰ ní a kòlokpa, ní a au sí, ní máma Aalona n a néo oplaa swálebawa n n oplaa onemio n n oplaa gbánemio, ní aupi kini lé sa'okíiwa n liai. ²¹ Ní au pò gè ka sa'okii musu dā yoo n nisi pò wí ma pò dileòo, ní fáfá Aalonawa n a pòkasaò, ní fáfá aà néowa lo n n pòkasaò, Aalona i gō ma pò ũ n a pòkasaò n a néo n n pòkasaò lo. ²² Sāsakao plaadepi nisi sé, a vlá nisi n a sálanao n a guu nísio n a gòleo n gòlepi nísio n a oplaa gbáo. Sāsakaopi lo de n daaziu sa'obo ũ. ²³ Kàa boolo se mendo kàa gbí pò a ku ma ae guu n kàa nísideo mendo n kàawanao mendo. ²⁴ Ní apii na Aalona n a néone n ozi, aai momee sa pò wí a pò momee ũ, ²⁵ ní pòpiò sí n ozi, ní kpara sa'okíiwa n sa pò wí a pò káteu à tékū a gí ì kemee na ũo. ²⁶ Aalona daaziu sāsakao kula sé, ní momee, io de n baa ũ. ²⁷ Sa'ona daaziu sāsakao kula pò wà momee n a gbá pò wa bò adoao dile Aalona n aà negōe pò ũ. ²⁸ Bee io de Aalona n a néo blekii ũ gōpii. Gba pò Isailio lío dané an sáaukpa Diiwa sa'oa guun we.

²⁹ Aalona pòkasa pò ali sōmazio gō aà buione. Aali da, wíli nísikaomá wà n daziu. ³⁰ Aà né pò a gō sa'onkia ũ aà gēe ũ lí pòkasapio da gia gōo soplá, i gbasa mo zíkai kpaaũkpau.

³¹ Sa'ona daaziu sāsakao nòò se n a fùuke kpaaũkpe ua, ³² Aalona n a néo aai só n kàa pò kú gbíu kpaaũkpe kpaeleo. ³³ Sã pò wà sa'òò n

* **29:18** Efe 5.2, Flp 4.18

duunkẽama yáí i to aa gõ nídoan daaziu yáípi, aame aa só níṛe. Gbẽe su sórinɔ, asa ma póe. ³⁴Tó gu dò nò ge kàapi kɪniwa, kpasá. Gbẽe su soo, asa ma póe.

³⁵Yá pó má dílene Aalona ní a néo musupi ke píi, ní ní daaziu yãkẽke e gɔɔ soplá. ³⁶Lá gu lé dɔ níli sa'o ní zugaaena duunkẽama yáí, ní gbãbɔ sa'okíe, ní nísikawà, i gõ ma pó ũ. ³⁷Gbãbɔ sa'okíe màa e gɔɔ soplá, ní díle ma pó ũ, sa'okípi iɔ de ma pó ũ ní a mibao. Pó pó kàwà píi a gõ ma pó ũe.

Sa'oa lá gu lé dɔ yá
(Nao 28.1-8)

³⁸Pó pó níyɔliɔ sa'odò sa'okípiwa lá gu lé dɔn ke: Sã bɔbɔ wẽdoná mèn plapla. ³⁹Níli sa'o ní a m̀endo kɔɔ, m̀endo oosiele. ⁴⁰Níli sa kɔɔ o ní p̄etio kiloo do yãalea ní nísi íwao litili do, níli v̄e kawà litili do. ⁴¹Níli sa oosiele o ní p̄etio ní v̄eɔ màa lɔ, iɔ de sa pó a pó tékũa gí í kemee na ũ. ⁴²A buiɔ líɔ sa pó wí a pó káteu à tékũpi oa kpaaũkpe kpele gɔɔpii. Wekí máli kpaaũuánɔ, míli yá'óe. ⁴³We ɔ máli kpaaũu ní Isailiɔ, ma gawi i pisi gupiwa. ⁴⁴Mí tó kpaaũkpe ní sa'okípio àɔ de ma pó ũ, mí Aalona ní a néo díle aá ma gbagba. ⁴⁵Máɔ ku Isailiɔ guu, míɔ de ní Lua ũ, ⁴⁶aaiɔ d̄ó ké mámema Dii ní Lua pó ní bóle Egipi ké màɔ kú ní guu. Mámema Dii ní Lua.

30

Tulaletikateakíi yá
(Bɔa 37.25-28)

¹Lepusiali á n̄ tulaletikateakíi keò. ²A gbãa iɔ gàsísuu do, a yàasa gàsísuu do lɔ, a gbãa ní a yàasao

io sáa, a lesí io gàsísuu pla. Ní ke ní kóbaɔ. ³ Vua tɛtɛɛ kúle a kpɛɔwa ñ liai ní a musuo ní a kóbaɔ, ní zǎble a bèewa ní vuao ñ liai. ⁴ Vua zǎ pi kpɛla ní kpɛleo mèn plapla, ní pépe zǎ pɔ wa blèwà zǎle oi, ké wà e lipɔɔɔ ɔɔbɔɔbu tulaletikateakiipi seɔ ũ. ⁵ Lepusiali á lipɔɔɔpiɔ ũ, ní kpá ní vuao. ⁶ Tulaletikateakiipi dile suuna pɔ kpaa ikoyá kpagoloi aɛ, bɔaa ní duunkɛmakíi pɔ wí ta kpagolopileo, gu pɔ máli kpaaũnnɔ. ⁷ Aalona líɔ tulaleti gínana ka a téu lá gu lé dɔ, gɔɔ pɔ àle filiaɔ keke. ⁸ Ali tulaletikaè téu lɔ oosiele filianagɔɔ. Màa tulaleti súele aliɔ dɔ ma aɛ gɔɔpii e á buiwa. ⁹ Wasuli tulaleti pǎle ka a téuo, ge sa pɔ wí a pɔ káteu à tékū ge pówenti, mé wasuli imia kawào. ¹⁰ Wɛ ní wɛo gɛn dodo Aalona líɔ sa pɔ wí o duuna yá musu au máma a kóbaɔwa duunkɛama yáí. A buiɔ líɔ ke màa lɔ wɛ ní wɛo gɛn dodo duunkɛama yáí. Tulaletikateakiipiá ma pɔɛ ní a mɛbaɔ.

Duunkɛama ɔa

¹¹ Dii yǎ'ò Mɔizie à mè: ¹² Tó n Isailiɔ nàò, an baade líɔ flabomɛɛ azia boa yáí, ké gagyǎe su ní le naopi kegɔɔo yáí. ¹³ Gbé pɔ lé gé gbé pɔ wà ní naɔ kíi, aáli ánsu kpá galaũ soolo, lá wà a gbia díle luakukíiwa, gela bao. Anusu galaũ soolopi mé aɔ asea pɔ wàli símɛɛ ũ.* ¹⁴ Gbé pɔ wàle da gbé pɔ wà ní naɔ guu, tó à kà wɛ̀ bao ge a dea, a aseapi kpaɛ. ¹⁵ Tó ále aseapi kpaa ázia boa yáí, ɔde su kpa de a léao, mé taaside su kpa à késáio. ¹⁶ Duunakɛa

* **30:13** Bɔa 38.25-26, Mat 17.24

Isailiɔwa ɔapi simá, ní kpá wà kpaaũkpɛ zíkɛð. Ɔapi a tó á Isailiɔ duuna kɛ́wá, a yá líɔ dɔmagu.

Dàa ikabɔ

¹⁷ Dii yá'ò Mɔizie à mè: ¹⁸ Dàa pí ní mɔgotɛo† gbābɔ'ikabɔ ũ, ní a dibɔ pí ní mɔgotɛo lɔ, ní dile kpaaũkpɛ zānguo ní sa'okliio, ní íkau. ¹⁹ Aalona ní a néɔ líɔ ní ɔɔ ní ní gbáɔ pípið. ²⁰ Gɔɔ pɔ aale gɛ kpaaũkpɛu, aali ke màa ké aasu gao yáí. Tó aale mɔ pɔ káimɛɛ téu à tékū sa'okliwa lɔ, ²¹ aaliɔ ní ɔɔ ní ní gbáɔ pipi, ké aasu gagao yáí. Bee iɔ de ikoyá ũ Aalonaɛ ní a buiɔ e gɔɔpii.

Nisi pɔ wí pɔ dileð à gɔ Lua pɔ ũ

²² Dii yá'ò Mɔizie à mè: ²³ Pɔ gɔnana maaɛ beɔ sé: Lí'ɔ íwa kiloo soolo ní sinamɔ litɛɛ gɔnanao kiloo àaɔ ní kanɛli fee bui gɔnanao kiloo àaɔ ²⁴ ní kasiao kiloo soolo, lá wà a gbia dile luakukiwa. Nisi sé litili soolo, ²⁵ ní nisi pɔ wí pɔ dileð à gɔ ma pɔ ũ kɛð lá tulaletizɔna ì kɛwa, nísipi iɔ de ma pɔ ũ. ²⁶ Nísipi máma kpaaũkpɛwa ní ikoyá kpagoloo ²⁷ ní táabũnuo ní a pɔkeleɔ ní dauo ní a pɔkeleɔ ní tulaletikateakliio ²⁸ ní sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū okliio ní a pɔkeleɔ pii ní dàao ní a dibɔɔ, ²⁹ ní pɔpiɔ dile ma pɔ ũ, aai gɔ ma pɔ ũ ní a mɔbao. Pɔ pɔ kà pɔpiɔ keewa pii, à gɔ ma pɔ ũɛ.

³⁰ Nísipi ka Aalona ní a néɔwa, ní ní dile ma pɔ ũ, ké aa e ma gbagba. ³¹ O Isailiɔne aao dɔ gɔɔpii ké nísipiá ma pɔɛ. ³² Wasuli ká gbɛnazina mɛwao. A gbɛɛ su nísipi taa keo, ké ma pɔɛ yáí, iɔ dɔ ké ma pɔɛ.

† 30:18 Bɔa 38.8

³³ Gbé pɔ́ nísipi taa kè, ge a kà gbé pɔ́ de sa'ona ũowa, wà ade bɔ a gbé guu wà de.

Tulaleti pɔ́ wí kátea

³⁴ Dii yā'ò Mɔizie à mè: Pɔ́ gínanae bee sé: Sitakili'ò ní onikaliteeo ní galibanuli'òo ní zōgo lí'òo sáasaa. ³⁵ Pɔ́pɔ́ yāale ñ zō tulaleti pɔ́ wí kátea ũ lá tulaletizōna ì kewa, ní wisikau, io de ma pɔ́ ũ a zéi. ³⁶ N a kɔni ló ñ a tibo, ní dile ikoyā kpagolo ae kpaaukpɛu, gu pɔ́ máli kpaauñno. ³⁷ Asu tulaletipi taa ke áziaeo. Ali dile ma pɔ́ ũ. ³⁸ Gbé pɔ́ a taa kè, àle a gíkpa, wà ade bɔ a gbé guu wà de.

31

Zwàakpedɔnao

(Bɔa 35.30-36.1)

¹ Dii yā'ò Mɔizie à mè: ² Ma! Ma Uli né Bezaleli, Hulu tɔ́na, Yuda bui sè. ³ Má tò ma Nisina diè, ò à òno ní gōio ní dōao è zɔ́ píi yá musu. ⁴ A vua zɔ́ dō ní ánsu zɔ́o ní mɔgotē zɔ́o ní gōinakea pɔ́wao. ⁵ A gbè beede aa ní a daa pɔ́uo dō ní lí'āao ní zɔ́ píio. ⁶ Bee gbɛa ma Aisama né ɔ́liabu, Dā bui dile aà donede ũ. Ma zɔ́kenao gbà òno píi, ké aa e zɔ́ pɔ́ má dānéo ke: ⁷ Kpaaukpɛ, ikoyā kpagolo ní a netao ní kpépi pɔ́keleo píi, ⁸ táabūnu ní a pɔ́keleo, vua tētēe dau ní a pɔ́keleo píi, tulaletikateaki, ⁹ sa pɔ́ wí a pɔ́ káteu à tékū okii ní a pɔ́keleo píi, dāa ní a diboo, ¹⁰ pɔ́kasa pɔ́ wa tào, sa'ona Aalona pɔ́kasa pɔ́ ali sōomazio ní aà néo sa'on pɔ́kasao píi, ¹¹ nísi pɔ́ wí pɔ́ dileò à gō ma pɔ́ ũ, zwàakpe tulaleti gínana. Aa pɔ́pɔ́ ke, lá má dilenewa píi.

Kámabogɔɔ yá

¹² Dii yá'ò Mɔizie à mè: ¹³ O Isailione aa kámabogɔɔ pɔ́ má díle yáda, asa a de seela ũ mapi ní ápiɔ zānguo e á buiwa, ké à e dɔ́ ma Dii ma á sé ma gbéɔ ũe. ¹⁴ Ali kámabogɔɔpi yáda, asa gɔɔpi adoaε. Gbé pɔ́ i gɔɔpi yádao, à gàε. Gbé pɔ́ zíkè gɔɔpi zǐ, wà ade bɔ́ a gbéɔ guu wà de. ¹⁵ Ali zíkε gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade íli kámabo, asa ma Dii ma pɔ́ε. Gbé pɔ́ zíkè kámabogɔɔzǐ, à gàε. ¹⁶ Isailio lí kámabogɔɔpi yáda, aa díle gbia e ní buiwa ma bàakuaínɔ yá ũ. ¹⁷ Iɔ de seela ũ mapi ní Isailio zānguo gɔɔpii, asa ma Dii ma musu ní dúniao kè gɔɔ sooloε, ɔ́ má làa, ɔ́ ma kámabò a gɔɔ soplade zǐ. ¹⁸ Ké Dii yá'ò Mɔizie Sinai gbε musu a làa, ɔ́ à ikoyá kè gbè pèpεεɔwa mèn pla ní azla ɔtonao, a kpàwà.

32

Vua gáaena (Iko 9.6-29)

¹ Ké gbéɔ è Mɔizi lé pila gbεwa kpaao, aa kàaa Aalonazi aa òè: Wà γε wà diie ke aà dɔaawεε, asa Mɔizi pɔ́ wá bóle Egipipi, wá dɔ́ bɔ́ à bòle a ũo. ² Ǿ Aalona òné: A á nɔεɔ swáli pɔ́ wa pǐ ní vuaɔɔ bóle ní á nεgɔεnaɔ ní á nenɔεnaɔ, í mɔomεε. ³ Ǿ gbépii a swáli pɔ́ wa pǐ ní vuaɔɔ bòle aa kpà Aalonawa. ⁴ A sǐ a kàsa lán gáaenawa, ɔ́ a yòɔ. Ǿ wà mè: Isailio, á diin ke! Ǿme á bóle Egipi.* ⁵ Ké Aalona è màa, à sa'okǐi bò zupi aε, ɔ́ à kpàwakè à mè: Dii dikpe ku zia. ⁶ Ké gu dò, gbéɔ fεle aa sa pɔ́ wǐ a pɔ́ kátεu à tékū

* **32:4** 1Kia 12.28, Zǐn 7.40-41

òwà ní sáaukpasao. Gbéǎ zǎle, aale poble aale imi, ò
aa fǎle lé kǎo vǎi o.†

7 Ǔ Dii ò Mǎizie: Pila n̄ géi! N gbéǎ pǎ n bǎrĩnǎ
Egipio òkpà. 8 Aa kè zé pǎ má òbnéwa àanno, aa
vua kàsa tǎa ũ lán gáaenawa, aa kùlèè aa sa'òwà
aa mè, Isailio dii pǎ ní bǎle Egipin we. 9 Má è gbépio
swá gbǎae. 10 Gomala mà a kp̄nemuu bǎbǎmá
má ní kaale, mpi sǎ, mí n ke bui zǎo ũ. 11 Ǔ Mǎizi
awakpà Dii a Luae à mè: Dii, bǎyǎi níyǎ n kp̄nemuu
bǎbǎ n gbéǎ pǎ n ní bǎle Egipi ní n iko zǎo ní n gǎsa
gbǎaowai? 12 Egipio me an míonzǎa yǎi ò n ní bǎlei,
ké n̄ e n̄ ní dede gbèsisǎwa n̄ ní midè dǎniau. N n
pǎkǎma kpále, ní yǎ pǎ ní ye yǎ n gbépiowapi bǎ n
nǎseu. 13 To n zǎblenǎ Ablahaŭ ní Izaakio ní Isailio
yǎ dǎngu, asa n legbèné ní nzǎo n mè níyǎ ní bui kǎfi
lán saanaowa, ní búsu pǎ n a yǎ'òné kpá ní buiowa
aa vǎ gǎpii.‡ 14 Ǔ Dii yǎ pǎ à mè á yǎ a gbéowapi
bǎ a nǎseu.§

15 Mǎizi èa pila gbewa, a ikoyǎ gbè pèpèe mèn
plapio kǎa. Yǎ kèa gbepiowa kpe plapla píi. 16 Lua
mé gbè pèpèepio à, òme yǎkè má. 17 Yozuee gbéǎ wii
má, ò a ò Mǎizie: Zikawii ma dǎ bǎou. 18 Mǎizi mè:
Kúkua mé dǎ weo, kási búbuapean we sǎo, gbéǎ
lesia ò mále ma. 19 Ké à kǎ kǎi ní bǎoo, a è wǎle òwǎ
zugaaenaè, ò aà pǎ pǎ. A gbè pèpèe pǎ á kǎapio pǎle
gbepǎleu we, aa wǎwi. 20 Ǔ à zugaaena pǎ wa pípi
sè a dà téu. A a tibò, ò a zù ía a kpà Isailiowa aa mí.
21 Ǔ Mǎizi Aalona là à mè: Bǎ gbépio kènè, n gbasa
ní tò aa duun zǎo taa kèi? 22 Ǔ a wèwà à mè: Nsu

† 32:6 1Kln 10.7   ‡ 32:13 Daa 17.8, 22.16-17   § 32:14 Nao
14.13-19

to n pɔ pao, Baa. N gbépiɔ dɔ, ké aa vâi. ²³ Aame aa òmɛɛ mà diie ke aa dɔaané. Aa mɛ Mɔizi pɔ bɔ̀nɔ Egiipi, wa dɔ bɔ̀ à b̀̀le a ũo. ²⁴ Ǿ má òné an gbé pɔ vua v̄ɔ aa b̀̀le mɔ̀. Ké aa m̀̀, ɔ má k̀̀teu, ɔ à b̀̀ gáaenapi ũ.

²⁵ Mɔizi è Aalona tò gbéɔ lé n̄zia pɔeã kee, ɔ aa g̀̀ láanipɔ ũ ní ibeɛɔne. ²⁶ Ǿ à zè b̀̀o b̀̀leu à m̀̀: Gbé pɔ zè ní Diioɔ, aa mɔ ma k̄í. Ǿ Levii buiɔ k̄aaaazi. ²⁷ A òné: Dii Isailiɔ Lua m̀̀, á baade a f̄enda loo à p̄p̄a b̀̀oa b̀̀le ní b̀̀leɔ, á baade i a gbéɔ ní a gbēnaɔ ní a gbédeɔ dede. ²⁸ Levii buiɔ kè lá Mɔizi dànéwa. Gbé pɔ wà ní dede zibeeziɔ kà gbēɔn òaa ḡeɔ taawa. ²⁹ Ǿ Mɔizi ò Levii buipɔne: Lá a bɔ á néɔ ní á gbéɔ kpe,* a ḡo Dii gbéɔ ũ gbã. Dii báaadãágu gbãn we.

Mɔizi awakpaa Diie Isailiɔne

³⁰ Ké gu d̀̀ Mɔizi ò gbéɔne: A duun z̄o kè, ní beeo má ea mà dede gbewa mà gé Dii k̄í lo, w̄liɔ d̄o tó má e awakpae á duuna yá musu. ³¹ Ǿ à èa gè Dii k̄í à m̀̀: Nyá na! Gbépiɔ duun z̄o kè, aa diie kè n̄ziae ní vuaɔ. ³² Sùuuke! N ní duuna k̄éma. Tó màa no, ma tó waa lá pɔ ní kè guu.† ³³ Dii òè: Gbé pɔ duunakemɛ tó ɔ má waa ma lá guu. ³⁴ Gé ní gbéɔ gu pɔ má òneu sa. Ma Malaika a dɔaanɛ. N beeo ma ìadamaḡo, má ìadamá ní duuna yáie. ³⁵ Ǿ Dii gagyākà gbéɔgu gáaena pɔ aa tò Aalona p̄ipi yáí.

33

¹ Dii m̀̀: Fele go la, mpi ní gbé pɔ n ní b̀̀le Egiipi, ní ḡínɔ b̀̀su pɔ ma a legbè Ablahaũ ní Izaakio

* **32:29** Mat 10.37 † **32:32** Soũ 69.29, Zia 3.5

ń Yakɔbuoɔne ma m̀e má kpá ń buiɔwau. ² Má a Malaika zĩ aà dɔaaé, mí Kanaaɔ ń Amɔleɔ ń Itio ń Pelizio ń Ivio ń Yebusio yáé. ³ A gé bùsu pó vĩ ń zó'io diupiu. Ama má géánɔ, ké másu á kaale zéuo yáí, asa swágbãadeɔn á ũ. ⁴ Ké gbéɔ yãpãsípi mà, aa ɔɔlò, ɔ gbẽe i a nɔamblebɔɔ da bo. ⁵ Asa Dii yã'ò Mɔiziee, ɔ a ò Isailioɔne à m̀e: Swágbãadeɔn á ũ, baa tó Dii gbasèánɔ k̀ese do, a á kaalee. A á nɔamblebɔɔ wolo, míɔ d̄s lá má keé. ⁶ Ǿ Isailio ń nɔamblebɔɔ wòlo Olebu gbɛ sae, aai da bo.

⁷ Mɔizi ĩ zwàakpe se à ge dɔ b̀o kpe k̀ea b̀oɔpiwa yɔɔ. A tɔkpàè kpaaukpe. Gbé pó ye Dii yáí ɔ ade ĩ bɔ gé kpaaukpepi kíi b̀o kpe we. ⁸ Tó Mɔizi b̀ò lé gé kpépi kíi, baade ĩ bɔ ze a kpeele àɔ aà gwa e à ge ḡeu. ⁹ Tó Mɔizi ḡe kpépiu, telu ĩ pila ku kpeelea, ɔ Dii ĩ yã'oaànɔ. ¹⁰ Tó gbéɔ è telupi ku kpeelea, baade ĩ kúle a kpeele. ¹¹ Dii ĩ yãbɔ k̄s léu ń Mɔizio, lá gbé ĩ yã'o ń a gbẽnaowa. Mɔizi ĩ ea su b̀ou, ãma Nuni né Yozuee aà zɔbãna lí bɔ kpépiuo.

Dii bɔ m̀a Mɔiziwa

¹² Mɔizi ò Dii: N òm̄e mà gé ń gbépiɔ, ãma ni gbé pó níle damee om̄eɔ. Kási a ke s̄s, n m̀e ń ma d̄s n gbẽna ũ, mé n ma wegwa. ¹³ Lá n ma wegwa, to mà n láasoɔ d̄s sa, ké mà e màɔ n d̄s, míɔ nannɔ síana. Nȳɔ d̄s ké buie beeá n gbéɔne. ¹⁴ Ǿ Dii wèwà à m̀e: Má géánɔ mazia, mí tó à kámabo.* ¹⁵ Mɔizi m̀e: Tó n̄ȳɔ géwanɔ, ńsu gowanɔ lao. ¹⁶ Tó ni géwanɔ, kpelewa wa e d̄s ké mapí ń n gbépiɔ wá nannɔi? Wa wá d̄sk̄e ń buipãleɔ dúniau kpelewa ni? ¹⁷ Dii òè:

* **33:14** Ebe 4.1

Yá pɔ́ n gbèaapi má ke, asa ma n wegwaè, má n dɔ́ ma gbèna ũ.

¹⁸ Mɔizi mè: N n gawi ɔɔmɛɛ. ¹⁹ ɔ Dii wèwà à mè: Má n aɛ baa ví n ma gawipio píi, mí a tó onɛ. Ma Dii, gbé pɔ́ má ye sùuukeaàɔ ɔ́ má ke, mé gbé pɔ́ má ye wɛnadɔ̀è ɔ́ má dɔ̀è.† ²⁰ ɔ à mè: Nyɔ́ fɔ́ ma oa gwao, asa gbɛnazina a fɔ́ wesimale àɔ kuo.‡ ²¹ Dii èa mè: Gugwa da ma saɛ ke. Ze gbɛ musu we. ²² Tó ma gawipi lé gɛ, má n sɔɔ gbèsɔɔ, mí ɔkunla e mà gɛ. ²³ Tó ma ɔgɔnla, ní ma kpɛ oi e sa, ãma nýɔ́ ma oa eo.

34

Gbè pèpɛɛ dafuɔ (Iko 10.1-5)

¹ Dii òè: Gbè pèpɛɛ ke mèn pla lá a káauɔwa, mí yá pɔ́ kú a káau pɔ́ n wíwiwaɔ kɛ́má. ² Nyɔ́ ku sɔu guu kɔɔkɔɔ. Dɛɛ Sinai gbɛwa, ní ze ma aɛ a misonawa. ³ Gbèe su mɔnnɔɔ. Wasu gbèe e guei gbɛpiwa seo. Baa sã ge zu su mɔ pɔblei a pɔleuo. ⁴ Mɔizi gbè pèpɛɛ à mèn pla lá a káauɔwa. A fɛ̀le kɔɔkɔɔ, ɔ́ à dɛ̀ɛ Sinai gbɛwa, a gbè pèpɛɛ mèn plapi kúa lá Dii òɛwa. ⁵ Dii pila tɛlu guu, à zè aà saɛ, àɛ azia tó o. ⁶ Ké Diipi lé gɛ aà aɛ, à a tó ò à mè: Dii, Dii Lua Sósobide Sùuuden ma ũ. Ma pɔ́ lí pa kpaao, má gbèke n náaio ví zɔɔ. ⁷ Máɔ gbèke ví n gbéɔ e an bui léwaɛ, mí n yãvãio kɛ́má n n tãaɔ n n duunao. Ama mili tó tãaede bɔ pão. Mi maeɔ yãvãí wi n nɛɔ musu n n tɔ̀unao n n síwɛnaɔ n n sɔ́kpaɛɔ.* ⁸ Mɔizi kùlèè à wùle a gbɛɛu gɔ̀ɔ ⁹ à mè: Dii, lá n ma wegwa, géwanɔ. Baa

† 33:19 Lom 9.15 ‡ 33:20 Zãa 1.14, 18 * 34:7 Bɔa 20.5-6, Nao 14.18

ké gbépiɔ swá gbãa, sùuukewano wá yāvãio ní wá duunao yá musu, ní wá sé ní gbéɔ ũ.

Lua bàa kua ní Isailiɔ

(Bɔa 23.14-19, Iko 7.1-5, 16.1-17)

¹⁰ Dii mè: Ma bàa aɔ kúanɔɛ. Má yābɔnsaɛ pɔ gbēe i ke buie guu dúniau yāao ke á baade píi wáa. Bui pɔ liaaázio i ma yākea e, asa má yá pɔ a to vĩa ní kú ke á yá musu. ¹¹ Aɔ yá pɔ má òé gbã kúa, mí Amɔleɔ yáé ní Kanaaɔ ní Itio ní Pelizio ní Ivio ní Yebusio. ¹² A laaika! A lé su àɔ ku bùsu pɔ ále ge gēui deɔ yáuo, ké ásu mɔkpa áziaeo yái. ¹³ A ní sa'okíio gboo, í ní gbe pɔ aa pèleɔ wíwi, í Asetaati lí pɔ aa pèleɔ zōzō. ¹⁴ Asu kúle dii pāleɔ, asa ma Dii ma tón Sisaa, mili sí sàao. ¹⁵ A laaika! A lé su àɔ ku bùsupideɔ yáuo, asa tó aale gbāsike ní táaɔ yá musu, aale sa'omá, aa á sísi à ní sa'onɔɔ sónnɔɛ. ¹⁶ Asu nɔse á néɔne ní guuo, asa tó an nenɔɔ lé gbāsike ní táaɔ yá musu, aa tó á néɔ gbāsikerínɔ sōe. ¹⁷ Asuli mɔkasa táa ũo.

¹⁸ Ali Kaaɔo dikpeke. Ali kaa so e gɔɔ soplá mɔ pɔ wí mɛ Abibu guu, lá má dilééwa, asa mɔpi guu ò a bole Egipi. ¹⁹ A negɔe séiaɔá ma pɔɔne píi ní a pɔtuo nesana séiaɔ píi, zu ge pɔkelenaɔ. ²⁰ Ali zàa'ín né séia bo ní são. Tó i boo, à a waa fi à de. Ali á negɔe séiaɔ bo. Gbēe su mɔ ma kíi ɔgiio. ²¹ Ali zike gɔɔ soolo, íli kámabo a gɔɔ soplade zí, baa kpasekēgɔɔ ge pɔkekegɔɔn nò.

²² Ali Páteko dikpeke gɔɔ pɔ a na buapɔ káauɔ kekeawa. Ali Pɔkáaa dikpeke wè láaawa. ²³ Gɔe píi lí mó ma Dii Isailio Lua kíi wè do guu gēn àaɔ'aaɔ.

²⁴ Má buipáleɔ yáé, mí á bùsu lé káfíé. Gbēe a wēele

à á bùsu síwáo ɔɔɔ pɔ́ ále mó ma Dii á Lua kíi wè do guu gën àaṣ'aaṣo. ²⁵ Asu pɔ́seá kpaa sǎnu ní sa'obɔ auoo. Asu Gēamusu sa'onɔɔ dilɛ gu dɔwào. ²⁶ Ali mó ma Dii á Lua kpéu ní á bua pɔ́ káauɔ. Asu blene nòɔ kuu ní a da yó'ioo.

²⁷ Ǿ Dii ò Mɔiziɛ: Yápiɔ kē láu, asa ma bàakuanno ní Isailiɔ yáɔn we. ²⁸ Mɔizi kú ní Diio we e ɔɔɔ bla fáane ní gwāasínao pɔblesai imisai. Ǿ Dii a bàakuarínɔ yá mèn kwio kē gbè pèpɛɛɔwa.

Mɔizi oa teke

²⁹ Mɔizi pila Sinai gbewa, a gbè pèpɛɛ mèn pla pɔ́ ikoyá kēwào kúa. A dṣ ké a oa lé teke a yá'oa ní Diio yáio. ³⁰ Ké Aalona ní Isailiɔ aà è nípii aà oa lé teke, aale víake s̄aaàzie. ³¹ Ǿ Mɔizi ní sisi. Aalona ní gbēz̄ɔɔ èa mò aà kíi, ṣ à yá'òné. ³² Bee gbɛa Isailiɔ s̄aaàzi nípii, ṣ à yá pɔ́ Dii d̄ilɛ Sinai gbɛ musu òné píi. ³³ Ké à yá'òné a làa, à sálana kù a oawa. ³⁴ Tó à gè yá'oi Diie, ì sálana go e àɔ bɔ. Tó à bò, ì yá pɔ́ Dii d̄ilɛ o Isailiɔne píi, ³⁵ ṣ aai e aà oa lé teke. Mɔizi ì ea sálana kú a oawa e à ea àɔ gē yá'oi Diie.†

35

Gbadaa zwàakpɛɔɔa yá musu (Bɔa 25.1-9, 39.32-43)

¹ Mɔizi Isailiɔ káa píi, a òné: Yá pɔ́ Dii d̄ilɛ àɔ ken ke: ² Ali zikɛ ɔɔɔ soolo, a ɔɔɔ soplade z̄í iɔ deé Dii pɔ́ ũ a zéi. Kámabogɔɔ z̄íɛ. Gbé pɔ́ zikè zibeez̄í à gài. ³ Baa té ásu ká á bɛ kámabogɔɔz̄io.

† 34:35 2Kln 3.7-17

aale gbada Diiε n̄ ánusuo n̄ m̄gotẽoo m̄dò l̄o. Gb̄é p̄o aa l̄epusiali v̄i wà z̄ik̄eb̄oo k̄eoo m̄dò l̄o. ²⁵ N̄oe p̄o aa p̄t̄aa ḡõi v̄iò m̄dò n̄ babuunao n̄ bà gaaluladeo n̄ w̄õt̄ēnao n̄ bàabaaoo. ²⁶ N̄oe p̄o an p̄o gbà mé aa ḡõi v̄iò blek̄ā t̄à. ²⁷ Gb̄ēz̄oo m̄dò n̄ òsoo n̄ gb̄è b̄eεedeo, k̄é wà z̄ik̄eò sa'o'ula n̄ aà b̄òcloonn̄eowa. ²⁸ Aa m̄dò l̄o n̄ filia n̄isio n̄ n̄isi p̄o w̄i p̄o dil̄eò à ḡõ Dii p̄o ũ p̄o ḡinanao n̄ tulaleti p̄oo. ²⁹ Isaili p̄o aa ȳapi s̄è n̄ n̄sem̄endoos m̄dò n̄ z̄i p̄o Dii dà M̄oziēpi p̄oo wà Dii gbà.

Bezaleli n̄ Ɔoliabuo
(Boa 31.1-11)

³⁰ Ɔ M̄ozi ò Isailiõε: Dii Uli né Bezaleli, Hulu t̄õna Yuda bui s̄è, ³¹ a t̄ò a Nis̄ina d̄iè, ò à òno n̄ ḡõio n̄ d̄õao è Ɔzi p̄ii yá musu. ³² A vua z̄i d̄õ n̄ ánsu z̄io n̄ m̄got̄ē z̄io n̄ ḡõinakea p̄owao ³³ n̄ gb̄è b̄eεede ãao n̄ a daa p̄uo n̄ lí'ãao n̄ Ɔzi p̄iio. ³⁴ Dii aà gbà z̄é l̄o aà Ɔz̄ipiò dané. A Aisama né Ɔoliabu, Dā bui gbà z̄é màa l̄o. ³⁵ A t̄ò òno p̄ané aa Ɔzi p̄ii k̄e n̄ ḡõinakeawao n̄ zw̄àat̄ãao n̄ k̄òk̄ēa zw̄ãawao n̄ babuunao n̄ bà gaaluladeo n̄ w̄õt̄ēnao. Aa Ɔzi bee taao k̄ea d̄õ p̄iie n̄ a ḡõinakeao.

36

¹ Bezaleli n̄ Ɔoliabuo n̄ ḡõide p̄o Dii n̄ gbà ḡõi n̄ ònoo aao z̄ipi k̄ea d̄õ p̄ii, aai luakuk̄i d̄o n̄ a p̄oo p̄ii lá Dii d̄ilewa.

² Ɔ M̄ozi Bezaleli n̄ Ɔoliabuo s̄isi n̄ ḡõide p̄o Dii ḡõike d̄õa kp̄amá mé an n̄d̄e ye z̄ipi k̄eaiò, k̄é aa m̄o Ɔkpa z̄ipiwa. ³ Aa gba p̄o Isailiò m̄dò M̄oziē wà luakuk̄i k̄eò s̄èl̄e. Lá gu lé d̄o Isailiò ìo m̄dò n̄ gbaapiõ. ⁴ Ɔ ḡõide p̄o aale luakuk̄i z̄ik̄epiò, an

baade gò a zia, aa ge ò Mɔizie: ⁵ Pó pò gbéé lé mɔò zɔò de lá Dii díle wà zikeda. ⁶ Ǿ Mɔizi mè wà kpàwake bòou wà me: Gõe, nõe, gbëe su mó ní luakukii gbapio lo. Ǿ wà zè màa, ⁷ asa pò pò wà m̀d̀d̀ kpépi zikéi fèe.

Zwàakpedɔa
(Bɔa 26.1-37)

⁸ Gõide pò kú zikenao guuo mé zwàakpepi kè ní pòle pò aa tà ní bataeao, aa gõinakèwà lán malaika gàsɔadeɔwa ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tēnao le kwi. ⁹ Pòlepɔ gbàa gàsɔsuu baakwi plaplaɔe, a yàasa sɔ gàsɔsuu síiɔsiiɔ. Pòlepɔ zɔò sáa màa píie. ¹⁰ Aa pòlepɔ nàminami le sɔsɔe, ¹¹ Ǿ aa babuuna letānkè wa d̀d̀d̀ zwāapɔ léɔwa ¹² m̀ǹ blakwikwi, bapɔ bɔaa ní kɔ̀o píie. ¹³ Aa m̀koolonao pì ní vuao m̀ǹ blakwi, Ǿ aa bapɔ kákau aa zwàakpe zwāapɔ dàokɔi.

¹⁴ Aa blekã pòle tà le kuɔdo, ké wàli kú zwàakpepia. ¹⁵ Pòlepɔ le do gbàa gàsɔsuu baakwie, a yàasa sɔ gàsɔsuu síiɔ. Pòle le kuɔdopɔ zɔò sáa màa píie. ¹⁶ Aa a le sɔoɔ nàmi adoa, Ǿ aa a le sooloɔ nàmi adoa lo. ¹⁷ Aa bà letānkè aa d̀d̀d̀ zwāapɔ léɔwa m̀ǹ blakwikwi, ¹⁸ Ǿ aa m̀koolonao pì ní m̀gotɔ̀o m̀ǹ blakwi, ké wà e bapɔ kákau, kpé zwāapɔ i dakɔi. ¹⁹ Aa sàsa báa pò wa kèke t́eɔeɔ dàdakɔi, ké wàli kú zwàakpepia, Ǿ aa ayo báaɔ dàdakɔi, ké wàli kua lo.

²⁰ Aa lepɔsiali à pèpèpèpèpè zwàakpepi lipelɔ u. ²¹ Lípɔ gbàa gàsɔsuu kwikwie, a yàasa sɔ gàsɔsuu dodo ní kinio. ²² Aa lipèpèpèpè swá b̀b̀b̀ aa kpàaí m̀ǹ plapla. Màa aa zwàakpe lípɔ kè píi. ²³ Aa

lipɛɛɛɔ kɛ̀ m̀a m̀n bao zwàakɛpi gɛɔmidɔkii oi pɔ ũ, ²⁴ ɔ aa a zɛɔɔ pɪ́ ń ánusuo m̀n bla, kɛ̀ wàli lí m̀n baopiɔ pɛ̀ɛu, lí m̀ndo iɔ zɛɔ vɪ́ pla a swáɔ gɛ̀kii ũ. ²⁵ Aa lipɛɛɛɔ kɛ̀ m̀a zwàakɛ gugbãntoo oi pɔ ũ, ²⁶ ɔ aa ń zɛɔɔ pɪ́ ń ánusuo m̀n bla, kɛ̀ wàli dile m̀n pla wà lí m̀ndo swá pɛ̀ɛu. ²⁷ Aa lipɛɛɛ kɛ̀ m̀a m̀n soolo zwàakɛ be'ae oi pɔ ũ, ²⁸ ɔ aa lipɛɛɛ kɛ̀ m̀n pla zwàakɛ be'ae oi golaɔ pɔ ũ. ²⁹ Aa a gola lí m̀n plapiɔ pàa aa nàkɔwa za zɪ́le e musu. Zã m̀ndodo ɔ aa vɪ́. ³⁰ Zwàakɛpi kpé lipɛɛɛɔ m̀n swaaɛ ń ánsusu zɛɔɔ m̀n gɛɔ ń m̀ndoo, lípiɔ pií ń a zɛɔɔ m̀a m̀n plapla.

³¹ Aa lɛpusiali à p̀ɔp̀ɔ m̀n sɔo zwàakɛ kɛ do lipɛɛɛɔ yɛɔ ũ, ³² ɔ aa à lɔ m̀n sɔo a kɛ do lipɛɛɛɔ yɛɔ ũ. Aa lipɔɔɔ pãleɔ à lɔ m̀n sɔo zwàakɛpi be'ae oi lipɛɛɛɔ yɛɔ ũ. ³³ Aa lipɔɔɔ pɔ aɔ ku guo, à pã lipɛɛɛɔla guoguo bɔa a léla e a léle kɛ̀. ³⁴ Aa vua kùle lipɛɛɛpiɔwa, ɔ aa zã pɪ́ ń vuaɔ lipɔɔɔpiɔ sɔlɔkii ũ. Aa vua kùle lipɔɔɔpiɔwa lɔ.

³⁵ Aa zwãa kɛ̀ ń pɔ́le pɔ wa tà ń bataɛao, aa gɔ́inakèwà lán malaika gãstadeɔwa ń babuunao ń bà g̀aaluladeo ń wɔ́ɔtɛnao. ³⁶ Aa lɛpusiali à m̀n síiɔ zwãapi lipɛleɔ ũ, ɔ aa vua kùlewà pii. Aa lipɛlepiɔ kálo pɪ́ ń vuaɔ, ɔ aa a zɛɔɔ pɪ́ ń ánusuo m̀n síiɔ. ³⁷ Aa zwãa kɛ̀ kpépi lé pɔ ũ ń pɔ́le pɔ wa tà ń bataɛao, aa gɔ́inakèwà ń babuunao ń bà g̀aaluladeo ń wɔ́ɔtɛnao. ³⁸ Aa lɛpusiali à m̀n sɔo a lipɛleɔ ũ, ɔ aa a kùbɔɔ pɪ́. Aa f̀uà kù lípiɔwa ń vuaɔ, aa a m̀pɔɔɔ kpà ń vuaɔ, ɔ aa a zɛɔɔ pɪ́ ń m̀ogotɛo m̀n sɔo.

37

Kpagolo kea (Bɔa 25.10-22)

¹ Bezaeli kpagolo kè ní lɛpusialio. A gbàa gàsísuu pla ní kɛnio, a yàasa gàsísuu do ní kɛnio, a lesí lo gàsísuu do ní kɛnio. ² A vua tɛtɛɛ lèwà a guu ní a kpeo píi, ɔ à zàblè a léwa ní vuao à liai. ³ A vua zā pì mèn síiɔ kpagolopi pò ũ, ɔ a pèpe a gbá mèn síiɔwa kpela ní kpeleo. ⁴ A lɛpusiali à pòɔpɔɔ, à vua kùlɛ lípiɔwa. ⁵ A lipɔɔpiɔ sòlo zā pò pépe kpagolo saaloɔwau kpagolopi séliɔ ũ.

⁶ A a netaɛ pí ní vua tɛtɛɛo duunkɛmakii ũ, a gbàa gàsísuu pla ní kɛnio, a yàasa gàsísuu do ní kɛnio. ⁷ A malaika gàsɛadeɔ pí mèn pla ní vua pò á gbègbè maanno netaɛpi pò ũ, ⁸ ado léla, ado léle. A malaikapiɔ pí zeawà gɔɔɛ kpela ní kpeleo. ⁹ An gàsɛaɔ pooa musu a netaɛpia. An aɛ doakɔwa, an wé pea a netaɛpiwa.

Táabūnu kea (Bɔa 25.23-30)

¹⁰ Aa táabūnu kè ní lɛpusialio, a gbàa gàsísuu pla, a yàasa gàsísuu do, a lesí lo gàsísuu do ní kɛnio. ¹¹ Aa vua tɛtɛɛ kùlewa, ɔ aa zàblè a léwa ní vuao aa liai. ¹² Aa lipɛpɛɛ dà aa liai, a lesí kà ɔtā do, ɔ aa zàblè a léwa ní vuao. ¹³ Aa vua zā pì mèn síiɔ táabūnupi pò ũ, aa pèpe a gola mèn síiɔwa a gbápekii. ¹⁴ Aa zāpiɔ pèpe lipɛpɛɛpi zíle táabūnupi séliɔ pò ũ. ¹⁵ Lɛpusiali ɔ aa à lipɔɔpiɔ ũ, aa vua kùlɛ lípiɔwa, ké wàli táabūnupi seò. ¹⁶ Aa tapelentiɔ ní

toonao pĩ ní vua t̄et̄eo táabūnupi pɔ́ ũ ní imiboo ní lo pɔ́ wa v̄e kauo.

Dau pia

(Bɔa 25.31-40)

¹⁷ Aa dau pĩ ní vua t̄et̄eo, aa a gbá ní a lidao ní a vú piaao ní a beo gbègbē maanno ní vua doũo. ¹⁸ Aa daupi gōna kè mèn soolo, kpela àaõ, kpele àaõ. ¹⁹ Gōnapio pii vú v̄i mèn àaõ'aaõ zoolozoolonno lán kánavuwa ní a beo. Maa dau gōna mèn soolopio de pii. ²⁰ Daupi lida v̄ipio v̄i lo mèn síiõ, apii ní a beo. ²¹ A bepi mendo ku dau lidawa, gōna mèn pla pékii. A plaade ku gōna mèn pla páleo pékii, a àaõde ku gōna mèn pla páleo pékii lo. Maa daupi lida gōna mèn soolo de. ²² Aa daupi lida pĩ ní vua t̄et̄eoε ní a kɔpepekio ní a gōnapio gōo. ²³ Aa a filiao pĩ mèn sopla ní vua t̄et̄eo ní a kekebo ní a tésibo. ²⁴ Vua pɔ́ aa daupi piò ní a pɔkeleo pii kiloo baakwi ní síiõε.

Tulaletikateakii kea

(Bɔa 30.1-5)

²⁵ Aa tulaletikateakii kè ní lepusialio. A gbàa gàsísuu do, a yàasa gàsísuu do lo. A gbàa ní a yàasao sáaε, a lesí s̄o gàsísuu pla. Aa pĩ ní a kóbaõ gōoε. ²⁶ Aa vua t̄et̄e kùle a kpeowa aa liai ní a musuo ní a kóbaõ, õ aa zāblèwà ní vuaõ aa liai. ²⁷ Aa vua zā pĩ kpela ní kpeleo mèn plapla, aa pèpe zā pɔ́ aa blèwà z̄iε oi, ké wà e lipõõ solbu tulaletikateakipi sélio ũ. ²⁸ Lepusiali õ aa à lipõõpio ũ, aa kpà ní vuaõ.

²⁹ Aa nísi pɔ́ w̄i pɔ́ dileò à ḡõ Dii pɔ́ ũ kè lo ní tulaleti ḡinana gbàsisaio, lá tulaletizōna ì kewa.

38

Sa'okli kea (Bɔa 27.1-8)

¹ Aa lepusiali à sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékū okli kebo ũ. A gbàa gàsɪsuu sɔo, a yàasa lo gàsɪsuu sɔo. A gbàa ní a yàasao sáae, a lesí sɔ gàsɪsuu àaɔ. ² Aa pɪ ní kɔba mèn síiɔ gɔɔe gola ní golao, ɔ aa mɔgotɛ kùle sa'okli piwa. ³ Aa a pɔkeleo pɪ ní mɔgotɛoe, a ooo ní a péeluo ní a au'eleboɔ ní a saaɔ ní a tésibɔɔ pii. ⁴ Aa mɔyáayána pɪ ní mɔgotɛo aa sòlo sa'okli pi zíe, aa fɛlèd musu e sa'okli pi guo. ⁵ Aa mɔgotɛ zã pɪ mèn síiɔ, aa dɔdɔ mɔyáayánapi golaɔwa a sélipɔ pɔ ũ. ⁶ Lepusiali ɔ aa à a sélipɔ ũ, aa kpà ní mɔgotɛo. ⁷ Aa a sélipɔ sòlobo zāpiɔ sa'okli kpela ní a kpeleo a sebo ũ. Aa sa'okli kè ní lipereeo, mé a e ví zòloo. ⁸ Aa dàa ní a dibɔo pɪ ní mɔgotɛo. Aa pɪ ní nɔe pɔ aai zike kpaaukpe kpeleeo diiɔe.

Zwàakpe kaa daa (Bɔa 27.9-19)

⁹ Aa kaa dà. Geomidokli oi a gbàa gàsɪsuu basoo. A zwāa pɔ wa tà ní bataeao ví ¹⁰ ní lipereeo mèn bao ní mɔgotɛ zebɔo mèn bao. Aa lipere káloo ní a mɔpɔɔo pɪ ní ánusuoɛ. ¹¹ Gugbántoo oi a gbàa gàsɪsuu basoo màa lo. A lipereeo ví mèn bao ní mɔgotɛ zebɔo mèn bao. Aa lipere káloo ní a mɔpɔɔo pɪ ní ánusuoɛ. ¹² Naa be'ae oi a yàasa gàsɪsuu blakwi, mé a lipereeo ví mèn kwi ní zebɔo mèn kwi. Aa lipere káloo ní a mɔpɔɔo pɪ ní ánusuoɛ. ¹³ Naa gukpe oi a yàasa gàsɪsuu blakwiɛ. ¹⁴ Zwāa gàsɪsuu gɛo ku kaa lé ɔplaa ní a lipereeo mèn àaɔ ní a zebɔo mèn àaɔ. ¹⁵ Zwāa gàsɪsuu

gẽo ku kaa lé ɔzɛɛi ɔ́ ní a lipelɛɔ mèn àaɔ́ ní a zebɔɔ mèn àaɔ́. ¹⁶ Kaapi zwāáá pólɛ pólɛ wa tã ní bataɛaoɛ. ¹⁷ Lipelɛ zebɔɔá mɔgotɛɛ, mé lipelɛ káloɔ ní a m̀pɔɔɔ́á ánusue. Aa fùà kù lípiɔwa ní ánusuo píiɛ. Kaapi lipelɛɔ m̀pɔɔɔ́á ánusue píi. ¹⁸ Kaapi lé zwāa gbāa gāsísuu baɔɛ, a lesí gāsísuu sɔo lán kaa zwāawa. Aa kè ní pólɛ pólɛ wa tã ní bataɛaoɛ, aa gɔ́inakèwà ní babuunao ní bà g̀aaluladeo ní wɔ́ɔtēnao. ¹⁹ Kaa lépi lipelɛɔ vī mèn síiɔ́ ní mɔgotɛ zebɔɔ mèn síiɔ́. Lipelɛpi káloɔ ní a m̀pɔɔɔ́á ánusue, mé wà fùà kù lípiɔwa ní ánusuo. ²⁰ Zwàakpɛ kùbɔɔ ní kaa pólɛ liai kùbɔɔ́á mɔgotɛɛ píi.

Mɔ́ pólɛ wà zwàakpɛ zíkèɔ

²¹ Mɔ́ pólɛ wà ikoyā zwàakpɛ kèɔ gbia lén kɛ: Mɔ́izi ò sa'onkia Aalona né Itamaaɛ aà o Levii buiɔne, ɔ́ aa m̀pɔɔ́ ỳ kiloowa. ²² Yuda bui Uli né Bezaleli, Hulu tɔ́una yá pólɛ Dii díle Mɔ́izie kè píi. ²³ Dã bui Aisama né ɔ́oliabu kuaànɔ. Aàpi sɔ́ ɔ́zíkɛnaɛ, mé ì ɛa gɔ́inake pólɛwa, mé ì k̀òkè bàabaawa ní babuunao ní bà g̀aaluladeo ní wɔ́ɔtēnao. ²⁴ Vua pólɛ wà m̀ò Diiɛ wà luakukii zíkèɔ gbia kà tɔnu do, lá wà a gbia lé díle luakukiiwa. ²⁵ Anusu pólɛ wa kpà gbéɔ naogɔɔ gbia kà tɔnu àaɔ́ ní kinio, lá wà a gbia lé díle luakukiiwa. ²⁶ Wà ánusuo sɔ́ baade miwa beka dodo. Beka do mé galaũ soolo ũ, lá wà a gbia lé díle luakukiiwa. Wà ɔ́api sɔ́ gbé pólɛ kà wè̀ bao ge aa deaɔwa, gɔɔ pólɛ wàle ní da gbé pólɛ wà ní naoɔ guu. Aa gbéɔn òaasɔɔo lɛɛ òaa àaɔ́ ní òaa gẽo ní plao ní basoplakwioɛ (603.550). ²⁷ Anusu pólɛ wà luakukii ní a suunao zebɔɔ píò gbia kà tɔnu àaɔ́. Zebɔpi mèn basɔɔ gbia tɔnu àaɔ́ɛ. A

mèndo gbia kà kiloo baakwi. ²⁸ Anusu tɔnu kɪni pɔ gɔ̃ ɔ wà lipɛɛ kùbɔɔ kèdò ní mɔ̀pɔɔ, ɔ wà fùà kùdò lípɔ̀wa ɔ.

²⁹ Mɔ̀gotɛ pɔ wà mɔ̀dò Diiɛ gbia kà tɔnu pla ní kɪnio. ³⁰ Mɔ̀gotɛpi ɔ wà kpaaukpe kpeɛɛ zɛbɔɔ pɔ̀dò ní sa'okɪio ní a mɔ̀yāyāanao ní sa'okɪipi pɔ̀keleɔ pɪi ³¹ ní kaa pɔ̀ liai lipɛɛ zɛbɔɔ ní kaa lé lipɛɛ zɛbɔɔ ní zwāakpe kùbɔɔ pɪi ní kaa pɔ̀ liai kùbɔɔ pɪi.

39

Sa'on pɔ̀kasa (Bɔa 28.1-43)

¹ Aa pɔ̀kasa pɔ̀ wɪ zɪkèdò zwāakpeu tà ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tɛnao. Aa pɔ̀kasa pɔ̀ Aalona ali sɔ̀dò Diizikèè ɔ, lá Dii ðɪɛ Mɔ̀ziɛwa.

² Aa sa'o'ula kè ní pɔ̀ɛ pɔ̀ wa tà ní bataɛao ní vuao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tɛnao. ³ Aa vua gbègbè à gɔ̀ féɛfɛlennɔ, ɔ aa pàapaa ba ũ aa gɔ̀inakèdò bàabaawa ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tɛnao. ⁴ Aa sa'o'ulapi kè bakangāu ũɛ. ⁵ Aa asana tã, ké wàli dɔ sa'o'ulapia ní sa'o'ula pɔ̀ɛ doupio ní bataɛao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tɛnao, lá Dii ðɪɛ Mɔ̀ziɛwa. ⁶ Aa Isaili bui tɔ̀o kè onisi gbɛɔwa lá pɛnkɛna ì wɛsākɛ pɛnawawa, ɔ aa dàda a kùbɔ pɔ̀ wa kè ní vuao guu. ⁷ Aa pèpɛ sa'o'ulapi ba pɔ̀ wa kà a gāuɔwa Isaili buiɔ yādɔngugbɛɔ ũ, lá Dii ðɪɛ Mɔ̀ziɛwa.

⁸ Aa bɔ̀loonnɔɛ kè ní gɔ̀io. Aa tà lá aa sa'o'ula tàwa ní pɔ̀ɛ dou pɔ̀ wà sa'o'ulapi kèdòpio ní bataɛao ní vuao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tɛnao.

⁹ Bɔ̀opi gbāa ní a yàasao sáaɛ ɔtã dodo. ¹⁰ Aa

geseo z̄ò ní pólɛ pɔ wa tà ní bataɛao. ²⁹ Aa asana kè ní pólɛ pɔ wa tà ní bataɛao, aa ḡɔinakèwà ní babuunao ní bà ḡaaluladeo ní w̄ɔɔt̄ɛnaoɛ, lá Dii d̄lɛ Mɔiziɛwa. ³⁰ Aa mò pɛpɛna pɔ ì Aalona dile Dii pɔ ũ kè ní vua t̄ɛt̄ɛo, ò aa lakèwà, lá w̄l w̄èsákē p̄nawawa, wà mè: Dii pɔɛ. ³¹ Aa vua pɛpɛnapi nà tulupiwa ní babuuna táao, lá Dii d̄lɛ Mɔiziɛwa.

Zwàakpɛ z̄i midɛa
(Bɔa 35.10-19)

³² M̀aa wà zwàakpɛpi z̄ikè pii, wà a midɛ. Isailio kpaaũkpɛpi kè, lá Dii d̄lɛ Mɔiziɛwa. ³³ Aa mò Mɔizie ní zwàakpɛpio ní a pɔkeleo pii, òn ke: A kũbɔɔ, a lipɛpɛo, a lip̄ɔɔ, a lipɛleo, a zebɔɔ, ³⁴ s̄asa báa pɔ wa kèkɛ t̄ɛɛo, ayo báa pɔ wa kuaɔ, zwāa pɔ de suuna ũ, ³⁵ ikoyā kpagolo ní a s̄ɛlio ní a netao, ³⁶ táabũnu ní a pɔkeleo pii ní p̄ɛ pɔ w̄l kálɛ Luao, ³⁷ dau pɔ wa p̄l ní vua t̄ɛt̄ɛo ní a filia pɔ p̄pɛwàɔ, filia nísi, ³⁸ tulaletikateakii, nísi pɔ w̄l pɔ d̄lɛò à ḡɔ Dii pɔ ũ, tulaleti ḡinana, kp̄ɛpi lé zwāa, ³⁹ m̄got̄ɛ sa'okii ní a m̄got̄ɛ m̄ɔyāyāanao ní a s̄ɛlio ní a pɔkeleo pii, dàa ní a dibɔɔ, ⁴⁰ kaa zwāaɔ ní a lipɛleo ní a zebɔɔ, kaa lé zwāa ní a baɔ ní a kũbɔɔ, zwàakpɛ pɔ de kpaaũkpɛ ũ z̄ikɛpɔkeleo pii, ⁴¹ zwàakpɛ z̄ikɛpɔkasa pɔ wa t̄aɔ, sa'ona Aalona pɔkasa pɔ àli s̄ò Diizio ní a n̄o sa'on pɔkasaɔ.

⁴² Isailio z̄i pɔ Dii dà Mɔizie kè pii. ⁴³ Ō M̄oizi zipi gwàgwa, a è aa kè lá Dii òewa, ò à samaa'ònɛ.

40

Zwàakpɛ sak̄ɛa

1 Dii yā'ò Mɔizie à mè: 2 Zwàakpe pɔ de kpaaũkpe ũ do mo séia gɔɔ séia zí, 3 ní kpagolo pɔ ikoyā gbè pèpɛɛɔ ku a guu dileu, ní zwāa kpáí. 4 Gě ní táabũnuo, ní a tao kálɛwà dòɔdɔɔ. Gě ní dauo, ní a filiaɔ keke. 5 Tulaletikateakii dile ikoyā kpagolo aɛ, ní zwàakpe kpɛɛɛɛ zwāa taɛ. 6 Sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékũ okii dile kpaaũkpe kpɛɛɛɛ, 7 ní dàa dile kpaaũkpe zānguo ní sa'okíio, ní íkau. 8 Kaa da ñ liai, ní zwāa ta kaapile.

9 Nisi pɔ wí pɔ dileò à gɔ ma pɔ ũ se ka kpépiwa ní pɔ pɔ kú a guuɔ píi, ní dile ma pɔ ũ ní a zíkɛbɔɔ, aai gɔ ma pɔ ũ. 10 Nísipi ka sa'okíi ní a zíkɛbɔɔwa píi. Sa'okíipi dile ma pɔ ũ, iɔ de ma pɔ ũ ní a mĩbao. 11 Nísika dàa ní a dibɔɔwa, aai gɔ ma pɔ ũ. 12 Mɔ ní Aalonaɔ ní aà néɔ kpaaũkpe kpɛɛɛɛ, ní ní zu'o we. 13 Sa'on pɔkasaɔ da Aalonaɛ, ní nísikawà ñ aà dile ma pɔ ũ, i gɔ ma gbàgbana ũ. 14 Mɔ ní aà néɔ lɔ, ní ulatao dadané, 15 ní nísikakamá lá ní kè an maeewa, aali ma gbagba. Nísikaamapi mé a to aao de ma gbàgbanaɔ ũ e an buiwa.

16 Mɔizikè lá Dii òɛwa píi. 17 An boa Egipi wè plaade mo séia gɔɔ séia zí ñ wà zwàakpɛpi dò. 18 Ké Mɔizi lé kpépi do, à a zebɔɔ dile dile gíae, ñ à a lipɛpɛɛɔ pèpɛu, à a lipɔɔɔ sòlɔlɔɔ, ñ à lipɛɛɔ pèlɛpɛɛ. 19 A zwāa kùà, ñ à báa kpàa lá Dii òɛwa. 20 A ikoyā gbè pèpɛɛɔ sè a kà kpagolopi guu, à kpagolopi sélio dà a zāɔ guu, ñ à a né tàɛ. 21 A gèò zwàakpɛu, ñ à zwāa kpà ikoyā kpagolopizi suuna ũ lá Dii òɛwa. 22 A táabũnu dile kpaaũkpeu suunapi ɔplaai kpɛɛɛɛ oi. 23 A pɛɛ kálɛwà Diiɛ dòɔdɔɔ lá a òɛwa. 24 A dau dile kpaaũkpeu boaa ní táabũnuo ɔzɛɛ oi, 25 à filiaɔ nàna Dii aɛ lá a òɛwa. 26 Ǿ à tulaletikateakii

d̩ile kpaaũkpɛu suuna saɛ, ²⁷ ẽ à tulaleti ɣ̩nana kpàsawà lá Dii òɛwa. ²⁸ ɔ̩ à zwāa tà zwàakpɛpile.

²⁹ A sa pɔ̩ w̩ a pɔ̩ káɛu à tékũ ok̩i d̩ile kpaaũkpɛ kpɛɛɛ, ẽ à sa pɔ̩ w̩ a pɔ̩ káɛu à tékũ òwà ní pówɛntio lá Dii òɛwa. ³⁰ A dàa d̩ile kpaaũkpɛ zānguo ní sa'ok̩io, ẽ à ikàu. ³¹ Mɔ̩zi ní Aalonao ní aà néɔ̩ ní ɔ̩ ní ní gbáɔ̩ pípiò. ³² Tó aalɛ gɛ̩ kpaaũkpɛu ge tó aalɛ s̩ɔ̩ sa'ok̩izi, aai ní ɔ̩ ní ní gbáɔ̩ pípi lá Dii ò Mɔ̩ziɛwaɛ. ³³ ɔ̩ à kaa dà a l̩a zwàakpɛpizi ní sa'ok̩io, ẽ à zwāa tà kaapilɛ. Maa Mɔ̩zi z̩ipi kè a làa.

Dii pilaa kpaaũkpɛwa

(Nao 9.15-23)

³⁴ ɔ̩ telu kùɛ kpaaũkpɛwa, Dii gawi zwàakpɛpi pà.* ³⁵ Mɔ̩zi i f̩ɔ̩ gè kpaaũkpɛpiuo, ké telu kùa mé ké Dii gawi kpépi pà yáí.

³⁶ Isailiɔ̩ taa'oa guu, tó telupi gò zwàakpɛpia, ẽ aai̩ fɛɛɛ b̩òou. ³⁷ Tó telupi i fɛɛɛ, aali fɛɛɛ b̩òouo, sema tó à fɛɛɛ. ³⁸ Faaɛ Dii telu ìɔ̩ ku zwàakpɛa, gwá s̩ɔ̩ té ìɔ̩ ku telupi guuɛ. Maa Isailiɔ̩ ìɔ̩ e gɔ̩ɔ̩pii ní taa'oa guu.

---

* **40:34** 1Kia 8.10-11, Isa 6.4, Eze 43.4-5, Zia 15.8

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

lxxix

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9